የገቢዎች ሚኒስቴር የ5 ዓመት ዝርዝር የልማት ዕቅድ (2013-2017)

ሰኔ 2012 ዓ.ም.

የክቡር ሚኒስትሩ መልዕክት

የገቢዎች ሚንስቴር ሁለተኛውን ሀገራዊ የእድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ (2008-2012) መነሻ በማድረግ ሁለተኛውን የገቢው ዘርፍ የእድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ በማዘጋጀትና በመተግበር የሀገሪቱ ኢኮኖሚ የሚያመነጨውን የታክስ ገቢ በመሰብሰብ የሀገሪቱን የኢኮኖሚና ማህበራዊ ልማት ዕቅዶች በፋይናንስ በመደገፍ የልማቱን ቀጣይነት ለማረጋጋጥ ከፍተኛ ርብርብ ሲያደርግ ቆይቷል፡፡ በተደረገው ከፍተኛ ርብርብ ባለፉት 5 ዓመታት በታክስ አሰባሰብ ረገድ በአማካይ የ13 በመቶ ዕድገት ከመመዝገቡም በላይ የአገልግሎት አሰጣጡን በማሳለጥ የተጋልጋዮችን ዕርካታ ለማረጋጋጥ፣ የታክስና የጉምሩክ ማጭበርበርን በመከላከል የታክስ ፍትሃዊነትን ለማረጋገጥ፣ ለንግድና ኢንቨስትመንት ምቹ ከባቢ ለመፍጠር፣ የማህበረሰቡ ደህንነት ለመጠበቅ፣ ታክስ በፈቃደኝነት የመክፈል ባህልን ለማሳደግ እና የታክስ ህግ ተገዥነትን በማሻሻል ረገድ አበረታች መሻሻሎች እየታዩ መጥተዋል::

ሚኒስቴር መ/ቤታችን በቀጣይም የታክስ አስተዳደር ተግባራትን የበለጠ በማጠናከር መንግስት የነደፈውን የ10 ዓመት የብልጽግና ዕቅድ በፋይናንስ ለመደገፍ የሚያስችል የ10 ዓመት የገቢው ዘርፍ የብልጽግና ዕቅድ በማዘጋጀትና ይህንን ዕቅድ መነሻ በማድረግ የሀገሪቱን የኢኮኖሚ፣ ማህበራዊ እና የፖለቲካ ሁኔታ በመገምገም፣ ያላፉትን 5 ዓመታት የተቋሙን አፈፃፀም በመገምገም፣ አህጉራዊና ዓለም ዓቀፍ ሁኔታዎችን በመዳሰስ፣ የተገልጋዮች፣ የባለድርሻና አጋር አካላት ፍላጎት ትንተና በማካሄድ የገቢውን ዘርፍ የ5 ዓመት የመካከለኛ ዘመን ዕቅድ አዘጋጅቷል፡፡

ይህ የ5 ዓመት ስትራቴጂክ ዕቅድ የተዘጋጀው በዓለም አቀፍ ደረጃም ሆነ በሀገራችን የኮሮና ቫይረስ ወረርሽኝ በኢኮኖሚ፣ በጤናና በማህበራዊ ጉዳዮች ላይ ከፍተኛ ጫና እያሳደረ ባለበት ወቅት በመሆኑ ቫይረሱ የሚያሳድረውን ተፅዕኖ በመቀነስ የታክስ አስተዳደሩን ውጤታማ ማድረግን ታሳቢ ያደረገ ጭምር ነው፡፡ ይህም በተለይ የ5 ዓመቱ ዝርዝር ዕቅድ በመጀመሪያው የዕቅድ ዘመን በአንድ በኩል ቫይረሱ በታክስ አስተዳደሩ የዕለት ከዕለት እንቅስቃሴ ላይ የሚያሳድረውን ተፅዕኖ በመከላከል በሌላ በኩል ደግሞ መንግስት የነደፋቸው የልማት ዕቅዶች በበጀት ዕጥረት ምክንያት እንዳይደናቀፉ ከወትሮው በተለየ ሁኔታ ከሚመለከታቸው የመንግስት አካላት፣ ተገልጋዮች፣ ባለድርሻና አጋር አካላት ጋር ተቀናጅቶ

እና ህብረተሰቡን በማስተባበር የገቢ አሰባሰቡን ለማሻሻል ከፍተኛ ርብርብ ማድረግ ይጠበቅብናል፡፡

ስለሆነም መንግስት የቀረፃቸውን የኢኮኖሚና ማህበራዊ የልማት ዕቅዶች አስተማማኝ በሆነ መልኩ በፋይናንስ ለመደገፍ የተዘጋጀውን የ5 ዓመት የብልፅግና ዕቅድ ለማሳካት በምናደርገው ያልተቆጠበ ጥረት የንግዱ ማህበረሰብ፣ ተገልጋዮች፣ የመንግስት አካላት፣ የሀገር ውስጥና የውጭ አጋር አካላት እንዲሁም አጠቃላይ ህዝቡ የተጠናከረ ድጋፍና ትብብር እንድታደርጉልን ጥሪዬን አቀርባለሁ፡፡

ላቀ አያሌዉ

ሚኒስትር

ማውጫ

1 መግቢያ 1
2 የተቋሙ የመካከለኛ ዘመን ዕቅድ መነሻ ሁኔታዎች 3
2.1 ሀገራዊ የብልፅግና ርዕይ እንደመነሻ 3
2.2 የማክሮ ኢኮኖሚ ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች እንደመነሻ 3
2.3 ዓለም ዓቀፋዊ እና ከባቢያዊ ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎች ዳሰሳ እንደመነሻ 4
2.4 ዓለም ዓቀፋዊና አህጉራዊ ስምምነቶች እንደመነሻ 4
2.5 ሀገራዊ የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን እቅድ አፈፃፀም ግምገማ እንደመነሻ 4
2.6 የተቋሙ የአፈፃፀም ግምገማ እንደመነሻ 5
3 የውስጣዊ እና ውጫዊ ሁኔታዎች የዳሰሳ ምልከታዎች 11
3.1 የተቋሙ ዉስጣዊ ጥንካሬዎችና ድክመቶች 11
3.2 ውጫዊ ሁኔታዎች ዳሰሳ 13
3.3 ፈታኝ እና አስቻይ ሁኔታዎች 16
3.4 ዋና ዋና ተግዳሮቶች እና የመፍትሄ ሀሳቦች 17
4 የተቋሙ የአምስት ዓመት ስትራቴጂክ ዕቅድ 21
4.1 የተጠቃለለ ተቋማዊ ርዕይ፣ ተልዕኮ፣ ዕሴቶች፣ የትኩረት መስኮች እና ዓላማዎች 21
4.2 የተቋሙ ስትራቴጂካዊ አቅጣጫዎች 22
4.3 ስትራቴጂያዊ የትኩረት መስኮች እና ዓላማዎች 24
4.4 መለኪያዎች 39
5 ስትራቴጂካዊ የማስፈፀሚያ እርምጃዎች 45
5.1 የትኩረት መስኮች/ ስትራቴጂክ ግቦች /፣ ኢኒሼቲቮች እና ፕሮጀክቶች 45
6 የተጓዳኝ ተቋማት የትስስር ፍላጎት 48
6.1 የተቋማት የትስስር ደረጃ 48
6.2 ትስስር የሚፈለግባቸው ዋና ዋና ጉዳዮች 50
7 ስጋቶች እና የመፍትሄ ሃሳቦች 55
8 የክትትልና ግምገማ ስርዓት 57
8.1 የዕሴት መግለጫዎች 57
9 የሰው ሀብት እና የፋይናንስ ፍላጎት 59
9.1 የሰው ሀብት ፍላጎት 59
9.2 የፋይናንስ ፍላጎት 60
10 ዕዝሎች 61
10.1የአምስት ዓመት የወጪ ፍላጎት (በቢሊዮን ብር) 61
10.2የአምስት ዓመት የሰው ሀብት ፍላጎት ዕቅድ 67
10.3የመለኪያዎች መግለጫ 77

10.4የኢንዴክሶች መግለጫ 83

ሰንጠረዦች

ሰንጠረዥ 1፦ የተቋሙ ያለፉት ዓመታት የገቢ አፈፃፀም በቢሊዮን ብር 5
ሰንጠረዥ 2፡ የታክስ ገቢ ከአጠቃላይ ሀገራዊ ምርት ያለዉ ጥምርታ 6
ሰንጠረዥ 3፡ የተቋሙ ዉስጣዊ ጥንካሬዎችና ድክመቶች 11
ሰንጠረዥ 4፡ ፈታኝ እና አስቻይ ሁኔታዎች 16
ሰንጠረዥ 5፡ ዋና ዋና ተግዳሮቶች 17
ሰንጠረዥ 6፡ ተግዳሮቶቹን ለመቅረፍ የቀረቡ የመፍትሄ ሀሳቦች 19
ሰንጠረዥ 7፡ የተጠቃለለ ርዕይ፣ ተልዕኮ፣ ዕሴቶች፣ የትኩረት መስኮች እና ዓላማዎች 21
ሰንጠረዥ 8፡ የዘላቂ ገቢ ዕድገት መለኪያዎች 39
ሰንጠረዥ 9፡ የህግ ተገዥነት አመራር ልህቀት መለኪያዎች 40
ሰንጠረዥ 10፡ የአሠራር ልህቀት መለኪያዎች 42
ሰንጠረዥ 11፡ የስትራቴጂክ አጋርነት ልህቀት መለኪያዎች 43
ሰንጠረዥ 12፡ ኢኒሼቲቮች እና ፕሮጀክቶች 45
ሰንጠረዥ 13፡ የተቋማት የትስስር ደረጃ 48
ሰንጠረዥ 14፡ ስጋቶች እና የመፍትሄ ሀሳቦች 55
ሰንጠረዥ 15፡ የተጠቃለለ የሰው ሀብት ፍላጎት 59
ሰንጠረዥ 16፡ የ5 ዓመት የፋይናንስ ፍላጎት በቢሊዮን ብር 60
ሰንጠረዥ 17፡ የስትራቴጂክ ዕርምጃዎች ማስፈፀሚያ በጀት 61
ሰንጠረዥ 18፡ የአገር ዉስጥ ታክስ የካፒታል በጀት እቅድ 62
ሰንጠረዥ 19፡ የጉምሩክ ኮሚሽን የካፒታል በጀት እቅድ 65
ሰንጠረዥ 20፡ ዝርዝር የሰው ሀብት ፍላጎት 67

ሥዕሎች

ምስል 1: የታክስ ሀገራዊ ምርት ጥምርታ ከሰሀራ በታች ባሉ ሀገራት 7

1 መግቢያ

መንግስት ኢትዮጵያን የአፍሪካ የብልፅግና ተምሳሌት የማድረግ ርዕይ ለማሳካት የተረጋጋ የማክሮ ኢኮኖሚ ሁኔታን በመፍጠር ኢኮኖሚዉን በአማካይ በ10.2 በመቶ ለማሳደግ፣ የአምራች ዘርፎችን በመደገፍና ተወዳዳሪነትን በማጎልበት የኢኮኖሚ መዋቅራዊ ለዉጥ ለማረጋገጥ፣ የኢኮኖሚ እና ማህበራዊ መሰረተ ልማት ተደራሽነትን በማረጋገጥ ዜጎች የልማቱ ባለቤትና ተጠቃሚ ኢንዲሆኑ ለማድረግ እና የግሉን ዘርፍ ተሳትፎ ለማሳደግ የሚያስችሉ ዓላማዎችን ታሳቢ ያደረገ የአስር ዓመት የብልፅግና መሪ ዕቅድ መንደፉ ይታወቃል፡፡ በዚሁ መሰረት የገቢዎች ሚኒስቴር የሀገሪቱን የአስር ዓመት የብልፅግና መሪ ዕቅድ መነሻ በማድረግ መንግስት የነደፋቸዉን የኢኮኖሚና ማህበራዊ ልማት ዕቅዶች በፋይናንስ መደገፍ የሚያስችል የአሰር ዓመት የብልፅግና መሪ ዕቅድ አዘጋጅቷል፡፡

ሀገራችን ፈጣንና ፍትሃዊ የኢኮኖሚ ዕድገት በማስቀጠል የልማት ግቦቿን ለማሳካት በአስር ዓመት የብልጽግና መሪ ዕቅድ ዘመን ዉስጥ በመጀመሪያዎቹ አምስት ዓመታት የሚሰሩ ስራዎችን እና የሚጠበቁ ዉጤቶችን የያዘ የአምስት ዓመታት (2013-2017) የገቢዉ ዘርፍ ስትራቴጂክ ዕቅድ ተዘጋጅቷል፡፡ ይህም ዕቅድ የሚኒስቴር መ/ቤቱን ማህበረሰብ፣ ተገልጋዮችን፣ ባለድርሻ አካላትን እና የልማት ኃይሎችን በማስተባበር ፈጣን ሀገራዊ ዕድገትን ለማምጣትና በሂደቱም የዜጎችን እኩል ተሳታፊነትንና ፍትሃዊ ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ ያስችላል ማለት ነዉ፡፡

የሚኒስቴር መ/ቤቱ የአስር ዓመት የብልጽግና እቅድ የትኩረት መስኮች ቀጣይነት ያለው ተቋማዊ አቅም መገንባት፣ የአሰራር ልህቀትን ማረጋገጥ፣ ስትራቴጂያዊ አጋርነት ልህቀት ማምጣት፣ የህግ ተገዥነት አመራር ልህቀትን ማረጋገጥ እና ዘላቂ የገቢ ዕድገት ማምጣት ሲሆኑ እነኝህም በስራቸዉ አስራ አምስት ስትራቴጂክ ግቦችን ይዘዋል፡፡ የትኩረት መስኮቹንና የግቦቹን ዉጤታማነት ለማረጋገጥ ተቋሙ ታክስ በፈቃደኝነት የመክፈል ባህል ማሳደግ፣ ዲጂታል የገቢ አስተዳደር ስርዓትን መገንባት፣ ፍትሀዊነትን ለማረጋገጥ ኮንትሮባንድ፣ ታክስ ማጭበርበር እና ህቡዕ ኢኮኖሚን ወደ ታክስ ስርዓት ማምጣት፣ የዳበረ የስራ ባህል መገንባት እና ስትራቴጂክ አጋርነትን ማጠናከር የሚሉ አቅጣጫዎችን አስቀምጧል፡፡

የገቢዉ ዘርፍ ዕቅድ ተፈፃሚ ሲደረግ ሀገራዊ ገቢ የማመንጨት አቅምን በላቀ ደረጃ በማሳደግ እና የመንግስትን የወጪ ፍላጎት በመሸፈን የዜጎችን የኢኮኖሚና ማህበራዊ ተጠቃሚነት

በማረጋገጥ ሀገራችን ዝቅተኛ መካከለኛ ገቢ ካላቸዉ ሀገራት ተርታ ለማሰለፍ ቁልፍ ድርሻ የሚኖረዉ ሲሆን ዕቅዱ በቀጣይ ወደ ዓመታዊ ዕቅድ እየተመነዘረ በስራ ላይ የሚዉል ይሆናል፡፡

ሰነዱ መግቢያውን ጨምሮ ዘጠኝ ክፍሎች ያሉት ሲሆን የሁለተኛው ክፍል የተቋሙ የመካከለኛ ዘመን ዕቅድ መነሻ ሁኔታዎችን ይዟል፡፡ በክፍል ሶስት የዉስጣዊና እና ዉጪያዊ ሁኔታዎች የዳሰሳ ምልከታዎች የተካሄዱበት ሲሆን ክፍል አራት የተቋሙ የአምስት ዓመት ስትራቴጂክ ዕቅድን ይዟል፡፡ በክፍል አምስት ስትራቴጂካዊ የማስፈፀሚያ እርምጃዎች የተዳሰሱበት ሲሆን በሌላ በኩል በክፍል ስድስት የተጓዳኝ ተቋማት የትስስር ደረጃ እንዲካተት ተደርጓል፡፡ በክፍል ሰባት ስጋቶችና የመፍትሄ ሃሳቦች እንዲመላከቱ ተደርጓል፡፡ በመጨረሻዎቹ ሁለት ክፍሎች የክትትልና ግምገማ ስርዓት እና የተቋሙ የሰዉ ሃብት እና የፋይናንስ ፍላጎት እንዲቀመጥ በማድረግ የአምስት ዓመቱ ዝርዝር ዕቅድ እንዲዘጋጅ ተደርጓል፡፡

2 የተቋሙ የመካከለኛ ዘመን ዕቅድ መነሻ ሁኔታዎች

የዘርፉ የመካከለኛ ዘመን ስትራቴጂክ እቅድ ዝግጅት መነሻዎች የሀገራችን የረዥም ጊዜ ራዕይ፣ የማክሮ ኢኮኖሚ ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች፣ ህጎችና የአሰራር ስርዓቶች፣ ዓለም አቀፋዊ እና ከባቢያዊ ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎች ዳሰሳ፣ ዓለም አቀፋዊና አህጉራዊ ስምምነቶች፣ ሀገራዊ የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን አቅድ አፈጻጸም ግምገማ እና የተቋሙ ያለፉት ዓመታት አፈፃፀም ግምገማ ለዘርፉ የመካከለኛ ዘመን ስትራቴጂክ ዕቅዱ ዝግጅት እንደመነሻነት ተወስደዋል።

2.1 ሀገራዊ የብልፅግና ርዕይ እንደመነሻ

በሀገር ደረጃ የተነደፈው የብልፅግና ዕቅድ እንደመነሻ ይዞ የተነሳው ርዕይ "ኢትዮጵያ፤ የአፍሪካ የብልፅግና ተምሳሌት" (African Beacon of Prosperity) ማድረግ የሚለዉን ነው። ብልፅግና ሲባል በጥቅል የዜጎችን ነፃነት በሂደት እየጨመረ የሚሄድ ማህበረሰብ መገንባት በሚለው አግባብ የተሰላ ሆኖ ዝርዝርና ተጨባጭ መገለጫዎች እንዳሉት ይታወቃል። ስለሆነም በቀጣዩ የመካከለኛ ዘመን ዕቅድ ውስጥ የሚከናወኑ የልማት ተግባራት በሙሉ ወደዚህ ርዕይ በሂደት በአስተማማኝ ሁኔታ የሚያደርሱ መሆናቸዉን እያረጋገጡ መሄድን ይጠይቃል። ስለሆነም የገቢዉ ዘርፍ ወደ ሀገራዊ ርዕይ የሚያደርሱ ርዕይ፣ ተልዕኮ፣ የትኩረት አቅጣጫዎች፣ የትኩረት መስኮች፣ ዓላማዎች እና ግቦችን ከአስር ዓመት ዕቅዱ ወስዷል። ስለሆነም የአምስት ዓመቱ ዕቅድ ከአስር ዓመቱ ዕቅድ ጋር የተሳሰረ በመሆኑ እና የመጀመሪያዉ ምዕራፍ ዕቅድ መሳካት ለሁለተኛዉ ምዕራፍ ዕቅድ አፈፃፀም ወሳኝ ሚና የሚኖረዉ መሆኑን ተገንዝቦ መስራትና መረባረብ የሚጠይቅ በመሆኑ ሀገራዊ ርዕይ ለመካከለኛዉ ዘመን ዕቅድ ዝግጅት በመነሻነት ተወስዷል።

2.2 የማክሮ ኢኮኖሚ ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች እንደመነሻ

ሀገራችን ፈጣን የኢኮኖሚ ዕድገት በማስመዝገብ መዋቅራዊ ለውጥ ለማምጣትና በየደረጃው የህዝቡን ተሳታፊነትና ተጠቃሚነት ለማረጋገጥ የሚያስችሉ የማክሮ ኢኮኖሚ ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች፣ ህጎችና አሰራሮች እንዲሁም የሀገር በቀል የኢኮኖሚ ሪፎርም ያስቀመጣቸው ቁልፍ የትኩረት አቅጣጫዎች ማለትም የማክሮ ኢኮኖሚ፣ የኢኮኖሚ መዋቅራዊ ለዉጦችና እና የኢኮኖሚ ዘርፎች ማሻሻያዎች ለተቋሙ የመካከለኛ ዘመን ስትራቴጂክ እቅድ ዝግጅት እንደመነሻ ተወስደዋል።

ከዚህ ጋር ተያይዞ አሁን በሀገሪቱ ያለዉ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ በተሻለ ሁኔታ ዕድገት እንደሚያሳይ፣ የንግድ ስርዓቱ የተረጋጋ ሆኖ እንደሚቀጥል፣ የሚታየዉ የዉጪ ምንዛሬ ዕጥረት በቀጣይ ዓመታት የሚቀረፍ መሆኑን እና በገቢያ ላይ የሚታየዉ የዋጋ ግሽበት አሁን ካለበት ያነሰ እንደሚሆን ታሳቢ ተደርጓል፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ ህገወጥ የንግድ እንቅስቃሴና የህቡዕ ኢኮኖሚ ስራዎች ወደ ህጋዊ የታክስ ስርዓት እንዲመጡ ለማደረግ ከአጋር አካላት ጋር በጋራ እንደሚሰራ ታሳቢ ተደርጓል፡፡

2.3 ዓለም ዓቀፋዊ እና ከባቢያዊ ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎች ዳሰሳ እንደመነሻ

የዓለም ኢኮኖሚ ሁኔታ ፈጣን ተለዋዋጭነት የሚታይበት በመሆኑ ለውጡ በሀገራችን ኢኮኖሚ እና በገቢዉ ዘርፍ ላይ ተፅዕኖ የሚያሳድር መሆኑ እና በዚሁ መሰረት በታክስ አስተዳደሩ ላይ ተፅዕኖ ከሚያሳድሩት ዋና ዋና ጉዳዮች መካከል የንግድ፣ የኢንቨስትመንት እና የቴክኖሎጂ ዕድገትና ለዉጦች ለእቅድ ዝግጅቱ እንደመነሻ ተወስዷል፡፡

2.4 ዓለም ዓቀፋዊና አህጉራዊ ስምምነቶች እንደመነሻ

ዓለም ዓቀፍና ከባቢያዊ ሁኔታዎችን በተመለከተ አሁን ባለንበት ዘመንና በቀጣዮቹ ዓመታትም የዓለም ኢኮኖሚ ሁኔታ ፈጣን ተለዋዋጭነት የሚታይበት በመሆኑ እነዚህ ለውጦች በሀገራችን ኢኮኖሚ እና በገቢዉ ዘርፍ ላይ አዎንታዊና አሉታዊ ተፅዕኖ ማሳረፋቸው የማይቀር ነው፡፡ ምንም እንኳን አሁን ላይ ሆኖ በቀጣይ ዓመታት የሚሆነውን የዓለምን ኢኮኖሚ ሁኔታ በትክክል መተንተን እና መተንበይ አስቸጋሪ ቢሆንም በዋናነት ግን መሰረታዊ የሆኑ እና በገቢዉ ዘርፍ ላይ ቀጥተኛ የሆነ ተፅዕኖ ሊያሳድሩ የሚችሉት የንግድ፣ የኢንቨስትመንት፣ የቴክኖሎጂ እና የማህበራዊ ጉዳይ አዝማሚያዎችን ከግምት ውስጥ ማስገባት በጣም አስፈላጊ በመሆኑ ለተቋሙ የመከከለኛ ዘመን የአምስት ዓመት ስትራቴጂክ ዕቅዱ ዝግጅት እንደ መነሻ ተወስደዋል፡፡

2.5 ሀገራዊ የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን አቅድ አፈፃፀም ግምገማ እንደመነሻ

ባለፉት ሁለት የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ ትግበራ ዓመታት (2003-2012) ተከታታይነት ያለው የሁለት አሃዝ የኢኮኖሚ ዕድገት ተመዝግቧል፡፡ በሌላ በኩል በዕቅድ

ዘመኑ የታክስ ገቢ ከጠቅላላ የሀገር ውስጥ ምርት ያለው ድርሻ በ2003 በጀት ዓመት ከነበረበት የ11.4 በመቶ በ2012 በጀት ዓመት ወደ 9.2 በመቶ ዝቅ ብሏል:: ይህም በሁለተኛው የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ ዘመን በ2012 በጀት ዓመት ይደረስበታል ተብሎ ከተገመተዉ የ17.2 በመቶ ግብ አንፃር ሲታይ ዝቅተኛ መሆኑን ያሳያል:: ይህ አፈፃፀም ከሰሃራ በታች የሚገኙ የአፍሪካ ሀገሮች ካስመዘገቡት አንፃር ሲታይም በጣም አነስተኛ መሆኑን ከግንዛቤ በማስገባት ለእቅድ ዝግጅቱ በመነሻነት ተወስዷል::

2.6 የተቋሙ የአፈፃፀም ግምገማ እንደመነሻ

የዘርፉ የገቢ አፈፃፀም፣ የገቢ ፊሲካል ስራዎች እና ሌሎች አንኳር ተግባራት አፈፃፀም ግምገማ ለእቅድ ዝግጅቱ በመነሻነት ተወስዷል:: በዚህም መሰረት የተቋሙ የባለፉት ዓመታት የገቢ አፈፃፀም ግምገማ በሚከተለዉ ሰንጠረዥ 1 መሰረት ቀርቧል::

2.6.1 የገቢ አፈፃፀም ግምገማ

ሰንጠረዥ 1፦ የተቋሙ ያለፉት ዓመታት የገቢ አፈፃፀም በቢሊዮን ብር

መግለጫ	የዕድገት እና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ (ዕትዕ)										
	ዕትዕ 1					ዕትዕ 2					የዕትዕ አማካይ
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
ዕቅድ (በቢሊዮን ብር)	54.18	76.37	101.66	116.80	134.20	146.26	186.14	230.14	241.69	270.21	155.77
ዓመታዊ ገቢ (በቢሊዮን ብር)	50.82	70.75	84.41	106.80	128.32	144.35	160.18	176.10	198.23	233.73	135.37
አፈፃፀም በመቶኛ	94.8	92.6	83.0	91.4	95.6	98.7	86.1	76.5	82.0	86.50	88.72
የገቢ ዕድገት (በቢሊዮን ብር)	15.12	19.93	13.67	22.38	21.52	16.03	15.83	15.92	22.13	35.50	19.80
የገቢ ዕድገት (በመቶኛ)	42.31	39.22	19.32	26.52	20.15	12.49	10.97	9.94	12.57	17.91	21.14

ምንጭ: - የተቋሙ ያለፉት ዓመታት የዕቅድ አፈፃፀም ሪፖርቶች

ከላይ በቀረበዉ ሠንጠረዥ እንደተመለከተዉ በባለፉት አስር የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ ትግበራ ዓመታት (2003-2012) የገቢ አፈፃፀሙ በአማካይ በየዓመቱ በ21.1 በመቶ ዕድገት አሳይቷል:: የገቢ አሰባሰቡ በየዓመቱ ዕድገት እያሳየ የመጣ ቢሆንም አፈፃፀሙ ከአማካይ ዕቅዱ አንፃር ሲታይ በ11.3 በመቶ ጉድለት ታይቶበታል:: ለገቢ አሰባሰቡ ጉድለት ተጠቃሽ ከሆኑ

ምክንያቶች መካከል የተቋሙ የማስፈፀም አቅም ውሱንነት፣ የታክስ አስተዳደሩ በመረጃ ቴክኖሎጂ በሚገባ አለመደገፉ፣ የአገልግሎት አሰጣጥ አርኪ አለመሆን፣ የታክስ ስወራ እና ማጭበርበር መስፋፋት፣ የህገወጥ ንግድ እና ኮንትሮባንድ መንሰራፋት፣ የቀረጥ እና ታክስ እፎይታ መብቶች በከፍተኛ ሁኔታ መጨመር፣ ከባለድርሻ አካላት ጋር ያለው ቅንጅት ጠንካራ አለመሆን፣ የህቡዕ ኢኮኖሚ መስፋፋት እና የታክስ መሰረቱ አለመስፋት ዋና ዋናዎቹ ናቸዉ::

በሌላ በኩል ከታች በቀረበዉ ሰንጠረዥ እንደተመለከተዉ ባለፉት የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ ትግበራ ዓመታት የታክስ ከአጠቃላይ ሀገራዊ ምርት ጥምርታ ያለዉን ድርሻ በአማካይ 14.27 በመቶ ለማድረስ ታቅዶ አፈፃፀሙ በአማካይ 11.46 በመቶ ሊሆን ችሏል:: ይህ አፈፃፀም ከዕቅዱ ጋር ሲነፃፀር በ19.67 በመቶ ዝቅ ያለ ነዉ::

ሰንጠረዥ 2፡ የታክስ ገቢ ከአጠቃላይ ሀገራዊ ምርት ያለዉ ጥምርታ

መግለጫ	ዕትዕ 1					ዕትዕ 2					የዕትዕ አማካይ
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
ዕቅድ (ቢሊዮን ብር)	56.17	87.13	110	133.12	158.24	195.04	226.89	266.61	289.52	331.04	185.38
ዓመታዊ ገቢ (ቢሊዮን ብር)	58.98	85.74	107.01	133.12	165.28	190.52	210.17	235.23	268.46	311.48	176.60
አፈፃፀም በመቶኛ	105.00	98.40	97.28	100.00	104.45	97.68	92.63	88.23	92.72	94.09	97.05
የገቢ ዕድገት (ቢሊዮን ብር)	15.66	26.76	21.27	26.11	32.16	25.24	19.65	25.06	33.23	43.02	26.82
የገቢ ዕድገት (በመቶኛ)	36.16	45.37	24.81	24.40	24.16	15.27	10.32	11.92	14.13	16.02	22.26
አጠቃላይ ሀገራዊ ምርት (በቢሊዮን ብር)	515.08	747.33	866.92	1,060.83	1,297.96	1,568,1	1,832.55	2,202.373	2,696.22	3,374.35	1,621.51
የታክስ አጣቃላይ ሀገራዊ ምርት ጥምርታ ዕቅድ (GDP)	11.70	12.10	13.20	14.70	15.00	13.70	14.00	15.20	15.90	17.20	14.27

መግለጫ	ዕቅድ 1					ዕቅድ 2					የዕቅድ አማካይ
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
የታክስ አጣቃላይ ሀገራዊ ምርት ጥምርታ አፈጻጸም (Tax/GDP)	11.40	11.50	12.40	12.70	12.70	12.10	11.50	10.70	10.40	9.23	11.46

ምንጭ: - የገንዘብ ሚኒስቴር ዓመታዊ ሪፖርት

የኢኮኖሚ ትብብርና ልማት ድርጅት (OECD) 2017 መረጃ መሠረት የ26 የአፍሪካ ሀገራት አማካኝ የታክስ ሀገራዊ ምርት ጥምርታ 17.2% ነው። የኢትዮጵያ 10.7% ሲሆን ይህም ከ26 የአፍሪካ ሀገራት

ምስል 1፡ የታክስ ሀገራዊ ምርት ጥምርታ ከሰሀራ በታች ባሉ ሀገራት

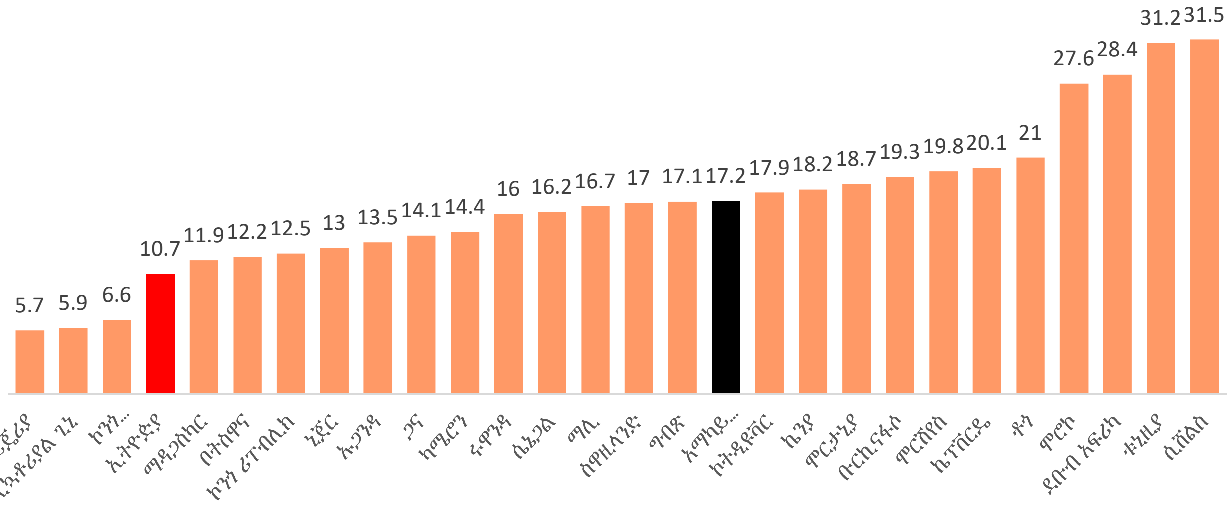

አማካይ በ61% ያነሰ ነው።

2.6.2 የአሠራር ስርዓት አፈፃፀም ግምገማ እንደ መነሻ

ሚኒስቴር መስሪያ ቤቱ ከሚመለከታቸዉ አካላት ጋር በመቀናጀት ለንግድና ኢንቨስትመንት ምቹ ከባቢ ለመፍጠር እና ታክሱን ለማስተዳደር የሚያስችሉ አዋጆች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎች እና የአሰራር ስርዓቶች ተቀርፀዉ በስራ ላይ እንዲዉሉ በማድረጉ በአገልግሎት አሰጣጥ፣ የታክስ ህጎችን በማስከበርና የገቢ አሰባሰቡን በማሻሻል ረገድ የበኩላቸዉን አስተዋጽዎ

አበርክተዋል። ይሁን እንጂ የተዘጋጁት የህግ ማዕቀፎች እና የአሰራር ስርዓቶች ከወቅታዊ የሀገሪቱ የኢኮኖሚ ዕድገትና የንግድ እንቅስቃሴ አንፃር በየጊዜዉ እየተቃኙ እንዲሻሻሉ አለመደረጋቸዉ እና ዝርዝር የአፈፃፀም መመሪያ ያልተዘጋጀላቸዉም በመኖራቸዉ በአገልግሎት አሰጣጥ፣ በንግድ ስራ አመቺነት፣ በህግ ማስከበር እና በገቢ አሰባሰብ ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ አሳድረዋል።

2.6.3 የህግ ተገዥነት አፈፃፀም ግምገማ እንደ መነሻ

የህግ ተገዥነትን ለማሳደግ የተጠናከረ የግንዛቤ ማስጨበጫ ከማካሄድ ጀምሮ ኮንትሮባንድንና ህገወጥ ንግድን፣ ንግድ ማጭበርበርን እና ታክስ ስወራን ለመከላከል የሚያስችሉ ስራዎች ተከናዉነዋል። ከነዚህም መካከል የስጋት ስራ አመራር ስርዓትን በመተግበር፣ የኢንተለጀንስ እና የድንገተኛ ፍተሻ አሰራርን በማሻሻል፣ የኦዲት ዉጤታማነትን በማረጋገጥ፣ ሀገራዊ የፀረ ኮንትሮባንድ ንቅናቄ በመፍጠር፣ የታክስና የጉምሩክ ጉዳዮችን በፍርድ ቤት የመርታት አቅምን በማሳደግ እና የህቡዕ ኢኮኖሚ መከላከያ ስትራቴጂ በመቅረፅና በመተግበር ህገወጥነትን ለመከላከል የተከናወኑ ዋና ዋና ስራዎች ናቸዉ።

ከላይ እንደተገለፀዉ የታክስና ጉምሩክ ህግ ተገዥነትን ለማሳደግ በርካታ ስራዎች ቢከናወኑም ህገወጦች በየጊዜዉ የሚጠቀሙባቸዉ ዘዴዎች እየረቀቁና እየተወሳሰቡ በመሄዳቸዉ፣ የተቋሙ የመፈፀም አቅም ዉስንነት፣ እና ከሌሎች አጋር አካላት ጋር በሚገባ ተቀናጅቶ ህግን ማስከበር ባለመቻሉ ኢኮኖሚዉ የሚያመነጨዉን የታክስ ገቢ በብቃት መሰብሰብ እና የታክስ ፍትሃዊነት ማረጋገጥ አልተቻለም።

2.6.4 የአገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀም ግምገማ እንደ መነሻ

ተቋሙ የተገልጋዮችን ዕርካታ በማረጋገጥ የታክስ ገቢን በብቃት ለመሰብሰብ የሚያስችሉ በርካታ የአገልግሎት አሰጣጥ የሪፎርም ስራዎችን አከናዉኗል። ከነዚህም መካከል የመፈፀም አቅምን ለማሳደግና የአገልጋይነት አመለካከትን ለማስረፅ የተከናወኑ ሰፋፊ የአቅም ግንባታ ስራዎች፣ በስታንዳርድ መሰረት አገልግሎት ለመስጠት የተገልጋዮች ቻርተር ተቀርጾ መተግበሩ፣ የአገልግሎት አሰጣጡን በቴክኖሎጂ ለማስደገፍ በበይነ መረብ ታክስን ማሳወቅና መክፈል፣ የአንድ መስኮት የምዝገባ አገልግሎት፣ የጉምሩክ ትራንዚት፣ የዕቃ አወጣጥ፣ የመጋዘን እና የስጋት ስራ አመራር ተጠቃሾች ናቸዉ።

ይሁንና የአገልግሎት አሰጣጡን ዘመናዊ፣ ተደራሽና በስታንዳርድ የተለካ ለማድረግ እና የተገልጋዮችን ዕርካታ ለማሳደግ ያልተቆጠበ ጥረት ቢደረግም የአገልግሎት የሪፎርም ስራዎቹ የተገልጋዩን የህግ ተገዥነት ወጪ በመቀነስ፣ የአገልጋይነት አመለካከት በሚፈለገዉ ደረጃ በማዳበር እና ተነሳሽነት በመፍጠር፣ የገቢና ወጪ ንግድ ስራዎችን በማሳለጥ፣ የአቤቱታ አፈታት ስርዓቱን በማቀላጠፍ፣ በአጠቃላይ ዓለም ዓቀፍ ደረጃዉን የጠበቀ ግልፅ፣ ቀልጣፋ፣ ተገማችና ተደራሽ አገልግሎት በመስጠት የተገልጋዮችን ዕርካታ ማረጋገጥና በፈቃደኝነት የሚከፈለዉን የታክስ ገቢ በሚፈለገዉ ደረጃ ማሳደግ አልተቻለም፡፡

2.6.5 የአጋር አካላት ቅንጅታዊ አሰራር አፈፃፀም ግምገማ እንደ መነሻ

ተቋሙ የተሰጠውን ተልዕኮ ለማሳካት በሀገር ውስጥ እና በውጪ ካሉ አጋር አካላት ጋር በመቀናጀት እየሰራ ይገኛል፡፡ ይህ ቅንጅት ተቋሙ ተልዕኮዉን በአግባቡ ለመወጣት እንዲያስችለዉ የቴክኒክ ድጋፍ፣ የዕዉቀት ሽግግር፣ የመረጃ ልዉዉጥ፣ የታክስ ስርዓትን ለማጣጣም፣ የህብረተሰቡን ደህንነት ለመጠበቅ፣ቅንጅታዊ አሰራርን ለማስፈን እና የህግ ተገዥነትን ለማረጋገጥ ዓላማ ያደረገ ነዉ፡፡ ከዚህ አኳያ የተቋሙን ተልዕኮ ለማሳካት ከባለድርሻ አካላት፣ ከንግዱ ማህበረሰብ፣ ከሞያ እና ሲቪክ ማህበራት፣ ከድንበር አስተዳደር አካላት ጋር ተቀናጅቶ በመስራት ለገቢዉ አሰባሰብና የህግ ተገዥነት ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ጥረቶች ተደርገዋል፡፡

ይሁን እንጂ የህግ ተገዥነትን በማረጋገጥ የታክስ ገቢን ከማሳደግ አኳያ ከዉስጥና ከዉጪ አጋር አካላት ጋር የተፈጠረዉ ቅንጅታዊ አሰራር በስትራቴጂ ተደግፎ ቀጣይነት ባለዉ አግባብ መመራት ባለመቻሉ ምክንያት ቅንጅታዊ አሰራሩ በሚጠበቀዉ ልክ ዉጤታማ መሆን አልቻለም፡፡

2.6.6 የታክስ መረጃ እና የቴክኖሎጂ አፈፃፀም ግምገማ እንደ መነሻ

የታክስ መረጃ እና ቴክኖሎጂ ለታክስ አስተዳደሩ ዉጤታማነት ወሳኝ ድርሻ አላቸዉ፡፡ በመሆኑም የመረጃ ምንጮችን ለይቶ የመሰብሰብ፣ የማደራጀት፣ የማጠናቀር፣ የመተንተን፣ የማሰራጨት እና ጥቅም ላይ የማዋል ስራዎችን በማከናወን የታክስ አሰባሰቡና እና የጉምሩክ ስነ-ስርዓት አፈፃፀሙ በተጨባጭ መረጃ ላይ እንዲመሰረት ጥረት ተደርጓል፡፡

የታክስ አስተዳደር ስርዓቱ በቴክኖሎጂ እንዲደገፍ በማድረግ የታክስ አስተዳደሩ ዘመናዊ፣ ለአገልግሎት አሰጣጡ ቀልጣፋ፣ ፈጣን፣ ተደራሽ፣ ወጪ ቆጣቢ፣ አስተማማኝ እና ደህንነቱ የተጠበቀ የመረጃ ክምችት እንዲኖር ለማድረግ ተሞክሯል፡፡

ነገር ግን የታክስ መረጃ አስተዳደር ስርዓቱ ሁሉንም የመረጃ ምንጮች ባማከለ መልኩ በጥራት የማይሰበሰብ፣ የማይደራጅ፣ የማይተነተን፣ የማይሰራጭ እና ጥቅም ላይ የማይዉል ሲሆን የታክስ ስርዓቱን በዘመናዊ ቴክኖሎጂ ከማስደገፍ አኳያ ሲታይ ከወቅታዊ ተለዋዋጭ የቴክኖሎጂ ዕድገት፣ በየጊዜዉ እያደገ ከመጣዉ የአገልግሎት ፍላጎት፣ ከአጠቃቀም አኳያ ዉስንነት በመኖሩ የተቋሙ የመረጃ ቅብብሎሽ፣ የአገልግሎት አሰጣጥ እና የገቢ አሰባሰብ በሚፈለገዉ መጠን ሊደግፍና ሊያዘምን አልቻለም፡፡

2.6.7 የሰብዓዊ እና ቁሳዊ ሀብቶች አፈፃፀም ግምገማ እንደ መነሻ

ሰብዓዊና ቁሳዊ ሀብቶች የተቋሙን ተልዕኮ ለማሳካት የማየተካ ሚና አላቸዉ፡፡ ከዚህ አኳያ ተቋሙ አደረጃጀት በመቅረፅ፣ የሰዉ ሀብት ምልመላና ሙሌት በመተግበር፣ የማትጊያና የማቆያ ስርዓቶችን በመዘርጋት፣ የሰራተኛ አስተዳደርና የስነ-ምግባር ደንብ በስራ ላይ በማዋል፣ የአቅም ግንባታ ስልጠናዎችን በማካሄድ፣ የሰራተኛዉን ተነሳሽነትና ምርታማነት በማሳደግ የተቋሙን አፈፃፀም በማሻሻል ረገድ የበኩሉን አስተዋፅዎ አበርክቷል፡፡ በሌላ በኩል ለታክስ አስተዳደር አስፈላጊ የሆኑ የመደበኛና የካፒታል የበጀት ፍላጎት በማቅረብ፣ በማስፈቀድ፣ ለዋና ዋና የተቋሙ ተግባራት ትኩረት በመስጠት መደልደል፣ በቁጠባ በመጠቀም፣ አጠቃቀሙን በመከታተልና በመገምገም የተመደበዉን ዉስን ሀብት በአግባቡ በስራ ላይ ለማዋል ጥረት ተደርጓል፡፡

ይሁን እንጂ ከተቋሙ የስራ ስፋት፣ ዉስብስብነትና ልዩ ባህሪን የሚመጥን አቅሙ የተገነባ እና ተነሳሽነት ያለዉ የሰዉ ኃይል በሚፈለገዉ ደረጃ ማፍራትና ማቆየት ባለመቻሉ በተቃሙ አፈፃፀም ላይ ተፅዕኖ እያሳደረ ይገኛል፡፡ በሌላ በኩል ተቋሙ ለሰራተኛና ለተገልጋዩ ምቹ የሆነ የስራ ቦታ ለማመቻቸት፣ኮንትሮባንድ እና ህገወጥ ንግድን ለመከላከል የሚያስችል ግብዓት ለማሟላት፣ ተቋሙን በቴክኖሎጂዎች ለማዘመን የሚያስችል የበጀት ድጋፍ አለመኖሩና የተመደበዉም አነስተኛ በጀትም ቢሆን በአግባቡ በጥቅም ላይ ማዋል አለመቻል በስራዉ ላይ ተፅዕኖ እያሳደረ ይገኛል፡፡

3 የውስጣዊ እና ውጫዊ ሁኔታዎች የዳሰሳ ምልከታዎች

3.1 የተቋሙ ዉስጣዊ ጥንካሬዎችና ድክመቶች

ሰንጠረዥ 3፡ የተቋሙ ዉስጣዊ ጥንካሬዎችና ድክመቶች

ስትራቴጂክ ጉዳዮች	ጥንካሬ (Strength)	ድክመት (Weakness)
የማስፈፀም አቅም	• ለሠራተኞች ተከታታይ ሙያዊ ስልጠና በመስጠት የሰራተኛ ምርታማነት ዕያደገ መምጣቱ፣ • የተለያዩ ሙያና ዕውቀት ያላቸውን የከፍተኛ ትምህርት ምሩቃንን መልምሎና አሰልጥኖ ወደ ተቋሙ በመቀላቀል ያለዉን የሰለጠነ የሰዉ ኃይል ዕጥረት ለመቅረፍ መቻሉ፣ • ተቋሙ የተሰጠዉን ተግባርና ኃላፊነት በዉጤታማነት ለመወጣት በየጊዜዉ ከነባራዊ ሁኔታ ጋር የተጣጣመ የአደረጃጀት ማስተካከያ ማድረጉ፣ • የታክስና ጉምሩክ አስተዳደር ስራዎችን በመረጃ ቴክኖሎጂ ለማስደገፍ ጥረት መደረጉ፣	• የሰው ሀብት ስራ አመራር ስትራቴጂ ተቀርጾ አለመተግበሩ፣ • የሰራተኛ የመፈፀምና አመራሩ የማስፈፀም ዉስንነት የሚታይበት መሆኑ፣ • የአገልጋይነት አመለካከት በሚፈለገው ደረጃ አለመዳበሩ፣ • በየዕርከኑ ያለው አመራር ከማቀድ፣ ወደ ፈፃሚ ከማዉረድ፣ ተቀናጅቶ ከመስራት፣ ክትትል እና ድጋፍ ከማድረግ አንፃር ክፍተት መኖሩ፣ • የስራ አፈፃፀም ምዘና ሥርዓት ቢቀረጽም በተሟላ ሁኔታ መተግበር አለመቻሉ፣ • ተቋም ዓቀፍ ስጋት ስራ አመራር ስርዓት በሚፈለገዉ ደረጃ ተግባራዊ አለመደረጉ፣ • ምቹ የስራ አካባቢ በተሟላ መልኩ አለመፈጠሩ፣ • የመረጃ ቴክኖሎጂ አስተዳደር ፖሊሲ እና ስትራቴጂ ተቀርጾ አለመተግበሩ፣ • ከወሳኝ ባለድርሻ አካላት ጋር በመረጃ ቴክኖሎጂ ትስስር አለመፈጠሩ፣ • የታክስ አስተዳደሩ አሰራሮችን በተሟላ መንገድ በዘመናዊ ቴክኖሎጂ አለመደገፉና ያሉትንም ቢሆን በአግባቡ መጠቀም የሚያስችል አቅም አለመፈጠሩ፣ • በሀብት አስተዳደር ረገድ የአጠቃቀም ክፍተቶች መኖራቸዉ፣ • የፕሮጀክት ስራ አመራር ክፍተት ያለበት መሆኑ፣
አገልግሎት አሰጣጥ	• የተገልጋዮች ቻርተር ተዘጋጅቶ መተግበሩ፣ • አገልግሎት ተደራሽ ለማድረግ የታክስ ማዕከሎችንና የጉምሩክ መቅረጫ ጣቢያዎችንና	• አሠራሮች ለተገልጋዮች ግልፅ፣ ቀላል፣ ተገማችና ተደራሽ አለመሆን፣ • አገልግሎቱን ለማሳለጥ የሚያስችል የኢ-ታክስ ሥርዓት በተሟላ መንገድ ተዘርግቶ አለመተግበሩ፣

ስትራቴጂክ ጉዳዮች	ጥንካሬ (Strength)	ድክመት (Weakness)
	መስኮቶችን በመክፈት ወደ ሥራ እንዲገቡ መደረጉ፤ • የንግድ ስርዓቱን ለማሳለጥ እና ለግብር ከፋዩ ወጪና ጊዜ ቆጣቢ አገልግሎት ለመስጠት ይቻል ዘንድ በየጊዜው አዳዲስ የህግና የአሠራር ስርዓቶች መቀረፃቸዉና መሻሻላቸዉ፣ • ተገልጋዮች የሚያቀርቧቸውን የታክስና የጉምሩክ ዉሳኔ ቅሬታዎች ለመፍታት የሚያስችል አደረጃጀትና አሰራር ከዋናው መ/ቤት እስከ ቅ/ጽ/ቤት ድረስ ተዘርግቶ ተግባራዊ መደረጉ፣ • በየዓመቱ የተገልጋዮች የዕርካታ ዳሰሳ ጥናት በማድረግ ለአገልግሎት ማሻሻያ በግብዓትነት መወሰዱ፣	• ከአጋር ድርጅቶች ጋር ያለዉ ቅንጅታዊ አሰራር ደካማ መሆኑ በአገልግሎት አሰጣጡ ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ ማሳደሩ፣ • የተገልጋዮችን ዕርካታ በሚፈለገዉ ደረጃ ማረጋገጥ አለመቻል፣
ህግ ማስከበር	• የታክስና ጉምሩክ ወንጀሎችን ለመከላከል የሚያስችል የህግ ማዕቀፍ ተቀርፆ የታክስ ህጎችን ለማስከበር እንቅስቃሴ መጀመሩና ውጤትም እየተመዘገበ መሆኑ.፣ • የስጋት ስራ አመራር ስትራቴጂ ተቀርፆ በስራ ላይ መዋሉ፣ • የታክስ ጉዳይ ሀገራዊ አጀንዳ እንዲሆን ጥረት እየተደረገ መሆኑ፣ • ታክስ በትምህርት ስርዓት ዉስጥ እንዲካተት ጥረት መጀመሩ፣	• የህግ ተገዥነትን ለማሳደግ የሚያስችል የታክስ ከፋዮች ትምህርት ስትራቴጂ ተቀርፆ ተግባራዊ አለመደረጉ፣ • በፈቃደኝነት ታክስ አስታውቆ የመክፈል ባህል ዝቅተኛ መሆኑ፣ • የታክስ ስወራ እና ማጭበርበር በመንሰራፋቱ በየዓመቱ ህገወጥ ኪሳራ፣ ባዶ እና ተመላሽ የሚያሳውቁ ግብር ከፋዮች ቁጥር እየጨመረ መምጣቱ፣ • ከባለድርሻ አካላት ጋር ያለው ቅንጅታዊ አሠራር ጠንካራ እና አስገዳጅ አለመሆኑ፣ • የኮንትሮባንድ መስፋፋት እና የመከላከል አቅም ደካማ መሆኑ፣ • የሚሰሩ የህግ ማስከበር ስራዎች ስጋት በመፍጠር የታክስና የጉምሩክ ማጭበርበርን መቀነስ አለመቻላቸዉ፣ • በህቡዕ ኢኮኖሚ የሚንቀሳቀሰዉ ሀብት

ስትራቴጂክ ጉዳዮች	ጥንካሬ (Strength)	ድክመት (Weakness)
		ወደ ታክስ መረቡ ማስገባት አለመቻል፣
ገቢ አሰባሰብ	• የገቢ አሰባሰቡን ማሻሻል የሚያስችሉ የህግ ማዕቀፎችና አሠራሮች ተዘጋጅተው መተግበራቸዉ ለገቢ አሰባሰቡ አስተዋፅዎ እያበረከቱ መምጣታቸዉ፣ • በየዓመቱ የሚሰበሰበው ገቢ በአንፃራዊነት እያደገ መምጣቱ፣ • የገቢ ፊዚካል ስራዎች አፈፃፀም መሻሻል እያሳያ መምጣቱ፣	• ከኢኮኖሚ ዕድገቱ አኳያ ወደ ታክስ ስርዓቱ የሚገቡ አዳዲስ የታክስ ከፋዮች ቁጥር አነስተኛ መሆኑ፣ • ኢኮኖሚው ከሚያመነጨው እምቅ አቅም (Potential) አንፃር ሲታይ የሚሰበሰበዉ ገቢ ዝቅተኛ መሆኑ፣ • የቀረጥ ነፃ እና የታክስ ዕፎይታ መብት አጠቃቀም ላይ የሚደረገዉ ክትትል ደካማ መሆን፣ • ለበርካታ ዓመታት የጉምሩክ ቀረጥ ማስከፈያ ዋጋ ማሻሻያ አለመደረጉ፣ • የታክስ ዕዳ ክምችትን በሚፈለገዉ ደረጃ ወደ ገቢ መቀየር አለመቻል፣

3.2 ውጫዊ ሁኔታዎች ዳሰሳ

የመመዘኛ መስፈርት	መልካም አጋጣሚ (Opportunity)	ስጋት (Threat)
ፖለቲካዊ	• የፖለቲካ አመራሩ የታክስ እና የጉምሩክ አስተዳደሩን ለመደገፍ ቁርጠኛ መሆኑ፣ • የመንግስትና የግሉ ዘርፍ ተቀራርበው መስራት መጀመራቸው፣ • በዘላቂ ልማት ግቦች ታክስ ዓለም ዓቀፍ አጀንዳ መሆኑ፣ • የታክስ እና ጉምሩክ አስተዳደሩን ለማሻሻል የውጭ የቴክኒክ ትብብርና ድጋፍ እየጨመረ መምጣቱ፣ • ከጎረቤት ሀገራት ጋር የድንበር ላይ የንግድ እንቅስቃሴ በህጋዊ አግባብ ለመምራት ስምምነት	• በየደረጃዉ ያለዉ የፖለቲካ አመራር በሚፈለገዉ ደረጃ ኮንትሮባንድን እና ህገ-ወጥ ንግድን በቅንጅት መከላከል አለመቻል፣ • ሙስና በተቋሙና በሀገር ደረጃ በበቂ ሁኔታ መከላከል አለመቻሉ፣ • በተወሰኑ የጎረቤት ሀገሮች የፖለቲካ አለመረጋጋት መኖር፣ • ሀገሪቱ የምትፈራረማቸዉ አህጉራዊና እና ዓለም ዓቀፋዊ የንግድ ስምምነቶች ከአጭር ጊዜ አንፃር ተፅዕኖ የሚያሳድሩ መሆኑ፣

የመመዘኛ መስፈርት	መልካም አጋጣሚ (Opportunity)	ስጋት (Threat)
	መፈረሙ፣ • ሀገራችን ከጎረቤት ሀገራት ጋር ያላት ግንኙነት እየተሻሻለ መምጣቱ፣ • መንግስት የዴሞክራሲ ምህዳር ለማስፋት አበረታች ጅምሮች መኖራቸዉ፣ • መንግስት ትላልቅ የልማት ድርጅቶችን ወደ ግል በማዞር ላይ መሆኑ፣	
ኢኮኖሚዊ	• ቀጣይነት ያለው የኢኮኖሚ ዕድገት እየተመዘገበ መሆኑ፣ • ሀገራዊ የቁጠባ ባህላችን እያደገ መምጣቱ፣ • የግሉ ዘርፍ በሀገሪቱ ኢኮኖሚ ላይ ያለዉ ተሳትፎ እያደገ መምጣቱ፣ • የዉጭ ቀጥተኛ ኢንቨስትመንት እያደገ መምጣቱ፣ • የኢንዱስትሪ ፓርኮች፣ የደረቅ ወደቦች፣ የባቡር መሰረተ ልማት፣ የአየር ማረፊያዎች እና የሎጂስቲክስ አቅም እያደገ መምጣቱ፣ • በሀገር ደረጃ የአስር ዓመት መሪ የብልፅግና ፍኖተ ካርታ መዘጋጀቱ፣ • ኢንቨስትመንትን የሚያበረታቱ ፖሊሲዎች መኖራቸው፣ • የመሠረተ ልማት አውታሮች እየተስፋፉ መምጣታቸው፣	• የንግድ ማጭበርበር እና ኮንትሮባንድ እየጨመረ መምጣት፣ • የዜጎች የነፍስ ወከፍ ገቢ ዝቅተኛ መሆን፣ • የዜጎች ምርታማነትና ሥራ የመፍጠር አቅም ዝቅተኛ መሆን፣ • የቀረጥ ነፃ እና የታክስ ዕፎይታ መብቶች ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመሩ መምጣታቸዉ፣ • የግብይት ስርዓቱ ጥሬ ገንዘብ ላይ መሠረት ያደረገ መሆኑ፣ • የውጭ ምንዛሬ ማሸሽ እና የዋጋ ሽግግር /Transfer Pricing/ መኖር፣ • የህቡዕ ኢክኖሚ እየተስፋፉ መሄድ፣ • ያልተረጋጋ የዋጋ ንረት መኖር፣ • የውጭ ምንዛሬ እጥረት ያልተፈታ መሆኑ፣ • የሎጂስቲክስ ወጪ እየጨመረ መምጣቱ፣
ማህበራዊ	• የከፍተኛ ትምህርት ተቋማት መስፋፋት፣ • የታክስ ወንጀሎች እና	• በፈቃደኝነት ቀረጥና ታክስ አሳውቆ የመክፈል ባህል ያልዳበረ መሆኑ፣ • ደረሰኝ የመስጠትና የመቀበል ባህል

የመመዘኛ መስፈርት	መልካም አጋጣሚ (Opportunity)	ስጋት (Threat)
	ኮንትሮባንድ ላይ ከህብረተሰቡ የሚሰጥ ጥቆማ እና ተባባሪነት እያደገ መምጣቱ፣ • የብዙሀን መገናኛ እየተስፋፉ መምጣታቸው እና በጋራ ለመስራት ያለው ዝግጁነት እየተሻሻለ መምጣት፣ • ከከተሞች መስፋፋት ጋር ተያይዞ የአገልግሎት ዘርፉ እያደገ መምጣቱ፣	አለመጎልበት፣ • በህብረተሰቡ ዉስጥ የሙስና አመለካከትና ተግባር በሚፈለገው ደረጃ አለመቀረፉ፣ • የኮረና ቫይረስ ወረርሽን በኢኮኖሚዉ እና በታክስ ገቢዉ ላይ አሉታዊ ጫና ማሳደሩ፣
ቴክኖሎጂያዊ	• የመረጃ ቴክኖሎጂ ደህንነት ለመጠበቅ የሚያስችል ተቋም መቋቋሙና ድጋፍ ማድረግ መቻሉ፣ • በሀገር ዓቀፍ ደረጃ የመረጃ ቴክኖሎጂ መሰረተ ልማት እና ዓይነት መስፋፋቱ፣ • ሀገር ዓቀፍ የዲጂታል ትራንስፎርሜሽን ስራ መጀመሩ፣ • የታክስ እና ጉምሩክ አስተዳደርን ለማዘመን ከመንግስት በኩል ድጋፍ መኖሩ፣ • የቴሌኮም ሴክተሩን ተወዳዳሪነት ለማሳደግ ለግል ባለሀብቱ ክፍት መደረጉ፣ • የኢ-ኮሜርስ ህግ በስራ ላይ መዋሉ፣	• የቴሌኮም ኔትዎርክና የኤሌክትሪክ ተደራሽ አለመሆን እና አገልግሎት መቆራረጥ፣ • የሳይበር ጥቃት ስጋት መኖር፣ • የቴክኖሎጂዎች እርስ በእርስ መናበብ አለመቻል፣ • የቴክኖሎጂ ፕሮጀክቶችን የማስተዳደር አቅም አለመጎልበት፣
ከባቢያዊ	• የአየር ንብረት ለውጥ የሚያስከትለውን ተፅዕኖ ለመከላከል ሀገራዊ የአረንጓዴ ልማት ስትራቴጂ ተቀርጾ ተግባራዊ መደረጉ፣	• የአየር ንብረት ለውጥ በኢኮኖሚው ላይ ተፅዕኖ የሚፈጥር መሆኑ፣ • በጠረፋማ አካባቢዎች የበረሀማነት መስፋፋት በኮንትሮባንድ መከላከሉ ላይ ተፅዕኖ የሚያሳድር መሆኑ፣

የመመዘኛ መስፈርት	መልካም አጋጣሚ (Opportunity)	ስጋት (Threat)
ህጋዊ ማዕቀፍ	• ህግን ለማስከበር፣ ኢንቨስትመንትን ለማሳለጥ እና ገቢ አሰባሰቡን ለማሻሻል የሚያስችሉ ቀጣይነት ያላቸው የህግ ማሻሻያዎች እየተደረጉ መሆኑ፣ • በሀገሪቱ ግልፅና ወጥ የሆነ የሂሳብ መዝገብ አያያዝ ስርዓት መዘርጋቱ፣	• የተለያዩ የህግ ማዕቀፎች አለመናበብ እና ተቋማትን በቅንጅት የሚያሰራ የህግ ማዕቀፍ አለመኖር፣ • በፍ/ቤቶች የታክስ ጉዳዮችን የማየት ሂደት ፈጣን ያለመሆን፣

3.3 ፈታኝ እና አስቻይ ሁኔታዎች

ሰንጠረዥ 4፡ ፈታኝ እና አስቻይ ሁኔታዎች

ፈታኝ ሁኔታዎች	አስቻይ ሁኔታዎች
• በየርከኑ ያለው አመራር ከማቀድ፣ ወደ ፈፃሚ ከማዉረድ፣ ተቀናጅቶ ከመስራት፣ ክትትል እና ድጋፍ ከማድረግ አንፃር ክፍተት መኖሩ፣ • ብቃት ያለው የሰው ኃይል ለመሳብ እና ለማቆየት የሚያስችል ስትራቴጂ ቀርፆ መተግበር አለመቻል፣ • የመረጃ ምንጭ የመለየት፣ የመሰብሰብ፣ የማደራጀት፣ የመተንተን፣ የማጠናቀር፣ የማሰራጨት እና የመጠቀም ክፍተት መኖር፣ • የአሰራር ስርዓቶች በተሟላ ሁኔታ በመረጃ ቴክኖሎጂ አለመደገፍ እና ደህንነታቸዉ በአስተማማኝ ሁኔታ ያልተጠበቀ መሆን፣ • የተዘረጉ የአሰራር ስርዓቶች በየጊዜው ውጤታማነታቸው እየተፈተሸ ማሻሻያ የማይደረግላቸዉ መሆኑ፣ • የተገልጋዩ የህግ ተገዥነት ደረጃ ዝቅተኛ መሆን፣ • ተገልጋዮችን በሚፈለገዉ ደረጃ ማርካት አለመቻል፣	• በየጊዜዉ በሚሰጡ ስልጠናዎች የመፈፀም አቅም እያደገ መምጣቱ፣ • የተደራጀ መሠረተ ሰፊ የትራንስፎርሜሽን ፕሮግራም እየተተገበረ መሆኑ • የታክስ ጉዳይ ሀገራዊ አጀንዳ እንዲሆን ማድረግ መቻሉ፣ • የሀገር ውስጥ ታክስ እና የጉምሩክ አዋጆች፣ ደንቦች ፣ መመሪያዎችና አሰራሮች ተቀርፀዉ መተግበራቸዉ፣ • ተቋማዊ የአደረጃጀት ለውጥ መደረግ መቻሉ፣ • የላቀ አፈፃፀም ላስመዘገቡ ሰራተኞችና ታክስ ከፋዮች ዕውቅና መሰጠቱ፣ • የታክስ ስርዓቱን ዉጤታማ ለማድረግ የመንግስት ልዩ ድጋፍ መኖሩ፣ • ከጎረቤት ሀገራት እና ዓለም ዓቀፍ ተቋማት ጋር ተባብሮ ለመስራት የሚያስችሉ የጋራ ሥምምነቶች መፈጠራቸዉ፣ • የታክስ ስርዓቱን ለማዘመን የልማት አጋሮች

• የታክስ ስወራን፣ የቀረጥና ታክስ ማጭበርበርን እና ኮንትሮባንድን መቆጣጠር አለመቻል፣ • የኮንትሮባንድ መከላከል ስራ የህይወት መስዋትነትን ጭምር እየጠየቀ መምጣቱ፣ • ከባለድርሻ እና አጋር አካላት ጋር ያለዉ ቅንጅታዊ አሰራር ዉጤታማ አለመሆን፣ • የተቋሙ የገቢ አሰባሰብ አፈፃፀም ዝቅተኛ መሆኑ፣ • የግብር ከፋዩን እና አስከፋዩን የስነ-ምግባር ጉድለቶች በወሳኝ መልኩ መቅረፍ አለመቻሉ፣ • የውጭ ምንዛሬ እጥረት አለመቀረፉ፣ • የህቡዕ ኢኮኖሚው እየተስፋፋ መሄድ፣ • የኔትወርክ መቆራረጥ እና የኤሌክትሪክ አቅርቦት አስተማማኝ አለመሆን፣ • መሰረተ ልማት በጠረፍ አካባቢ የተሟላ አለመሆኑ፣ • የኮረና ቫይረስ ወረርሽኝ በኢኮኖሚ ፣ በንግድ ስርአቱ እና በታክስ አስተዳደሩ የስራ እንቅስቃሴ ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ ማሳደሩ፣	ድጋፍ እየተጠናከረ መምጣቱ፣ • የደረቅ ወደቦች መስፋፋት እና የሎጂስቲክ አቅም እያደገ መምጣቱ • በሀገሪቱ ዓለም ዓቀፍ የሂሳብ መዝገብ አያያዝ ሥርዓት (IFRS) መተግበር መጀመሩ፣ • ቀጣይነት ያለው የኢኮኖሚ ዕድገት እየተመዘገበ መሆኑ፣ • የስጋት ስራ አመራር ስርዓት መተግበር መጀመሩ፣ • የንግድ ስራ አመቺነትን ለማስፈን የሚያስችሉ ስራዎች በሀገር አቀፍ ደረጃ መተግበራቸዉ፣ • የመንግስት ተቆጣጣሪ አካላት የቅርብ ክትትልና ድጋፍ መኖሩ፣

3.4 ዋና ዋና ተግዳሮቶች እና የመፍትሄ ሀሳቦች

3.4.1 ዋና ዋና ተግዳሮቶች

ከላይ ለማቅረብ እንደተሞከረዉ ባለፉት ዓመታት በተቋሙ የአፈፃፀም ግምገማ የታዩ ጥንካሬዎች፣ ድክመቶች፣ ስጋቶች እና መልካም አጋጣሚዎች በዝርዝር ተገምግመዉ የተለዩ ቁልፍ ችግሮች እና አስቻይ ሁኔታዎች ተመልክተዋል:: ከዚህ በመነሳት ባለፉት የስትራቴጂክ የእቅድ አመታት ተቋሙ ተልዕኮዉን በተሟላ መልኩ እንዳያሳካ ማነቆ የነበሩና በቀጣይ ስትራቴጂክ ዘመናት በወሳኝ መልኩ ማነቆዎቹን ለመፍታት ትኩረት ሰጥቶ የሚሰራባቸዉ ዋና ዋና ተግዳሮቶችና መገለጫዎቻቸዉ ከዚህ እንደሚከተለዉ ቀርበዋል::

ሰንጠረዥ 5፡ ዋና ዋና ተግዳሮቶች

ተግዳሮቶች	መገለጫዎች
ዝቅተኛ የገቢ አፈፃፀም	• በ2012 የታክስ-ሀገራዊ ምርት ጥምርታ ከባለፉት ዓመታት እየቀነሰ መጥቶ በ2012 9.2% መድረሱ እና ከሰሀራ በታች ካሉ የአፍሪካ ሀገራትም አንፃር

ተግዳሮቶች	መገለጫዎች
	ዝቅተኛ መሆኑ፣ • በመንግስት የሚሰጡ ማበረታቻዎች እና የታክስ ዕፎይታ በከፍተኛ ሁኔታ ማደጋቸው (6% የሚሆነው ከዓመታዊ የሀገሪቱ ምርት በቀረጥ ነፃ፣ ታክስ ዕፎይታ እና ታክስ ስወራ የሚታጣ መሆኑ[1])
ዝቅተኛ የታክስ ህግ ተገዢነት	• የታክስ ስወራ እና ማጭበርበር ማደጉ፣ • በየዓመቱ ኪሳራ፣ ባዶ እና ተመሳሽ የሚያሳውቁ ግብር ከፋዮች ቁጥር መጨመሩ፣ • ህቡዕ ኢኮኖሚው ከሀገሪቷ ምርት ወደ 40% ያህሉን የሚሸፍን መሆኑ[2]፣ • ከባለድርሻ አካላት ጋር ቅንጅታዊ አሠራሩ ጠንካራ እና አስገዳጅ አለመሆኑ፣ • የታክስ ህግ የማስከበር አቅም ውስንነት ያለበት መሆኑ፣ • የታክስ ትምህርት የህግ ተገዢነት ባህሪን ማረጋገጥ አለመቻሉ፣ • ደረሰኝ የመስጠት እና የመጠየቅ ባህል አለመዳበሩ፣ • የኢንተለጀንስ ስራዎች በሚፈለገዉ ደረጃ ዉጤታማ አለመሆኑ፣ • የኮንትሮባንድ መስፋፋትን የመከላከል አቅም በሚፈለገዉ ደረጃ አለመገንባቱ፣
የታክስ መሠረቱ አለመስፋት	• አዳዲስ የታክስ ዓይነቶች ወደ ታክስ ስርዓቱ አለመግባታቸው፣ • ከኢኮኖሚ ዕድገቱ አኳያ ወደ ታክስ ስርዓቱ የሚገቡ አዳዲስ የታክስ ከፋዮች ቁጥር አነስተኛ መሆን፣ • የንግድ ትርፋማነት ምጣኔ ማስተካከያ ወቅታዊ አለመደረጉ፣
የመረጃ ቴክኖሎጂ ውስንነት	• የሀገር ውስጥ ታክስ መረጃ ቴክኖሎጂ ስርዓት ወቅታዊ አለመሆኑ፣ • የመረጃ ቴክኖሎጂ ስርዓቶቻችን የተቀናጁ እና የተናበቡ አለመሆን፣ • የመረጃ ቴክኖሎጂ መሠረተ ልማት አስተማማኝ አለመሆን፣ • የመረጃ ቴክኖሎጂ አጠቃቀም ዝቅተኛ መሆን፣ • የጉምሩክ መረጃ ቴክኖሎጂዎች በአግባቡ ጥቅም ላይ አለመዋላቸው፣
የመፈፀም ብቃት ማነስ እና አርኪ አገልግሎት አለመስጠት	• የሰዉ ሀብት ብቃት ማነስ፣ • የውሳኔ ሰጪነት አቅም እጥረት ያለበት መሆኑ፣ • የስነ-ምግባር መጓደል፣ • ፈጣን እና ቀልጣፋ አገልግሎት መስጠት አለመቻል፣ • የተገልጋይ ዕርካታ አለመረጋገጥ፣

[1] Illicit Financial Flows Report of the High-Level Panel on Illicity Financial Flows from Africa, ECA

[2] Shadow Economies Around the World: What Did We Learn Over the Last 20 Years? IMF Working Paper 18/17

ተግዳሮቶች	መገለጫዎች
	• የስራ እና የአገልጋይነት ባህል አለመዳበር፣ • ከተቆጣጣሪ እና አጋር አካላት ጋር ያለው ቅንጅታዊ አሰራር ዝቅተኛ መሆን፣

3.4.2 የመፍትሄ ሀሳቦች

ሰንጠረዥ 6፡ ተግዳሮቶቹን ለመቅረፍ የቀረቡ የመፍትሄ ሀሳቦች

የመፍትሄ አመላካቾች	የመፍትሄ ሀሳቦች
ሰው ሀብት	• የሰው ሀብት ስራ አመራር ስትራቴጂ መቅረፅና መተግበር፣ • የመፈፀምና የማስፈፀም አቅም መገንባት፣ • የስነ-ምግባር ስትራቴጂን መተግበር፣
አሠራር ስርዓት	• አሠራሮችን ግልፅ፣ ቀላል ፣ተገማች እና ተደራሽ ማድረግ፣ • የህግ ማዕቀፎችን ቀጣይነት ባላዉ መልኩ ማሻሻያ ማድረግ፣ • የክትትል፣ ድጋፍና ሱፐርቪዥን ስርዓት መዘርጋት እና መተግበር፣ • የገቢ ሪፎርም ስራዎችን መቅረፅና መተግበር፣
መረጃ እና ቴክኖሎጂ	• የመረጃ ቴክኖሎጂ ስትራቴጂ መቅረፅና መተግበር፣ • አሰራሮችን በዘመናዊ የመረጃ ቴክኖሎጂ ማስደገፍ፣ • ከባለድርሻ አካላት ጋር የመረጃ ቴክኖሎጂ ትስስር መፍጠር፣ • የመረጃ ቴክኖሎጂ ደህንነትን ማረጋገጥ፣ • የመረጃ ቴክኖሎጂ አጠቃቀምን ማሳደግ፣
የባለድርሻ አካላት ትብብር	• የአጋር አካላት የቅንጅት ስትራቴጂ ቀርፆ መተግበር፣ • በገቢ ዘርፍ የክልልና የከተማ አስተዳደሮች የድጋፍ ስትራቴጂ በመቅረፅ መተግበር፣
ህግ ተገዢነት	• የታክስ ጉዳይ ሀገራዊ አጀንዳ እንዲሆን ማድረግ፣ • የህግ ተገዥነትን በማስተማር ማሳደግ፣ • በአጥፊዎች ላይ አስተማሪ የሆነ የህግ ዕርምጃ መውሰድ፣ • ታክስ በትምህርት ስርዓት ዉስጥ እንዲካተት ማድረግ፣ • የኮንትሮባንድ እና ህገ-ወጥ ንግድ መከላከልን በቴክኖሎጂ መደገፍ፣
ፖለቲካዊ፣ ማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ ጉዳዮች	• የታክስ መሠረቱን ለማስፋት የፖሊሲ ማሻሻያ ምክረ-ሀሳብ ማመንጨት፣ • ኢኮኖሚው የሚያመነጨውን ገቢ በብቃት መሰብሰብ፣ • ግብይት በባንክ ስርዓት እንዲመራ ማድረግ፣ • ንግድና ኢንቨስትመንት እንዲሳለጥ መደገፍ፣ • የኮሮና ቫይረስ ወረርሽኝ ቀጣይነት የሚኖረው ከሆነ የስራ ቦታዎችን ምቹ በማድረግ ፣ የቴክኖሎጂ ሁኔታዎችን በማሻሻል እና ከነባራዊ ሁኔታ ጋር

የመፍትሄ አመላካቾች	የመፍትሄ ሀሳቦች
	የተጣጣመ አመራር በመስጠት እና እንዳስፈላጊነቱ የፖሊሲ እርምጃዎች እንዲወሰድ በማድረግ መከላከል ይጠበቃል

4 የተቋሙ የአምስት ዓመት ስትራቴጂክ ዕቅድ

ከሀገራዊ ስትራቴጂክ ዕቅድ ማዕቀፍ እና ራዕይ በመዉሰድ ተቋሙ የሚመራበት የአስር ዓመት ተሻጋሪ እቅድ የተዘጋጀ ሲሆን ይህን የረዥም ጊዜ እቅድ መሰረት በማድረግ የሚኒስቴር መስሪያ ቤቱ የአምስት ዓመት ወይም የመካከለኛ ጊዜ እቅድ ተዘጋጅቷል፡፡ ይህ የአምስት ዓመት እቅድ በረዥም ጊዜ መሪ እቅድ ዉስጥ የተያዙትን ስትራቴጂካዊ ጉዳዮች ለማሳካት በሚያስችል መልኩ በመካከለኛ የጊዜ ማዕቀፍ ዉስጥ መተግበር የሚገባቸዉንና ለረዥም ጊዜ እቅድ ፈር ቀዳጅ በመሆን የሚያገለግል ይሆናል፡፡ በመሆኑም በዚህ ክፍል ተቋማዊ ርዕይ፣ ተልዕኮ፣ ዕሴቶች፣ የትኩረት መስኮች፣ የትኩረት መስኮቹን ለማሳካት የሚያስችሉ ዓላማዎች፣ መለኪያዎች እና የማስፈፀሚያ ስትራቴጂክ እርምጃዎች ተቀርፀዋል፡፡

4.1 የተጠቃለለ ተቋማዊ ርዕይ፣ ተልዕኮ፣ ዕሴቶች፣ የትኩረት መስኮች እና ዓላማዎች

ሰንጠረዥ 7፡ የተጠቃለለ ርዕይ፣ ተልዕኮ፣ ዕሴቶች፣ የትኩረት መስኮች እና ዓላማዎች

ርዕይ	በ2022 ዘመናዊ የታክስ አስተዳደር ተገንብቶ ሀገራዊ ወጪ በታክስ ገቢ ተሸፍኖ ማየት	
ስትራቴጂያዊ የትኩረት መስኮች	**ተልዕኮ**	**ዕሴቶች**
1 ቀጣይነት ያለው ተቋማዊ አቅም ልማት 2 የአሠራር ልህቀት 3 ስትራቴጂያዊ አጋርነት ልህቀት 4 የህግ ተገዢነት አመራር ልህቀት 5 ዘላቂ የገቢ ዕድገት	ብቃት ያለው የሰው ኃይል በማፍራት ፣ ዘመናዊ ቴክኖሎጂ በመጠቀም ፣ ፍትሀዊ የታክስ ስርዓት በመገንባት ፣ ታክስን በፍቃደኝነት የመክፈል ባህልን በማዳበር ኢኮኖሚው የሚያመነጨውን ገቢ መሰብሰብ	1 አገልጋይነት 2 መሰጠት 3 ሙያዊ ብቃት 4 ታማኝነት 5 በቡድን መስራት
ትኩረት መስክ 1፡ **ቀጣይነት ያለው ተቋማዊ አቅም ልማት**		
• የሰዉ ኃይል መሳብ፣ ማቆየትና የመፈፀም ብቃትን ማሳደግ • የመረጃ ቴክኖሎጂ ሀብት	• የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነትን ማሳደግ • የባለብዙ ዘርፍ አካታችነትና ተጠቃሚነትን ማረጋገጥ	• ተቋማዊ የስጋት ስራ አመራርን ማጠናከር

እና አጠቃቀምን ማዘመን		
ትኩረት መስክ 2: **የአሠራር ልህቀት**		ረት መስክ 3: **ስትራቴጂያዊ አጋርነት ልህቀት**
• የአገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀምን ማሻሻል • የመረጃ አስተዳደር አፈፃፀምን ማሻሻል	• የአሰራር ስርዓት አፈፃፀምን ማሻሻል • የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደርን ማስፈን	• የሀገር ውስጥ አጋር አካላት አጋርነትና ትብብር ማሻሻል • የውጭ ሀገራትና ድርጅቶች አጋርነትና ትብብርን ማሻሻል
ትኩረት መስክ 4: **የህግ ተገዢነት አመራር ልህቀት**		ትኩረት መስክ 5: **ዘላቂ የገቢ ዕድገት**
• የስጋት ስራ አመራር አፈፃፀምን ማሻሻል • የታክስ ማጭበርበር እና ኮንትሮባንድ መከላከል አፈፃፀምን ማሻሻል	• የታክስ ህግ ተገዥነት አፈፃፀምን ማሻሻል	• የገቢ አሰባሰብ ውጤታማነትን ማሻሻል

4.2 የተቋሙ ስትራቴጂካዊ አቅጣጫዎች

የሚኒስቴር መ/ቤቱ በመካከለኛ የዕቅድ ዘመን ቀደም ሲል በአስር ዓመት የስትራቴጂክ ዕቅድ ዘመን የቀረፀውን ርዕይ ለማሳካት የሚያስችሉ አምስት ዋና ዋና ስትራቴጂክ አቅጣጫዎች የተለዩ ሲሆን እነኝህን ስትራቴጂክ አቅጣጫዎች በመካከለኛ የስትራቴጂክ ዕቅድ ዘመን በመጠቀም እና መሰረት በማድረግ በአስር ዓመት ለመድረስ የተቀመጠዉን የተቋሙን ርዕይ ለማሳካት በነዚህ ጉዳዮች ላይ ትኩረት በመስጠት የሚሰራ ይሆናል፡፡ የተለዩትም ስትራቴጂክ አቅጣጫዎች እንደሚከተለዉ ቀርበዋል፦

4.2.1 ታክስ በፈቃደኝነት የመክፈል ባህል የማሳደግ አቅጣጫ

የዚህ ስትራቴጂያዊ የትኩረት አቅጣጫ ግብ ታክስ በፈቃደኝነት የመክፈል ባህልን ማዳበር ሲሆን ይህንንም ለማሳካት የታክስ ስርዓቱን ለግብር ከፋዩ ግልጽ የማድረግ ሥራን፣ የግብር ክፍያ ስርዓትን በማዘመን ቀላልና ጊዜ ቆጣቢ አገልግሎት መሥጠት፣ የግብር ከፋዩን ታክስና ቀረጥ ላይ ያለዉን ግንዛቤ የመጨመር ስራ መስራት እና የህግ ተገዥነት ስትራቴጂ በመቅረጽ መተግበርን የሚያጠቃልል ነዉ፡፡ ስትራቴጂዉ ታሳቢ ያደረገዉ ታክስ ከፋዩን በልዩ ልዩ የግንኙነት አግባቦች በማስተማር፣ በመደገፍ እና እዉቅና በመስጠት አብዛኛዉ ግብር ከፋይ በፈቃደኝነት የታክስ ግዴታውን እንዲወጣ ማስቻል ሲሆን የታክስ ህግ ተገዥነት ባህሪ ለዉጥ

ማምጣት ባልቻሉ አካላት ላይ ተመጣጣኝ የህግ ማስከበር ተግባር ተፈፃሚ የሚደረግበት ነዉ፡፡ ስለሆነም በቀጣይ አምስት ዓመታት ታክስ በፈቃደኝነት የመክፈል ባህል እንዲጨምር ከላይ በተጠቀሱት ጉዳዮች ላይ ትኩረት ተደርጎ የሚሰራ ይሆናል ፡፡

4.2.2 ዲጂታል የገቢ አስተዳደር ስርዓትን የመገንባት አቅጣጫ

የዲጂታል የገቢ አስተዳደር ስርዓት የመገንባት አቅጣጫ ታሳቢ የሚያደርገዉ አጠቃላይ የታክስ እና የጉምሩክ አስተዳደር ስርዓቱን ዓለም በደረሰበት የመረጃ ቴክኖሎጂ ስርዓት እንዲደገፍ ማድረግን ሲሆን ይህ የዲጂታል የገቢ አስተዳደር ስርዓት ለአገልግሎት ተቀባዩ ግልጽ፣ ቀላል እና ተደራሽ አገልግሎት በመስጠት፣ የህግ ተገዥነትና አስተዳደራዊ ወጪ በመቀነስ እና የተገልጋዩን ዕርካታ በላቀ ደረጃ በማረጋገጥ የተቋሙን ተልዕኮ ማሳካት ነዉ፡፡ በመሆኑም በቀጣይ አምስት የመካከለኛ እቅድ ዘመን የገቢ አሰባሰቡን ሂደት ዲጅታል በማድረግ ግብር ከፋዩ ባለበት ቦታ ሆኖ የታክስ እና የቀረጥ ግዴታዉን በኤሌክትሮኒክ መንገድ አሳዉቆ እንዲከፍል የማድረግ ስራ በመስራት የግብር ስርዓቱን የማዘመን ስራ የሚሰራ ይሆናል፡፡

4.2.3 የታክስና የጉምሩክ አስተዳደር ፍትሃዊነትን የማረጋገጥ አቅጣጫ

የሀገራችን የታክስ አስተዳደር ስርዓት በኢመደበኛ ኢኮኖሚ፣ በህገ ወጥ ንግድ፣ በታክስ ማጭበርበር እና በኮንትሮባንድ ምክንያት ከሀገሪቱ ኢኮኖሚ መሰብሰብ ያለበትን የታክስና ቀረጥ ገቢ ለመሰብሰብ ካለማስቻሉም ባሻገር የንግዱ ማህበረሰብ በእኩልነት ተወዳዳሪ እንዲሆን ያላስቻለ ሲሆን ይህም በሀገሪቱ ያለዉን የሀብት ክፍፍል ኢ-ፍትሀዊ አድርጎታል፡፡ ስለሆነም በሀገሪቱ የሚታየዉን ያልተማከለ የንግድ ስርዓት ከባለድርሻ አካላት ጋር በጋራ በመስራት ወደ ትክክለኛ የንግድና ታክስ ስርዓት እንዲመጡ ማድረግ፣ የታክስ ህጎችን በሁሉም ታክስ ከፋዮች በእኩል ደረጃ ተፈፃሚ በማድረግ የታክስ ፍትሃዊነትንና የእኩል የሃብት ተጠቃሚነትን የማረጋገጥ ስርዓትን ታሳቢ ያደረገ አቅጣጫ ነዉ፡፡

4.2.4 የውስጥ እና የውጭ ስትራቴጂክ አጋርነትን የማጠናከር አቅጣጫ

የታክስና የጉምሩክ አስተዳደር ዉጤታማነትን ለማረጋገጥ ከአጋር እና ባለድርሻ አካላት ጋር ተቀናጅቶ ለአንድ ዓላማ በጋራ መንቀሳቀስን ይጠይቃል፡፡ በመሆኑም ይህ አቅጣጫ የቴክኒክ፣

የእዉቀት ሽግግር፣ የመረጃ ልዉዉጥ፣ ህገ ወጥነትን የመከላከል አሰራር መዘርጋትን ታሳቢ ያደረገ ነዉ። በዚህ መሰረት አጋር አካላትን መለየት፣ ግንኙነት እና ስምምነት መፍጠር እና በስምምነቱ መሰረት ለመፈፀም ሊያጋጥሙ የሚችሉ ችግሮችንና ማነቆዎችን በጋራ ለይቶ በመፍታት ተጠቃሚነትን ማረጋገጥን ታሳቢ ያደረገ ነዉ።

4.2.5 የዳበረ የስራ ባህል የማምጣት አቅጣጫ

የታክስ ስርዓቱን ዉጤታማ ለማድረግ የተቋሙን ርዕይ፣ ተልዕኮ እና ዕሴቶችን የተላበሰ እና ሁለንተናዊ አቅሙን በመገንባት የዳበረ የስራ ባህል ያለዉ የሰዉ ኃይል ማፍራትን ታሳቢ ያደረገ ነዉ። ይህ አቅጣጫ የሰው ኃይል ስራ አመራር ልማት ስትራቴጂ ከመቅረፅ ጀምሮ፣ ብቃት ያለዉ የሰዉ ኃይል መሳብና ማቆየት፣ የምዘና፣ የማትጊያ እና የተጠያቂነት ስርዓት መዘርጋትና መተግበር፣ ምቹ የስራ ከባቢ መፍጠር፣ ታማኝና ለስራ ተነሳሽ የሆነ አመራር እና ፈፃሚ ማፍራትን የሚያጠቃልል ነዉ።

4.3 ስትራቴጂያዊ የትኩረት መስኮች እና ዓላማዎች

ተቋሙ የሚመራባቸዉ የትኩረት መስኮቹን ለመለየት የመንግስት የትኩረት አቅጣጫ፣ ያለፉትን ሁለት የስትራቴጂክ የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅዶች አፈፃፀም ግምገማ እና የውስጣዊና ውጫዊ ሁኔታዎች ዳሰሳ እንደመነሻ ተወስደዋል። ከዚህ አኳያ የሚከተሉት አምስት የትኩረት መስኮች ተለይተዋል።

- ቀጣይነት ያለው ተቋማዊ አቅም ልማት
- የአሠራር ልህቀት
- ስትራቴጂያዊ አጋርነት ልህቀት
- የህግ ተገዢነት አመራር ልህቀት
- ዘላቂ የገቢ ዕድገት

4.3.1 ቀጣይነት ያለው ተቋማዊ አቅም ልማት

ይህ የትኩረት መስክ ቀጣይነት ያለዉ ተቋማዊ አቅም ለመገንባት የሚያስችሉ ግቦችን ያካተተ ሲሆን በስሩ የሰዉ ሀብት መሳብ፣ ማቆየት እና ብቃት ማሳደግን፣ የመረጃ ቴክኖሎጂ አቅርቦት እና አጠቃቀም ማዘመንን፣ የሀብት አጠቃቀም እና ውጤታማነት ማረጋገጥን፣ ተቋማዊ ስጋት

ስራ አመራር ማጠናከርን እና የባለብዙ ዘርፍ አካታችነትና ተጠቃሚነት ማረጋገጥን የሚያጠቃልል ነው።

ዓላማ 1. የሰዉ ኃይል መሳብ፣ ማቆየትና የመፈፀም ብቃትን ማሳደግ

መግለጫ

የሰዉ ኃይል መሳብ፣ ማቆየትና የመፈፀም ብቃትን ማሳደግ ማለት ተቋሙ ሁለንተናዊ አቅሙ የተገነባ አመራርና ፈፃሚ በመፍጠር የተቋሙን ምርታማነት ማሻሻል ነዉ።

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

የሰዉ ኃይል ልማት ስትራቴጂ መቅረፅ፣ የተቋሙን ርዕይና ተልዕኮ የተረዳ እና ዕሴት የተላበሰ አመራርና ፈፃሚ ማፍራት፣ የአመራር እና የፈፃሚውን ክህሎት ማሳደግን፣ የሰራተኛ ደህንነትና ጤንነት ማረጋገጥ ፣ ዉጤታማ የምዘና ስርዓት መተግበር ፣ የጠራ የሰራተኛ መረጃ ስርዓት ማደራጀትንና በቴክኖሎጂ ማስደገፍን፣ ምቹ የስራ ከባቢ መፍጠርን፣ የማትጊያ ስርዓት ተግባራዊ ማድረግ፣ የሰው ኃይል መሳብና ማቆየትን እንዲሁም የስራ ተነሳሽነት በማሳደግ እና ዕርካታዉን በማረጋገጥ ምርታማነቱን ማሳደግን ያጠቃልላል።

ውጤት፡- የረካ ሰራተኛ፤ ምርታማነቱ ያደገ ሰራተኛ

ዓላማ 2. የመረጃ ቴክኖሎጂ ሀብት እና አጠቃቀምን ማዘመን

መግለጫ

የመረጃ ቴክኖሎጂ ሀብት እና አጠቃቀምን ማዘመን ማለት ለአገልግሎት አሰጣጥ፣ ለህግ ማስከበር ስራዎች፣ ለገቢ አሰባሰቡ ዉጤታማነት እና ሌሎች የተቋሙን የአሠራር ስርዓቶች የሚደግፉ አዳዲስ ቴክኖሎጂዎችን የመግዛት፣ የማልማት፣ የማስተዳደር፣ የመጠቀም እና የማሻሻል ስራዎችን የሚያካትት ነዉ።

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

የዳታ ማዕከል (Data Center) መገንባት፣ የመጠባበቂያ ዳታ ማዕከል (Disaster Recovery Data Center) መገንባት፣ የመረጃ ደህንነትን (IT Security) ማረጋገጥ፣ የመረጃ መሰብሰቢያና ማደራጃ ሶፍትዌሮችን ማልማት፣ የመረጃ ቋት (Data Base) ማበልፀግ እና ማሰራጨትን፣ በስራ ላይ ያለዉ የሲግታስ (SIGTAS) ስርዓት በአዲስ የዲጂታል (Digital System) ስርዓት

መተካት፣ የኦንላይን አገልግሎት (Online service) ማቅረብ፣ የተከፋፈሉ ስርዓቶችን (Sub Systems) በኢንተርፌስ እንዲቀናጁ ማድረግ፣ ግብር ከፋዩ በቀጥታ የሚያቀርባቸውን የአገልግሎት ጥያቄዎች ለመመለስ የሚያስችሉ የመተግበሪያ ሶፍትዌሮች ማልማትንና መጠቀም፣ በስራ ቦታ እንደ ሲሲቲቪ ካሜራና ሌሎች የቴክኖሎጂ የመቆጣጠሪያ መንገዶችን ተግባራዊ ማድረግ፣ ተገልጋዩ ጉዳዩ የደረሰበትን ደረጃ እንዲያውቅ የአገልግሎት ደረጃ ማሳወቂያ (Service Level Tracking) ሶፍትዌርን ማልማት፣ በቴክኖሎጂ የተደገፉ የመረጃ መለዋወጫ ኪዮስኮች (Customer Interaction Kiosks) ማደራጀት፣ የመረጃ አቅርቦት ማዕከላትን (Contact Center) ማደራጀት፣ አጠቃላይ ቅሬታ፣ የታክስና የጉምሩክ አቤቱታ ጥያቄዎችን ምላሽ አሰጣጥ በቴክኖሎጂ ማስደገፍ፣ ያሉትን የጉምሩክና የታክስ ስርዓቶች ማስተሳሰር (Interface)፣ የካርጎ ስካኒንግ፣ የካርጎ ትራኪንግ፣ የጉምሩክ ስራ አመራር ስርዓት(ECMS)፣ የአንድ መስኮት አገልግሎት(ESW)፣ የጉምሩክ ዋጋ ዳታቤዝ ሲስተምን ማሻሻል፣ የትልልቅ መረጃዎችን ትንተና(Big Data Analysis) ስርዓት መዘርጋት፣ ከአጋር አካላት ጋር የሚኖረዉን ግንኙነት ማስተሳሰርና የተቋሙን የመረጃ ቴክኖሎጂ አጋር አካላት ከሚጠቀሙበት ቴክኖሎጂ ጋር ማናበብን እና የተቋሙን አሰራሮች ወደ ዲጂታል የቴክኖሎጂ ስርዓት መቀየርን የሚያካትት ነው።

ውጤት፡ በቴክኖሎጂ የተደገፉ ውጤታማ አሠራሮች

ዓላማ 3. የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነትን ማሳደግ

መግለጫ

የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነትን ማሳደግ ማለት ተቋሙ የተሰጠዉን ተልዕኮ ለማሳካት አስፈላጊ ቁሳዊ ሀብት እንዲመደብ የማድረግ፣ ሃብት የማመንጨት እና የተመደበዉን ሀብት በዉጤታማነት ማስተዳደር ነዉ።

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

የሀብት ፍላጎት እቅድ ማዘጋጀት እና ተደራድሮ ማስፈቀድ፣ ፍትሀዊ የበጀት ድልድል ማካሄድ፣ የበጀት አጠቃቀም ውጤታማነት ማረጋገጥ፣ የግዥ ፍላጎትን መለየት፣ በወቅቱ ጥራቱን የጠበቀ ግዥ መፈፀም፣ ማስራጨትና አጠቃቀሙን በመከታተል ውጤታማነቱን ማረጋገጥ፣ የቁሳዊ ሀብቶችንና የግብዓቶች አቅርቦት አፈፃፀምን ማሻሻል፣ ዉጤታማ የሆነ የፕሮጀክት አስተዳደር፣ ዉጤታማ የንብረት አያያዝ እና አወጋገድ፣ በበጀት አጠቃቀም ዙሪያ ተጠያቂነትን ማረጋገጥ እና የኦዲት ግኝቶች ላይ ወቅታዊ የእርምት እርምጃ መዉሰድን ይጨምራል።

ውጤት፦ ዉጤታማ የሀብት አጠቃቀም

ዓላማ 4. የባለብዙ ዘርፍ አካታችነትና ተጠቃሚነትን ማረጋገጥ

መግለጫ

የባለብዙ ዘርፍ አካታችነትና ተጠቃሚነትን ማረጋገጥ ማለት በዓለም ዓቀፍ ህጎች እና መንግስት በሴቶችና በወጣቶች፣ በህፃናት፣ በአካል ጉዳተኞች፣ በኤች.አይ. ቪ. ኤድስ፣ የጤና እና አካባቢ ጥበቃ ስራዎች፣ በስርዓተ ፆታ ዙሪያ ያወጣቸውን የተለያዩ ፖሊሲዎችን፣ ስትራቴጂዎችንና መመሪያዎችን በሚኒስቴር መ/ቤቱ በተሟላ ሁኔታ እንዲተገበሩ ማድረግ ነዉ::

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

የሴቶች አመራር ሰጪነት እና ተጠቃሚነትን ማረጋገጥን፣ በኤች.አይ.ቪ ቫይረስ በደማቸው ላለ እና በቫይረሱ ምክንያት ወላጅ እና አሳዳጊያቸውን ላጡ ድጋፍ ማድረግ፣ ለሴት ነጋዴዎች በታክስ አስተዳደር ዙሪያ ድጋፍ መስጠትን፣ የውስጥ ማህበራዊ ኃላፊነቶች ማለትም የህፃናት ማቆያ ማዘጋጀት ፣ ለአካል ጉዳተኛ ሰራተኞች እና ተገልጋዮች የተመቻቸ ሁኔታ መፍጠር፣ አነስተኛ ገቢ ያላቸውን ሰራተኞች ተጨማሪ የገቢ ምንጭ የሚያገኙበት ሁኔታ ማመቻቸት፣ አነስተኛ መደብ ላይ ያሉ ሰራተኞችን የትምህርት ደረጃቸውን እንዲያሻሽሉ ድጋፍ ማድረግ፣ ሰራተኛው አካላዊ ብቃቱ እና ጤንነቱ የተጠበቀ እንዲሆን የሚያስችሉ የስፖርታዊ እንቅስቃሴ የሚደረጉበትን ሁኔታ ማመቻቸት ፣ የወጣቶችን ተሳትፎ በልዩ ልዩ መንገዶች ማረጋገጥ፣ ለሰራተኞች የስነ ልቦና የምክር አገልግሎት የሚያገኙበት ሁኔታ ማመቻቸት፣ የሰራተኞች መረዳጃ ማህበር ማቋቋም ፣እንዲሁም የውጪ ማህበራዊ ሀላፊነቶች ማለትም የተቋሙ አመራር እና ሰራተኞችን በማስተባበር የአረንጓዴ ልማት እና የአካባቢ ጥበቃ ስራዎች ማከናወንን፣ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ችግር ያጋጠማቸውን የህብረተሰብ ክፍሎችን መርዳት የሚያካትት ነው።

ውጤት፦ ያደገ የባለብዙ ዘርፍ ስራዎች ውጤታማነት

ዓላማ 5. ተቋማዊ የስጋት ስራ አመራርን ማጠናከር

መግለጫ

ተቋማዊ የስጋት ስራ አመራርን ማጠናከር ማለት በተቋም ደረጃ በተለያዩ የስራ ክፍሎች ሊያጋጥሙ የሚችሉ ስጋቶችን አስቀድሞ በመለየት የስጋት መጠኑን በመቀነስ ተቋማዊ ጤንነትን ማረጋገጥ ነው፡፡

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

ይህን ዓላማ ለማሳካት የሚከናወኑ ስራዎች የስጋት መከላከያ ስትራቴጂ መቅረፅ፣ ተቋማዊ ስጋቶችን መለየት እና ወቅታዊ ማድረግ፣ መተንተን፣ የስጋት ደረጃ ማውጣት፣ የስጋት ባለቤቶችን መለየት፣ የማስተካከያ እርምጃዎችን መውሰድ እና ውጤታማነትን ማረጋገጥን ያጠቃልላል፡፡

ውጤት፡- ያደገ ተቋማዊ ጤንነት

4.3.2 የአሠራር ልህቀት

የአገልግሎት አሰጣጡን ግልፅ፣ ቀላል፣ ቀልጣፋ፣ ተገማች እና ወጪ ቆጣቢ ለማድረግ፣ የህግ ማስከበርን ለማረጋገጥ እና ኢኮኖሚው የሚያመነጨውን የታክስ ገቢ በብቃት ለመሰብሰብ ዓለም ዓቀፍ ደረጃቸዉን የጠበቁ የአሠራር ተሞክሮዎችን በማምጣት የአሰራር ልህቀት ማረጋገጥ ያስፈልጋል፡፡ የአሰራር ልህቀትን ለማምጣት የህግ ማዕቀፎችን እና አሰራሮችን የማሻሻል፣ አዳዲስ የህግ ማዕቀፎችን እና አሠራሮችን የመቅረፅ፣ የታክስ መረጃ አስተዳደር ስርዓትን መዘርጋት እና ውጤታማነቱን ማረጋገጥን እንዲሁም በሀገር አቀፍ ደረጃ የተጣጣመ የታክስ አስተዳደር ስርዓት መዘርጋትን ያጠቃልላል፡፡

ዓላማ 1. የአገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀምን ማሻሻል

መግለጫ

የአገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀምን ማሻሻል ማለት ተቋሙ በህግ የተሰጠዉን ስልጣንና ኃላፊነት ለማስፈፀም ቀጣይነት ባለዉ መልኩ የሚያከናዉናቸዉ ተግባራት ሲሆኑ እነዚህንም ተግባራት ለተገልጋዩ በጊዜ፣ በጥራት፣ ወጪ ቆጣቢ በሆነ መንገድ መፈፀምና ዕርካታዉን ማረጋገጥ የሚያጠቃልል ነዉ፡፡

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

ለተገልጋዩ በቀጥታ/Online/ አገልግሎት የሚያገኝበት ስርዓት መዘርጋት፣ የአንድ መስኮት አገልግሎት መዘርጋት፣ የአገልግሎት ተደራሽነትን ማስፋት፣ በዘመናዊ ቴክኖሎጂ የተደገፈ

አገልግሎት መስጠት፣ ዘመናዊ የቅሬታና አቤቱታ አፈታት ስርዓት መዘርጋት እና መተግበር፣ የአገልግሎት አሰጣጡ በተገልጋይ አገልግሎት መስጫ የስምምነት ሰነድ(የተገልጋዮች ቻርተር) መሰረት መሰጠቱን ማረጋገጥ፣ የአገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርድ ስምምነት ሰነድ በየጊዜዉ ወቅታዊ ማድረግ፣ የመረጃ አቅርቦት ማዕከሎችን (Contact Center) አፈፃፀም ማሻሻል፣ የደንበኞች አቀባበልና አገልግሎት አሰጣጥ ስርዓት መዘርጋት እና ተግባራዊ ማድረግ፣ ለተገልጋዮች ምቹ የሆነ የስራ ከባቢ መፍጠር፣ የ24/7 የጉምሩክ አገልግሎት መስጠት፣ ለተገልጋዩ እንደየ ባህሪዉ እና ደረጃዉ ልዩ አገልግሎት ማግኘት የሚችልበት የአገልግሎት ስርዓት መዘርጋት እና መተግበር፣ ዓለም ዓቀፍ የአገልግሎት አሰጣጥ ልህቀት /ISO Certificate/ ዕዉቅና ማግኘት እና በመጨረሻም ተገልጋዩ መርካቱን ማረጋገጥ የሚያጠቃልል ነዉ::

ውጤት፡- ያደገ የተገልጋይ ዕርካታ

ዓላማ 2. የመረጃ አስተዳደር አፈፃፀምን ማሻሻል

መግለጫ

የመረጃ አስተዳደር አፈፃፀም ማሻሻል ማለት ለታክስና ጉምሩክ አስተዳደሩ አስፈላጊ የሆኑ የመረጃ ምንጮችን መለየት፣ መረጃ መሰብሰብ፣ ማጥራትና ማደራጀት፣ መረጃ መተንተን፣ መረጃ ማሰራጨትና ጥቅም ላይ ማዋልን ያካትታል:: በተጨማሪም የመረጃ አስተዳደር ፖሊሲ እና አጠቃቀም ስርዓት በመዘርጋት የመረጃ ደህንነትን ማረጋገጥን የሚያጠቃልል ነዉ::

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

የመረጃ አስተዳደር ፖሊሲ እና ስትራቴጂ ቀርፆ ስራ ላይ ማዋልን፣ የመረጃ ልዉዉጡን በቴክኖሎጂ ማስደገፍን፣ አህገራዊ፣ ቀጠናዊ፣ አህጉራዊና ዓለም ዓቀፋዊ የመረጃ ትስስር የሚፈጠርበት አሰራር መቅረፅ እና መተግበር፣ ከሀገራት ጋር የኢንተለጀንስ መረጃዎችን ልውውጥ አፈጻጸምን ማሻሻል፣ የመረጃ ደህንነትና ጥራት ማስጠበቅ፣ ትልልቅ መረጃዎችን ለመተንተን /Big Data Analysis/ የሚያስችል ስርዓት መዘርጋት እና ጥቅም ላይ እንዲውል ማድረግ፣ የመረጃ አሰጣጥ ስርዓት መዘርጋት እና መተግበረ፣ የዳታ ፎረንሲክ ላብራቶሪ መገንባትን፣ ዓለም አቀፍ የጉምሩኮች ድርጅት የዳታ ሞዴልና ፎርማት የተከተለ የንግድ መረጃ ልውውጥ ስርዓት መዘርጋት፣ ከሌሎች ሀገራት የጉምሩክ ተቋማት በሚደረግ የሁለትዮሽ የትብብር ስምምነትና ከአለም አቀፍ የዋጋ መረጃ አቅራቢ ደርጅቶች የጉምሩክ መረጃ መሰብሰብ፣ መተንተን እና መጠቀም ማስቻል፣ ተቋሙ የሚያመነጨውን እና የሚሰበስበውን

መረጃ በአግባቡ የማስተዳደር እና የመጠቀም አፈጻጸምን የማሻሻል፣ የየመረጃ ማከማቻ ማዕከል መገንባት፣ ዕዳና የዋስትና ሂሳቦች መረጃ አያያዝና አስተዳደር ማሻሻል እና የገቢ እና ወጪ ንግድ መረጃን ማደራጀት እና ማሰራጨትን ያጠቃልላል።

ውጤት፡- የላቀ የመረጃ አያያዝ ስርዓት እና አጠቃቀም

ዓላማ 3. የአሠራር ስርዓት አፈፃፀምን ማሻሻል

መግለጫ

የአሰራር ስርዓት አፈፃፀምን ማሻሻል ማለት የታክስ፣ የጉምሩክና የሎተሪ የህግ ማዕቀፎች፣ የአሠራር ስርዓቶችን ማሻሻልን፣ አዳዲስ መቅረፅን እና በዘመናዊ ቴክኖሎጂ በማስደገፍ የላቀ አገልግሎት መስጠትን፣ ህግን ማስከበር እና የገቢ አሰባሰቡን ዉጤታማ ማድረግን የሚያካትት ነው።

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

የሀገር ውስጥ ታክስ አስተዳደር በተመለከተ የታክስ ህጎችን፣ የአሰራር ስርዓቶችን፣ የስራ ሂደቶችን በአዲስ መልክ የመቅረፅ፣ የማሻሻልና በቴክኖሎጂ የመደገፍ፣ ዓለም ዓቀፍ ደረጃቸውን የጠበቁ የአሰራር ስርዓቶችን በመዘርጋት የንግድ ስራን በማቅለል እና አመቺነቱን በማረጋገጥ /Ease of Doing Business/ የአሠራር ስርዓት ልህቀትን ማምጣት ነዉ። ከእነዚህም ውስጥ ዋና ዋናዎቹ የታክስ ከፋዮች ምዝገባ ስርዓትን በመዘርጋት እና በማዘመን ወደ ታክስ መረቡ ያልገቡትን ወደ ታክስ መረቡ ማስገባት፣ የተቀናጀ አንድ መስኮት አገልግሎትን ማስፋት፣ ወቅታዊ የንግድ ስራ ሀብቶች ዋጋ ማደራጃ ስርዓት መዘርጋት፣ የታክስ ከፋዮች ክትትል ስትራቴጂ ቀርፆ መተግበር፣ የታክስ ዉሳኔ ቅሬታ አሠራር ስርዓትን ማዘመን፣ የታክስ ዕዳ አስተዳደር ስርዓት መዘርጋት እና ማዘመንን፣ ውጤታማ የታክስ ተመላሽ አስተዳደር ስርዓትን መዘርጋት እና መተግበር፣ የገቢ አቅም ጥናት በማካሄድ የታክስ እምቅ አቅምን መለየት፣ የገቢ ሂሳቦች መረጃ አያያዝና ትልልፍ ስርዓትን ማዘመንን የሚያጠቃልል ነው። በተጨማሪም የታክስ መርሆዎችን፣ የታክስ ፖሊሲ አቅጣጫዎችን፣ የታክስ አስተዳደር ህግጋትን በሁሉም የፌደራልና የክልል/ከተማ አስተዳደርር አካላት እኩል ተፈፃሚ የሚሆኑበትን የአሰራር ስርዓት መዘርጋት፣ የታክስ ህጎች ማናበብ፣ የአቅም ግንባታ ድጋፍ ማድረግ፣ የክትትልና ድጋፍ ስርዓት መቅረፅ፣ ወጥ የሆነ የቴክኖሎጂ ዝርጋታና

አጠቃቀም ማሳደግ፣ የጋራ ገቢ እና ትልልፉን ማሳለጥ እና በመጨረሻም በሀገር ደረጃ የተጣጣመ ጠንካራ የታክስ አስተዳደር ስርዓት መገንባትን ያጠቃልላል፡፡

የጉምሩክ ህጎችን፣ የአሰራር ስርዓቶችን፣ የስራ ሂደቶችን በአዲስ መልክ የመቅረፅ፣ የማሻሻልና ዓለም ዓቀፍ ደረጃቸውን የጠበቁ የአሰራር ስርዓቶችን በመዘርጋት የንግድ ስራን በማቅለል እና አመቺነቱን በማረጋገጥ /Ease of Doing Business/ የአሠራር ስርአት ልህቀትን ማምጣት ነው፡፡

የጉምሩክ ትራንዚትን በተመለከተ ከጎረቤት አገራት ጋር አንድ ወጥ የጋራ የትራንዚት ሰነድ (SAD) እና የድንበር አንድ ማዕከል አገልግሎት (One Stop Border Post) መጀመር፣ ቀጠናዊ የጉምሩክ ትራንዚት ዋስትና ስርአት (Regional Customs Transit Guarantee - RCTG) መዘርጋት፣ ቀጠናዊ የጭነት መቆጣጠሪያ መሳሪያ (Regional Cargo Tracking) ስራ ላይ እንዲዉል ማድረግ፣ Cargo Scanning በመጠቀም የፍተሻ እና ቁጥጥር ስርዓቱን ውጤታማ ማድረግ እና ከአጓጓዥ ድርጅቶች ጋር የጭነት መግለጫ (cargo manifest) መረጃ ልዉዉጥ ሥርአት መዘርጋትን ያካትታል፡፡

የመጋዘን አስተዳደር ጋር በተያያዘ የጉምሩክ የመጋዘን አስተዳደር ስርአትን ማሻሻል ፣ የጭነት ማቀናጀት እና ማከፋፈል (cargo consolidation and deconsolidation) አሠራር ስርአት መዘርጋት ፣ ነፃ የንግድ ቀጠና /Free Zone/ አሰራር ስርዓት መዘርጋት፣ የተተዉና የተወረሱ እቃዎች አስተዳደር ስርአትን ማሻሻል እና በደህንነት ካሜራ የተደገፈ የአየር እና የደረቅ ወደብ የቁጥጥር ስርዓት መዘርጋት ያጠቃልላል፡፡

የዕቃ አወጣጥ ጉምሩክ ሥነ ሥርአትን በተመለከተ ቀላል የጉምሩክ ስነ ስርዓት (Simplified Customs Procedures) አፈፃፀምን ማሻሻል፣ የቅድመ እቃ አወጣጥ (Pre-arrival Clerance) አገልግሎት ማስፋት፣ የኢኮኖሚ አንቀሳቃሾች ስርአትን ማሻሻል፣ የቅድመ መረጃ አሰጣጥ (advance ruling) ስርአት ማሻሻል፣ የወጪ ንግድ ማበረታቻ ስርዓት ማሻሻል፣ የዋጋ ትመና አሰራርን ማሻሻል፣ የጉምሩክ ላብራቶሪ ማቋቋም፣ ከሀገራት ጋር ለተገቡት ስምምነቶች የአሠራር ስርአት መቅረፅ፣ የኤሌክትሮኒክስ ንግድ (e-commerce) ጋር የተጣጣመ የጉምሩክ አሠራር ሥርዓት መዘርጋት፣ የሸቀጦች አመዳደብ እና የታሪፍ ማሻሻያዎችን ወቅታዊ ማድረግ፣ የተሻሻለውን የኪዮቶ ስምምነት ስታንዳርድ (RKC) በሙሉ መተግበርና ዕውቅናን ማግኘት፣ የISO certificate ማግኘት የሚያስችል አሠራር መዘርጋት፣ የዕቃ ፍተሻ አሰራርን በዘመናዊ መሳሪያ እና በሰለጠኑ ውሾች ማስደገፍ ይጨምራል፡፡

የህግ ተገዢነትን ከማረጋገጥ አኳያ የኮንትሮባንድ እና ንግድ ማጭበርበር መከላከል አሰራር መቅረፅ ፣ የሥጋት ሥራ አመራር ስርአትን ማሻሻል ፣ የድህረ እቃ አወጣጥ ኦዲት አሰራርን ማሻሻል ፣ የኢንተለጀንስ እና ድንገተኛ ፍተሻ አሰራር ስርአት መዘርጋት ፣ በመንግስት የተሰጡ የቀረጥና ታክስ ማበረታቻዎች ክትትል እና ቁጥጥር ስርአት መዘርጋት ፣ የህግ ረቂቅ ፣ ምክር እና አስተያየት አሰጣጥ ስርአት መዘርጋት ፣ የፍትሀ ብሔር ጉዳዮች አሰራር ማሻሻል የሚያካትት ነው፡፡

የመፈፀም እና ማስፈፀም አቅም አሰራርን በተመለከተ አደረጃጀትን በየጊዜው እየፈተሹ ማስተካከያ ማድረግ ፣ የሰው ሀይል ምልመላ ፣ ቅጥር ፣ ስልጠና ፣ ማትጊያ አሠራር ስርአት ማሻሻል ፣የተተኪ አመራር የማፍሪያ ስርአት መዘርጋት፣ የሰራተኛ ደህንነት እና የጉዳት ካሳ አከፋፈል የአሰራር ስርዓት መዘርጋትን፣ ዉጤታማ የሰራተኛ ምዘና ስርዓት መዘርጋት ፣ የጥናትና ምርምር ስርአትን ማጠናከር ፣ የንብረት አስተዳደር እና አጠቃቀም ስርአትን ማሻሻል እና የክትትል ፣ ድጋፍ እና ግብረ መልስ ስርአት መዘርጋት ያካትታል፡፡

የሎተሪ አሠራር ስርዓትን በተመለከተ አዳዲስና አጓጊ የሎተሪ ጨዋታዎችን ማስተዋወቅ፣ የሎተሪ ሽያጭና የዕጣ አወጣጥ ስርዓት በመረጃ ቴክኖሎጂ ማስደገፍ፣ የዕድል ጨዋታ ተደራሽነትን ማሳደግ፣የዕድል ሽልማት መጠን ማሳደግ፣ አገልግሎት ሰጪውን ከተቆጣጣሪነት የሚለይ ህግ ማውጣትን ያጠቃልላል፡፡

ውጤት፦ የላቀ የአሰራር ስርዓት

ዓላማ 4. የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደርን ማስፈን

መግለጫ

የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደርን ማስፈን ማለት ሚኒስቴሩ በአዋጅ የተሰጠውን ተልዕኮ መነሻ በማድረግ ኢኮኖሚው የሚያመነጨውን ገቢ በብቃት ለመሰብሰብ፣ ኢንቨስትመንትን ለመደገፍና ለማበረታታት፣ ፍትሃዊ የንግድ ውድድርን ለማጐልበት፣ በፌደራልና በክልሎች/ከተማ መስተዳድሮች፣ በክልሎች እና ከተማ መስተዳድሮች መካከል፣ ጠንካራ ኢኮኖሚያዊ ትስስር ለመፍጠር፣ በሀገር ደረጃ የተጣጣመ የታክስ አስተዳደር ለመገንባት የሀገር ውስጥ ታክስ አስተዳደር ስርዓቱን ማጣጣም የሚያካትት ነው፡፡

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

- የታክስ አስተዳደር ተግባራትን በፌደራል እና በክልሎች/ከተማ መስተዳደሮች በሁሉም ዕኩል ተፈፃሚ እንዲሆኑ የሚያስችል የቴክኒክ ድጋፍ መስጠት፣
- የክልሎችን ተጨባጭ ሁኔታ መሰረት ያደረገ የክትትልና ድጋፍ ስርዓት ቀርፆ መተግበር። በዚህም ክልሎች ተመሳሳይ የታክስ አስተዳደር አፈፃፀም እንዲኖራቸው ማስቻል፣
- በሀገር ደረጃ የታክስ አስተዳደሩ በመረጃ ቴክኖሎጂ በማስደገፍ ጠንካራ የመረጃ ቅብብሎሽና አጠቃቀም ስርዓት መዘርጋት፣
- በክልል በሚገኙ የፌደራል ገቢ ሰብሳቢ ቅ/ጽ/ቤቶችና በክልል የገቢ ባለስልጣናት መካከል በህግ ማስከበር፣ በግብር ከፋዮች ትምህርትና ድጋፍ፣ በአቅም ግንባታና በሌሎች የታክስ ጉዳዩች የጋራ ስምሪት ማድረግና የገቢ አሰባሰቡን ማሻሻል፣
- ከክልል የገቢ ሰብሳቢና የፋይናንስ ዘርፍ ተቋማት ጋር ቋሚ የግንኙነት ስርዓት (ማለትም የምክክር መድረኮችን) በመዘርጋት የታክስ ፖሊሲና አስተዳደር አፈፃፀሞችን በጋራ መገምገም፣ መፍትሄ ማስቀመጥና አፈፃፀማቸውን መከታተል፣
- የጋራ ገቢዎች እና በዊዝሆልዲንግ ስርዓት የሚሰበሰቡ ግብርና ታክሶች በወቅቱ ወደ ገቢው ባለቤቶች መተላለፋቸውን ማረጋገጥ፣

ውጤት፦ የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደር

4.3.3 ስትራቴጂያዊ አጋርነት ልህቀት

ተቋሙ የተሰጠዉን ተልዕኮ ለማሳካት ከሀገር ዉስጥና ከዉጪ አጋር እና ባለድርሻ አካላት ጋር ተቀናጅቶ መስራት አስፈላጊ ነዉ። በዚህ የትኩረት መስክ የቅንጅት ስትራቴጂ መቅረፅ፣ አጋር አካላትን መለየት እና ተግባራዊ ማድረግን የሚያካትት ነዉ። በዚህ መሰረት ከሀገር ዉስጥ አጋር አካላት ጋር በህግ ማስከበር፣ በድንበር አስተዳደር፣ በታክስ ማጣጣም፣ በህጎች ዝግጅት፣ በሰዉ ኃይል አቅም ግንባታና ቅንጅት፣ በመረጃ ልዉዉጥ እና በቴክኖሎጂ ትስስር ላይ የሚያተኩር ሲሆን በተመሳሳይ ከዉጪ አጋር አካላት ጋር በቴክኒክ ድጋፍ፣ በዕዉቀት ሽግግር፣ በልምድ ልዉዉጥ ላይ በማተኮር በጋራ ተቀናጅቶ በመስራት ዉጤታማነትን ማረጋገጥ ታሳቢ ያደረገ የትኩረት መስክ ነዉ።

ዓላማ 1. የሀገር ውስጥ አጋር አካላት አጋርነትና ትብብር ማሻሻል

መግለጫ

የሀገር ውስጥ አጋር አካላት ትብብር ማሻሻል ማለት ተቋሙ በህግ የተሰጠውን ስልጣንና ኃላፊነት ለመወጣት ቁልፍ ሚና ካላቸዉ የባለድርሻ አካላት ማለትም ከተቆጣጣሪ አካላት፣ ከክልልና ከከተማ አስተዳደር፣ ከፌዴራል ተቋማት፣ ከንግድና ሙያ ማህበራት ጋር ቅንጅት

በመፍጠር አገልግሎቱን በማሳለጥ፣ ንግድና ኢንቨስትመንትን በማበረታታት፣ የታክስና የንግድ ማጭበርበር እንዲሁም ኮንትሮባንድ መከላከልን ያጠቃልላል፡፡

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

በዚህ ዓላማ የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት የቅንጅት ስትራቴጂ መቅረፅ፣ አጋር አካላትን መለየት ፣ ግኑኝነት መፍጠር እና አብሮ ለመስራት የሚያስችል የስምምነት ሰነድ (Service Level Agremeent) መፈራረም እና ቅንጅታዊ አሰራር በመዘርጋት በህግ ማስከበር፣ በአገልግሎት አሰጣጥ ፣ በድንበር አስተዳደር፣ በህጎች ዝግጅት፣ በሰዉ ኃይል አቅም ግንባታ፣ በመረጃ ልዉዉጥ እና በቴክኖሎጂ ትስስር ላይ በጋራ መስራትን የሚያካትት ነው፡፡

በዚሁ መሰረት ቅንጅት የሚፈጠርባቸዉ ዋና ዋና ባለድርሻ አካላት የገንዘብ ሚ/ር፣ የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚ/ር፣ የትራንስፖርት ሚ/ር፣ የትምህርት ሚ/ር፣ የሰላም ሚ/ር፣ የግብርና ሚ/ር፣ የኢኖቬሽን እና ቴክኖሎጂ ሚ/ር፣ የውጭ ጉዳይ ሚ/ር፣ የማዕድንና ነዳጅ ሚ/ር፣ የጤና ሚ/ር፣ የሳይንስና ከፍተኛ ትምህርት ሚ/ር፣ የፌዴራል ዓቃቤ ህግ፣ የኢትዮጵያ ብሄራዊ ባንክ፣ የኢትዮጵያ ኢንቨስትመንት ኮሚሽን፣የፕላንና ልማት ኮሚሽን፣ የፌዴራል ፖሊስ ኮሚሽን፣ የክልል እና ከተማ አስተዳደሮች የኢ.ባ.ት.ሎ.አ.ድ፣ የኢትዮ-ቴሌኮም፣ የኢትዮጵያ አየር መንገድ፣ ባንኮች፣ የንግድ ዘርፍ ማህበራት፣ የታክስ እና ኦዲት ባለሙያዎች፣ የአካዉንታንቶች እና ሂሳብ አዋቂዎች ማህበር እና የጉምሩክ አስተላላፊዎች የሙያ ማህበር ናቸዉ፡፡

ውጤት፦ የተፈጠረ ዉጤታማ ቅንጅት ፤ የተፈቱ ችግሮች

ዓላማ 2. የውጭ ሀገራትና ድርጅቶች አጋርነትና ትብብር ማሻሻል

መግለጫ

የውጭ ሀገራትና ድርጅቶች አጋርነት ማጠናከር ማለት ተቋሙ ተልኮዉን ለማሳካት እንዲያስችለዉ ከዉጭ ሀገራት፣ ዓለም ዓቀፍና አህጉራዊ ድርጅቶች ጋር የቴክኒክ ድጋፍ እና ተሞክሮ ማግኘት የሚያስችል ትብብር መፍጠርን የሚያካትት ነዉ፡፡

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

ተቋሙ ተልኮዉን ለማሳካት እንዲያስችለዉ ትብብር መፍጠር አስፈላጊ የሆነባቸዉን የውጭ አገራት፣ ዓለም አቀፋዊና አህጉራዊ ድርጅቶችን ፣ የቴክኒክ ድጋፍ ዓይነቶችን የመለየት፣ ትብብር በመፍጠር የጉምሩክ የሁለትዮሽ (Bilateral agreements) እና የቡዝዮሽ (Multi-

lateral agreement) ስምምነት የመፈራረም፣ በአህጉራዊ እና በዓለም አቀፍ መድረኮች ላይ በመሳተፍ ለተቋሙ ጥቅም በሚያስገኙ ጉዳዮች ላይ መደራደር፣ መረጃ ልውውጥ፣ በጋራ ድንበር አስተዳደር፣ ኮንትሮባንድ መከላከል እና ቁጥጥር፣ በቴክኒክ ድጋፍ፣ በእዉቀት ሽግግር እና በልምድ ልዉዉጥ ላይ በማተኮር በቅንጅት እና በትብብር በመስራት አገልግሎት አሰጣጥን ማሳለጥ እና ህግ ተገዢነት ማረጋገጥን ያካተተ ነው፡፡

በዚሁ መሰረት አጋርነት የሚፈጠርባቸዉ አገራት፣ አህጉራዊና ዓለም አቀፍ ድርጅቶች መካከል የጎረቤት አገራት፣ ከኢትዮጵያ ጋር ከፍተኛ የሆነ የንግድ ትስስር ያላቸዉ አገራት፣ ለወጪ ዕቃዎች የቀረጥ ነጻ ዕድል የሰጡ ሀገራት፣ የምስራቅና የደቡባዊ አፍሪካ አገራት የጋራ ገቢያ (COMESA)፣ የአፍሪካ ህብረት (AU)፣ የዓለም ንግድ ድርጅት (WTO)፣ የዓለም ጉምሩኮች ድርጅት (WCO)፣ የዓለም ባንክ (WB)፣የአፍሪካ ልማት ባንክ (AfDB)፣ የዓለም ገንዘብ ድርጅት (IMF)፣ የአወሮፓ ህብረት (EU)፣ የአሜሪካ የልማት ተራድኦ ድርጅት (USAID)፣ የእንግሊዝ ዓለም አቀፍ የልማት ድርጅት (DFID)፣ የጃፓን ዓለም አቀፍ ትብብር ኤጀንሲ (JICA)፣ የኮሪያ ዓለም አቀፍ ትብብር ኤጀንሲ (KOICA) እና ሌሎች የውጭ አጋር አካላትን የሚያጠቃልል ነዉ፡፡

ውጤት፡- የተፈጠረ ዉጤታማ ግንኙነት፣ የተገኘ የቴክኒክ ድጋፍ

4.3.4 የህግ ተገዢነት አመራር ልህቀት

ሀገራዊ የታክስና ጉምሩክ ገቢ በላቀ ሁኔታ ለማሳደግ የህግ ተገዢነትን ማሳደግ ወሳኝ ነው፡፡ የህግ ተገዢነት ስራዎች ሲባል በዋናነት የስጋት ስራ አመራር ስራዎችን ማጠናከር፣ የታክስ ከፋዮች ትምህርት፣ ታክስ እና ቀረጥ በፈቃደኝነት የመክፈል ባህልን ማሳደግ፣ የታክስ ማጭበርበርና እና ኮንትሮባንድን መከላከል የሚያስችል ስርዓት በመዘርጋት የታክስና ጉምሩክ ህግ ተገዢነትን በላቀ ደረጃ ማሳደግን ታሳቢ ያደረገ ነዉ፡፡

ዓላማ 1. የስጋት ስራ አመራር አፈፃፀምን ማሻሻል

መግለጫ

የስጋት ስራ አመራር አፈፃፀምን ማሻሻል ማለት ተቋሙ የአገልግሎት አሰጣጡን ለማላቅ፣ የህግ ተገዢነትን ለማሳደግ እና የገቢ አሰባሰቡን ለማሻሻል የስጋት ስራ አመራር ስርዓት በመዘርጋት ዉጤታማነትን ማረጋገጥ ነዉ፡፡

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

የስጋት ስራ አመራር ስትራቴጂ ማሻሻል፣ ስጋቶችን መለየትና መተንተን፣ የስጋት ፕሮፋይል ማደራጀትን፣ የስጋት ደረጃ ማዉጣት እና ማስተናገድ፣ የስጋት ደረጃ መለያ አሰራርና መስፈርት መቅረፅን፣ ታክስ ከፋዮችን በስጋት ደረጃ መለየትን፣ ስጋት መጣልን፣ የስጋት ስራ አመራር ስራዓቱ ዉጤታማ መሆኑን መገምገምና የማስተካከያ እርምጃ በመዉሰድ የአገልግሎት አሰጣጥና የቁጥጥር ስርዓቱ ዉጤታማ በሆነ የስጋት ስራ አመራር ስርዓት መመራቱን ማረጋገጥን ያካትታል፡፡

ውጤት፦ ያደገ የስጋት ስራ አመራር ዉጤታማነት

ዓላማ 2. የታክስ ማጭበርበር እና ኮንትሮባንድ መከላከል አፈፃፀምን ማሻሻል

መግለጫ

የታክስ ማጭበርበር እና ኮንትሮባንድ መከላከል አፈፃፀምን ማሻሻል ማለት በታክስ ማጭበርበር፣ በገቢና ወጪ ዕቃዎች ላይ የሚፈፀምን የንግድ ማጭበርበር እንዲሁም ኮንትሮባንድን በመከላከል እና በመቆጣጠር የንግድ ስርዓቱን ፍትሀዊነት እና የህብረተሰቡን ደህንነት ማረጋገጥ፣ በህገ-ወጥ ተግባራት ላይ የተሰማሩ ወደ ህጋዊ መስመር እንዲገቡ በማስተማር ግንዛቤያቸዉን ማሳደግ እና ከጥፋታቸዉ መታረም ያልቻሉትን ደግሞ ከአጋር አካላት ጋር በመቀናጀት አስተዳደራዊና ህጋዊ ዕርምጃ በመዉሰድ ሌሎችም እንዲማሩበት ማድረግን የሚጨምር ነዉ፡፡

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

ዓላማዉን ለማሳካት በታክስ ማጭበርበር፣ በተለያዩ ህገወጥ ተግበራት ላይ የተሰማሩትን በስጋት ደረጃቸዉ በመለየት ማስተማር፡፡ ለህግ ተገዥ ያልሆኑትን በኢንተለጀንስ ክትትል፣ በኢንቨስትጌሽን ኦዲት እና በወንጀል ምርመራ ተገቢዉን ማጣራት በማድረግ በታክስ ስወራና ማጭበርበር ላይ የተሰማሩትን እንዲሁም ለጥፋቱ ተባባሪ አካላትን በመለየት እንደየጥፋት ደረጃቸዉ አስተማሪ እና ስጋት የሚፈጥር ህጋዊ እርምጃ መዉሰድ ይጠበቃል፡፡

የንግድ ማጭበርበር መከላከል እና መቆጣጠር ስራዎች ውጤታማነት ማረጋገጥ፣ የዕቃ እና ሰነድ ምርመራ፣ የድህረ እቃ አወጣጥ ኦዲት፣ የፍትህብሔር ጉዳዮች ክትትል እና አስተዳደራዊ ቅጣቶችን መተግበርን ያካትታል፡፡ ኮንትሮባንድን በመከላከል እና በመቆጣጠር ረገድ የኢንተለጀንስ

ክትትል፣ በዘመናዊ ቴክኖሎጂ የታገዘ የቅኝት ስራ መስራት፣ ከህግ አስከባሪ አካላት ጋር በቅንጅት መስራት፣ በመግቢያ በሮች እና በትራንዚት መስመሮች ላይ ያለውን የቁጥጥር ስርአት ማጠናከር እና በኮንትሮባንድ ተዋናዮች ላይ ተመጣጣኝ ህጋዊ እርምጃ ማስወሰድን ያካትታል፡፡

ዉጤት፡- የቀነሰ ንግድ ማጭበርበር እና ኮንትሮባንድ

ዓላማ 3. የታክስ ህግ ተገዢነት አፈፃፀምን ማሻሻል

መግለጫ

የታክስ ህግ ተገዢነት አፈፃፀም ማሻሻል ማለት ዋና ዋና የታክስና የጉምሩክ የህግ ተገዢነት ስራዎች በስጋት ስራ አመራር መርህ መሰረት እየተመሩ ውጤታማነታቸውን ማረጋገጥን የሚያካትት ነዉ፡፡

ዓላማውን ለማስፈፀም የሚከናወኑ ዋና ዋና ተግባራት

የትምህርት ስትራቴጂ መቅረፅ እና መተግበርን፣ ትምህርቱ ያመጣውን ፋይዳ በመገምገም ቀጣይነት ያለው ማሻሻያ ማድረግን፣ ተገልጋዮች ታክስ እና ቀረጥ በወቅቱ እና በትክክል አሳውቀው መክፈላቸውን ማረጋገጥን፣ የታክስ እና ጉምሩክ የኦዲት ስትራቴጂ ቀርፆ በመተግበር የኦዲት ውጤታማነት ማረጋገጥን የሚያካትት ሲሆን በተጨማሪም ለታክስ ህጉ ተገዥ የሆኑትን በመለየት ዕውቅናና ሽልማት መስጠትን ይጨምራል፡፡

ውጤት፡ ያደገ የህግ ተገዥነት

4.3.5 ዘላቂ የገቢ ዕድገት

መንግስት የቀረፀው የብልፅግና እቅድ ሊሳካ የሚችለዉ ኢኮኖሚዉ የሚያመነጨዉ የታክስ ገቢ በብቃት መሰብሰብ ሲቻል ነዉ፡፡ በመሆኑም የትኩረት መስኩ ዋነኛ ግብ ከላይ ከተመለከቱት የትኩረት መስኮች ተፈፃሚነት ጋር ቁልፍ ትስስር ያለዉ ነዉ፡፡ ስለሆነም ዘላቂ ገቢን ለማረጋገጥ ቀጣይነት ያለዉ ተቋማዊ አቅም መገንባት፣ የአሰራር ስርዓት መዘርጋት፣ የህግ ተገዥነትን ማረጋገጥ እንዲሁም ስትራቴጂክ አጋርነትን ማጠናከር ወሳኝነት አላቸው፡፡ በዚሁ መሰረት ቀጣይነት ባለዉ መልኩ የገቢ ዕድገትን ለማረጋገጥ የታክስ ድርሻን ከአጠቃላይ ሀገራዊ ምርት አንፃር በማሳደግ ሀገራዊ ወጪን በታክስ ገቢ መሸፈንን ታሳቢ ያደረገ የትኩረት መስክ ነዉ፡፡

ዓላማ 1. የገቢ አሰባሰብ ውጤታማነትን ማሻሻል

መግለጫ

የገቢ አሰባሰብ ውጤታማነትን ማሻሻል ማለት በተገነባ ተቋማዊ አቅም፣ በላቀ የታክስ እና ጉምሩክ አስተዳደር ስርዓት፣ በተሳለጠ የአገልግሎት አሰጣጥ፣ ባደገ ጠንካራ የሀገር ዉስጥና የዉጪ ሀገር ትብብርና አጋርነት እና በላቀ የህግ ተገዢነት የሚመጣ የተቋሙ ቁልፍና የመጨረሻ ውጤት ነው፡፡ ይህ ዓላማ በእነዚህ ማሻሻያዎች መነሻነት ከሀገር ውስጥ እና ከውጭ ንግድ የሚሰበሰበዉን ገቢ በውጤታማነት መሰብሰቡን የምናረጋግጥበት እና በአፈፃፀም ሂደት የሚያጋጥሙ ችግሮችን በመለየት ቀጣይነት ላለዉ የማሻሻያ ስራ በግብዓትነት መጠቀምን የሚያካትት ነው፡፡

ውጤት፡- ያደገ ገቢ

4.4 መለኪያዎች

4.4.1 የዘላቂ ገቢ ዕድገት መለኪያዎች

ሰንጠረዥ 8፡ የዘላቂ ገቢ ዕድገት መለኪያዎች

የስትራቴጂክ ግብ	መለኪያ	መነሻ /2012/	ዒላማ /2017/	ዓመታዊ ዒላማ				
				2013	2014	2015	2016	2017
የገቢ አሰባሰብ ውጤታማነትን ማሻሻል	አጠቃላይ የታክስ ገቢ ዕቅድ በቢሊዮን ብር	311.5	947.9	379.0	500.7	610.7	747.6	947.9
	የታክስ ገቢ ለሀገራዊ ምርት ያለው ጥምርታ በመቶኛ	9.2	12.7	10.2	11.4	11.7	12.0	12.7
	የታክስ ገቢ ከሀገራዊ ወጪ ያለው ድርሻ በመቶኛ	63.8	70.7	63.9	68.4	68.5	69.1	70.7
	የፌደራል ገቢ ዕቅድ በቢሊዮን ብር	209.3	640.0	271.8	336.5	421.5	515.5	640.0
	የፌደራል ታክስ ገቢ ለሀገራዊ ምርት ያለው ጥምርታ በመቶኛ	6.2	8.6	7.5	7.7	8.1	8.3	8.6
	የፌደራል ታክስ ገቢ ከሀገራዊ ወጪ ያለው ድርሻ በመቶኛ	42.9	47.7	47.0	47.2	47.3	47.6	47.7
	የሀገር ውስጥ ገቢ ከአጠቃላይ ገቢ ያለው ድርሻ በመቶኛ	55.0	59.0	55.0	56.0	57.0	58.0	59.0

የስትራቴጂክ ግብ	መለኪያ	መነሻ /2012/	ዒላማ /2017/	ዓመታዊ ዒላማ				
				2013	2014	2015	2016	2017
	የጉምሩክ ገቢ ከአጠቃላይ ገቢ ያለው ድርሻ በመቶኛ	45.0	41.0	45.0	44.0	43.0	42.0	41.0
	የታክስ አስተዳደር ወጪ (100 ብር ለመሰብሰብ)	1.7	2.2	5.3	3.5	2.0	2.6	2.2

4.4.2 የህግ ተገዥነት አመራር ልህቀት መለኪያዎች

ሰንጠረዥ 9፡ የህግ ተገዥነት አመራር ልህቀት መለኪያዎች

ስትራቴጂክ ግብ	መለኪያ	መነሻ /2012/	ዒላማ /2017/	ዓመታዊ ዒላማ				
				2013	2014	2015	2016	2017
የታክስ ህግ ተገዥነት አፈፃፀምን ማሻሻል	ወደ ታክስ መረቡ የገቡ ግብር ከፋዮች በቁጥር(በሺ.ህ)	41,396	75,609	47,448	54,755	59,404	67,309	75,609
	በፈቃደኝነት የተከፈለ የታክስ ገቢ ድርሻ በመቶኛ	83.5	88	84	85	86	87	88
	የንግድ ትርፍ ግብር በወቅቱ ያሳወቁ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	69	79	71	73	75	77	79
	የተ.እ. ታ በወቅቱ ያሳወቁ ታክስ ከፋዮች በመቶኛ	70	80	72	74	76	78	80
	የንግድ ትርፍ ግብር ከክፍያ ጋር ያሳወቁ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	46	69	50	63	65	67	69

ስትራቴጂክ ግብ	መለኪያ	መነሻ /2012/	ዒላማ /2017/	ዓመታዊ ዒላማ				
				2013	2014	2015	2016	2017
	የተ.እ. ታ ከክፍያ ጋር ያሳወቁ ታክስ ከፋዮች በመቶኛ	29	45	35	39	41	43	45
	የታክስ ኦዲት ሽፋን በመቶኛ	9	17	13	14	15	16	17
	በታክስ ኦዲት በልዩነት የተወሰነ ገቢ (በቢሊዮን ብር)	27	20	28	26	24	22	20
	በፍርድ ቤት የመርታት አቅም በመቶኛ	78	88	80	82	84	86	88
የታክስ ማጭበርበርና ኮንትሮባንድ መከላከል አፈፃፀምን ማሻሻል	የኢንተለጀንስ ዉጤታማነት በመቶኛ	72	82	74	76	78	80	82
	የኮንትሮባንድ መከላከል ውጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	63	77	65	67	70	73	77
የስጋት ስራ አመራር አፈፃፀምን ማሻሻል	በስጋት መሠረት የተመረጡ የታክስ ከፋዮች ማህደራት ዉጤታማነት በመቶኛ	90.5	93	91	91.5	92	92.5	93
	የጉምሩክ ሥጋት ሥራ አመራር ውጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	52	73	59	62	66	70	73

4.4.3 የአሠራር ልህቀት መለኪያዎች

ሰንጠረዥ 10፡ የአሠራር ልህቀት መለኪያዎች

የስትራቴጂክ ግብ	መለኪያ	መነሻ /2012/	ዒላማ /2017/	ዓመታዊ ዒላማ				
				2013	2014	2015	2016	2017
የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደር ስርዓት	የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደር አፈፃፀም ኢንዴክስ በመቶኛ	70	95	75	80	85	90	95
የአሠራር ስርዓት አፈፃፀምን ማሻሻል	በስታንዳርድ መሠረት የተመዘገቡ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	75	90	78	81	84	87	90
	በስታንዳርድ መሠረት ታክስ በማስታወቅ የከፈሉ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	59	69	61	63	65	67	69
	በኢ-ታክስ ያሳወቁ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	30	100	45	70	100	100	100
	በኢ-ታክስ የከፈሉ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	11	100	20	40	60	90	100
	በስታንዳርድ መሠረት ኦዲት የተደረገላቸዉ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	61	76	64	67	70	73	76
	የተከማቸ የታክስ ዕዳ በዓመት ዉስጥ ከተሰበሰበዉ የታክስ ገቢ ያለው ድርሻ በመቶኛ	19	5	16	13	10	7	5
	በስታንዳርድ መሠረት የታክስ ክሊራንስ ያገኙ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	73	88	76	79	82	85	88
	በስታንዳርድ መሠረት የታክስ ተመላሽ የተደረገላቸው ግብር ከፋዮች በመቶኛ	70	80	72	74	76	78	80
	በስታንዳርድ መሠረት የታክስ ቅሬታ የታየላቸው ግብር ከፋዮች በመቶኛ	80	90	82	84	86	88	90

የስትራቴጂክ ግብ	መለኪያ	መነሻ /2012/	ዒላማ /2017/	ዓመታዊ ዒላማ				
				2013	2014	2015	2016	2017
	በወቅቱ የተዘጉ የገቢ ሂሳቦች በመቶኛ	95	100	100	100	100	100	100
	በስታንዳርድ መሠረት የተፈፀመ የገቢ ትልልፍ በመቶኛ	90	100	100	100	100	100	100
	በጉምሩክ በስታንዳርድ መሠረት የተሰጠ አገልግሎት በመቶኛ	88	93	89	90	91	92	93
	ገበያ ላይ የዋሉ አዳዲስ የሎተሪ ጨዋታ ዓይነቶች በቁጥር	1	1	1	1	1	1	1
የመረጃ አስተዳደር አፈፃፀምን ማሻሻል	የመረጃ አስተዳደር አፈፃፀም ኢንዴክስ በመቶኛ	56	75.8	59.5	62.8	66.1	70.9	75.8
የአገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀምን ማሻሻል	የተገልጋዮች ዕርካታ በመቶኛ	74	84	76	78	80	82	84

4.4.4 የስትራቴጂክ አጋርነት ልህቀት መለኪያዎች

ሰንጠረዥ 11፡ የስትራቴጂክ አጋርነት ልህቀት መለኪያዎች

የስትራቴጂክ ግብ	መለኪያ	መነሻ /2012/	ዒላማ /2017/	ዓመታዊ ዒላማ				
				2013	2014	2015	2016	2017
የሀገር ውስጥ አጋር አካላት አጋርነትና ትብብር ማሻሻል	የሀገር ውስጥ ትብብር አፈፃፀም ውጤታማነት ኢንዴክስ	70	85	73	76	79	82	85
የውጭ አገራትና ድርጅቶች አጋርነትና ትብብርን ማሻሻል	የውጭ ትብብር አፈፃፀም ውጤታማነት ኢንዴክስ	50	75	55	60	65	70	75

4.4.5 የተቋማዊ አቅም ልማት መለኪያዎች

የስትራቴጂክ ግብ	መለኪያ	መነሻ	ዒላማ /2017/	ዓመታዊ ዒላማ

		/2012/		2013	2014	2015	2016	2017
የሰው ኃይል የመፈፀም ብቃትን ማሳደግ	የሠራተኛ ምርታማነት (በአንድ ሰው የሚሰበሰብ ገቢ በሚሊዮን ብር)	18	37	20	22	25	30	37
	የሰራተኛ ዕርካታ በመቶኛ	68	83	71	74	77	80	83
የባለብዙ ዘርፍ አካታችነትና ተጠቃሚነትን ማሳደግ	ወደ አመራር የመጡ የሴት ሰራተኞች ድርሻ በመቶኛ	38	50	42	46	50	50	50
	የባለብዙ ዘርፍ አካታችነት አፈፃፀም ኢንዴክስ	60	95	65	70	75	85	95
የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነትን ማሻሻል	የኦዲት ግኝት ልዩነት ማስተካከል አፈፃፀም በመቶኛ	70	100	75	80	85	90	100
	የበጀት አጠቃቀም ውጤታማነት በመቶኛ	80	98	90	90	95	98	98
የመረጃ ቴክኖሎጂ ሀብት እና አጠቃቀም ማሻሻል	በስራ ላይ የዋሉ ቴክኖሎጂዎች ውጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	46	90	59	71	79	85	90
ተቋማዊ የስጋት ስራ አመራርን ማሻሻል	የቀነሰ የስጋት ተጋላጭነት በመቶኛ	83	48	76	69	62	55	48
	የቀነሰ የስነ-ምግባር ግድፈት በመቶኛ	1.78	0.94	1.61	1.45	1.28	1.11	0.94

5 ስትራቴጂካዊ የማስፈፀሚያ እርምጃዎች

እያንዳንዱ የትኩረት መስክ የታለሙትን ዉጤት እንዲያመጣ ወይም እንዲፈፀም የማስፈፀሚያ እርምጃዎች ማለትም ተግባሮችን ወደ ተጨባጭ ዉጤት ለመለወጥ አስቻይ ሁኔታዎች ማለት ሲሆን በዚህ መሰረት በቀጣይ አምስት ዓመታት ስትራቴጂክ የትኩረት መስኮችን እና ግቦችን በማስፈፀም ሂደት ላይ አስቻይ ሁኔታዎችን ለይቶ ማስተግበር እና አፈፃፀማቸዉንም ክትትል በማድረግ አስፈላጊ ነዉ፡፡ ስለሆነም የእነኝህ እርምጃዎች መተግበር ብቻ ሳይሆን የመተግበራቸዉ ዉጤት የግቦች መሳካት ስለሆነ የእነኝህን ሂደቶች ትስስር መከታተል አስፈላጊ ይሆናል፡፡ ስለሆነም ስትራቴጂክ ግቦችን ለማስተግበረ ቀዳማይ ወይም ትይዩ አስቻይ የሆኑ ስራዎች እንደሚከተለዉ ተለይተዉ ቀርበዋል፡፡

5.1 የትኩረት መስኮች/ ስትራቴጂክ ግቦች /፣ ኢኒሼቲቮች እና ፕሮጀክቶች

ሰንጠረዥ 12፡ ኢኒሼቲቮች እና ፕሮጀክቶች

የትኩረት መስኮች	ስትራቴጂክ ግቦች	ኢኒሼቲቮች እና ፕሮጀክቶች
ቀጣይነት ያለው ተቋማዊ አቅም ልማት	1. የሰዉ ኃብት መሳብ፣ ማቆየትና የመፈፀም ብቃት ማሳደግ 2. የመረጃ ቴክኖሎጂ ሀብት እና አጠቃቀምን ማዘመን 3. የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነትን ማሳደግ 4. የባለብዙ ዘርፍ አካታችነትና ተጠቃሚነትን ማረጋገጥ 5. ተቋማዊ የስጋት ስራ አመራርን ማጠናከር	1. የሰው ኃብት ስትራቴጂ መቅረፅና መተግበር፣ 2. የፈፃሚ እና አመራር ብቃትን ማሳደግ*፣ 3. የታክስ እና የጉምሩክ ስልጠና ማዕከልን አቅም መገንባት*፣ 4. የሠራተኛ የአፈፃፀም ምዘና ስርዓት በቴክኖሎጂ ማስደገፍ፣ 5. የሠራተኛ ማትጊያ/ማበረታቻ ስርዓት መዘርጋት፣ 6. ምቹ የሆነ የስራ ከባቢ መፍጠር*፣ 7. የመረጃ ቴክኖሎጂ ስትራቴጂ መቅረፅና መተግበር፣ 8. የመረጃ መጠባበቂያ ማዕከል (Disaster Recovery Center) ማቋቋም፣ 9. የመረጃ ደህንነት መሰረተ ልማት (IT Security Infrastructure) መዘርጋት፣ 10. ዲጂታል የታክስ እና የጉምሩክ አስተዳደር መዘርጋት* (E-invoice, National ID, Cargo Tracking, Cargo Scanning, E-Single Window, SIGTAS, etc) ፣ 11. የጉምሩክ የዋጋ ትመና መረጃ ስርዓት እና ዳታቤዝ ማሻሻል፣ 12. የData Modeling and Big Data Analysis

የትኩረት መስኮች	ስትራቴጂክ ግቦች	ኢኒሼቲቮች እና ፕሮጀክቶች
		ስርዓት መዘርጋት፣ 13. የተቋማዊ ቁሳዊ እና የፋይናንስ ሀብት አጠቃቀም ውጤታማነትን ማሳደግ፣ 14. የባለብዙ ዘርፍ አካታችነትና ተጠቃሚነት ስትራቴጂ መቅረፅና መተግበር፣ 15. ተቋማዊ የስጋት ስራ አመራርን ማጠናከር፣ 16. የውጭ ሀገር ተልዕኮ ትምህርት ማመቻቸት፣
የአሰራር ልህቀት	6. የአገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀምን ማሻሻል 7. የመረጃ አስተዳደር አፈፃፀምን ማሻሻል 8. የአሠራር ስርዓት አፈፃፀምን ማሻሻል 9. የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደርን ማስፈን	17. የስራ ሂደቶች ማሻሻያ (Business Process Transformation) መቅረጽና መተግበር*፣ 18. የታክስ kiosks እና Tax Clinic ፕሮግራም መዘርጋትና መተግበር*፣ 19. የታክስ አካውንት ማናጀርስ ፕሮግራምን ማስፋት፣ 20. ከአጋር አካላት ጋር የመረጃ ልውውጥን በተክኖሎጂ ማስተሳሰር (Interface)፣ 21. የመረጃ ጥራት ማሻሻያ ስርዓት መዘርጋት እና መተግበር፣ 22. የታክስ ዕዳ አስተዳደር ስርዓትን ማዘመን፣ 23. የታክስ ተመላሽ ስርዓትን ማሻሻል፣ 24. የኤክሳይስ ታክስ አስተዳደር ማጠናከር፣ 25. የተ.እ. ታ አስተዳደር ማጠናከር፣ 26. የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደር ማስፈን፣ 27. ከአዋሳኝ ሀገሮች ጋር የአንድ አለቅ ፕሮጀክቶችን /one stop border post / ማጠናቀቅ*፣
ስትራቴጂያዊ አጋርነት ልህቀት	10. የሀገር ውስጥ አጋር አካላት አጋርነትና ትብብር ማሻሻል 11. የውጭ ሀገራትና ድርጅቶች አጋርነትና ትብብርን ማሻሻል	28. ባለድርሻ አካላትን ቅንጅታዊ አሰራር የሚመራበት ፕሮግራም መቅረፅና መተግበር፣ 29. የቀረጥ ነፃ መብትና የታክስ ዕፎይታ አሰጣጥና ቁጥጥርን ለማሻሻል ከአጋር አካላት ጋር አሰራር መቅረፅና መተግበር፣ 30. የአጋሮችና ባለድርሻ አካላት አስተዳደር ስትራቴጂ መቅረፅና መተግበር፣ 31. ከዉጪ አጋር አካላት ጋር የመረጃ ልውውጥ ስርዓት መቅረፅ፣

የትኩረት መስኮች	ስትራቴጂክ ግቦች	ኢኒሼቲቮች እና ፕሮጀክቶች
የህግ ተገዢነት አመራር ልህቀት	12. የስጋት ስራ አመራር አፈፃፀምን ማሻሻል 13. የታክስ ማጭበርበር እና የኮንትሮባንድ መከላከል አፈፃፀምን ማሻሻል 14. የታክስ ህግ ተገዢነትን አፈፃፀምን ማሻሻል	32. የስጋት ስራ አመራር ማጠናከር፣ 33. የኢንዱስትሪዎችን Input/ Output Coefficient ማዘጋጀት፣ 34. የታክስ ኦዲት አሰራር ማሻሻል፣ 35. የዋጋ ትልልፍ ኦዲት አቅምን ማጎልበት*፣ 36. የታክስ ማጭበርበርን ለመለየትና ለመከላከል ስትራቴጂ መቅረፅና መተግበር፣ 37. የታክስ ማበረታቻዎች አስተዳደር ስርዓት መዘርጋት፣ 38. የተቀናጀ የኮንትሮባንድ ቁጥጥር ስርዓት መዘርጋት፣ 39. የታክስ አጠቃላይ አገራዊ ፋይዳን በሀገሪቱ የትምህርት ሥርዓት ውስጥ ማካተት፣ 40. የማህበረሰብ አቀፍ የግንዛቤ ማስጨበጫ ፕሮግራም በመዘርጋት መተግበር፣ 41. አጠቃላይ የታክስ ጋይድላይን (Comprehensive Tax Guideline) ማዘጋጀት፣ 42. የትምህርትና የተግባቦት ስትራቴጂ መቅረፅ እና መተግበር*፣ 43. የግብር ፍትሃዊነትና ትብብር ፕሮጀክት ማጠናከር እና ማስፋት*፣ 44. የደረሰኝ ሎተሪ ሽልማት ስርዓት መቅረፅ፣
ዘላቂ የገቢ ዕድገት	15. የገቢ አሰባሰብ ውጤታማነትን ማሻሻል	45. የሀገሪቱን እምቅ የታክስ አቅም (Tax potential) እንዲጠና ማድረግ፣ 46. የታክስ ፖሊሲ ማሻሻያ ጥናቶች ማከናወን (Tax base, rate, bracket, type) ፣ 47. አዳዲስ ታክስ ከፋዮችን ወደ መረቡ ማስገባት፣

* ከ30 ሚሊዮን ብር በላይ ወጪ የሚጠይቁ ፕሮጀክቶች

6 የተጓዳኝ ተቋማት የትስስር ፍላጎት

ሚኒስቴር መ/ቤቱ የተሰጠዉን ሀገራዊ ኃላፊነት መወጣት እንዲያስችለዉ ከምንም ጊዜ በላይ በስትራቴጂክ ዘመኑ የላቀ ቅንጅታዊ ትስስር ከሃገር ዉስጥ ካሉ ተቋማት ጋር መፍጠር ይኖርበታል፡፡ የሚፈጠረዉም ቅንጅት ችግሮችን በጋራ በመፍታት በስትራቴጂክ ዘመኑ ለመድረስ የተቀመጠዉን ግብ ለማሳካት የሚረዳ ይሆናል፡፡ ስለሆነም ከተቋማት ጋር ተሚኖረዉን ቅንጅትና ትስስር የሚያሳይ ሰንጠረዥ እንደሚከተለዉ ቀርቧል፡፡

6.1 የተቋማት የትስስር ደረጃ

ሰንጠረዥ 13፡ የተቋማት የትስስር ደረጃ

የመ/ቤቱ ስም	የትስስር ደረጃ	ምርመራ
01. የገንዘብ ሚ/ር	4	
02. የኢትዮጵያ ብሄራዊ ባንክ	4	
03. ኢትዮ ቴሌኮም	4	
04. የትራንስፖርት ሚ/ር	4	
05. የኢኖቬሽን እና ቴክኖሎጂ ሚ/ር	4	
06. የንግድ እና ኢንዱስትሪ ሚ/ር	4	
07. የፌደራል ዓቃቤ ህግ	4	
08. የኢትዮጵያ ኢንቨስትመንት ኮሚሽን	4	
09. የከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ሚ/ር	4	
10. ሰላም ሚኒስቴር	4	
11. ፕላንና ልማት ኮምሽን	4	
12. የሳይንስና ከፍተኛ ትምህርት ሚ/ር	3	
13. ግብርና ሚ/ር	3	
14. ትምህርት ሚኒስቴር	3	
15. የወጪ ጉዳይ ሚኒስቴር	3	
16. የማዕድንና ነዳጅ ሚ/ር	3	
17. ጤና ሚኒስቴር	3	
18. የዉሀ ምስኖና ኢነርጂ ሚ/ር	2	
19. የባህልና ቱሪዝም ሚኒስቴር	2	
20. የሴቶች ህፃናትና ወጣቶች ሚኒስቴር	2	
21. የሰራተኛና ማህበራዊ ሚኒስቴር	2	

<u>ማስታወሻ</u>

1= ምንም ግንኙነት የሌለዉ፣
2= ዝቅተኛ ግንኙነት ያለዉ፣
3= መካከለኛ ግንኙነት ያለዉ እና
4= ከፍተኛ ግንኙነት ያለዉ።

6.2 ትስስር የሚፈለግባቸው ዋና ዋና ጉዳዮች

የመ/ቤቱ ስም	2013 — 2017	2018 — 2022
01.የገንዘብ ሚ/ር	• የታክስና የጉምሩክ አዋጆች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎች እና የታሪፍ ማሻሻያዎች በወቅቱ አዘጋጅቶ ማፀደቅ፣ • በተደራራቢ ታክስ ስምምነቶች ዙሪያ ፣ በዓመታዊ ዕቅድ እና በአድቫንስ ሩሊንግ (advance ruling) አብሮ መስራት	• የታክስና የጉምሩክ አዋጆች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎች እና የታሪፍ ማሻሻያዎች በወቅቱ አዘጋጅቶ ማፀደቅ እንዲሁም ማሻሻያ ማድረግ፣ • በተደራራቢ ታክስ ስምምነቶች ዙሪያ ፣ በዓመታዊ ዕቅድ እና በአድቫንስ ሩሊንግ (advance ruling) አብሮ መስራት
02.የኢትዮጵያ ብሄራዊ ባንክ	• የታክስ ክፍያ በባንክ ለመፈፀም የሚያስችል መመሪያ ማዉጣት፣ • የታክስ ገቢ በወቅቱ ወደ መንግስት ካዝና የሚገባበትን አሰራር መዘርጋት፣ • የፍራንኮ ቫሉታ መመሪያዎችን ማዉጣት፣ • ከዋጋ በታችና ከዋጋ በላይ የሚካሄዱ ግብይቶችን ለመከላከል የሚያስችል የአሰራር ስርዓት መዘርጋት፣ • የገቢና የወጪ ንግዱ በፋይናንስ የሚደገፍበትን ስርዓት መዘርጋት፣	
03.ኢትዮ ቴሌኮም	• የቴሌኮም መሰረተ ልማት ዝርጋታ፣ የአገልግሎት አቅርቦት(ኢንተርኔት) እና ልዩ ድጋፍ ማድረግ፣ • ወደ ሀገር የሚገቡ የመገናኛ እቃዎች ፈጣን የጥራት ማረጋገጫ ፍቃድ መስጠት፣	
04.የትራንስፖርት ሚ/ር	• የአገሪቱ ሎጂስቲክስ ዘመናዊና ወጪ ቆጣቢ እንዲሆን የሚያደርግ ስርዓት መዘርጋት፣ • የደረቅ ወደቦችን ማስፋፋትና ያሉትም በዘመናዊ ግብዓቶች እንዲሟሉ ማድረግ፣ • ፈጣን የወጪና ገቢ ዕቃዎች የመረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋት፣ • በገቢና ወጪ እቃዎች ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎችን ለመከላከል የሚያስችል ስርዓት መዘርጋት፣ • የዕቃ አስተላላፊዎች የሚመሩበትን የአሰራር ስርዓት ማዘመን፣	

የመ/ቤቱ ስም	2013 — 2017	2018 — 2022
05.የኢኖቬሽን እና ቴክኖሎጂ ሚ/ር	• የታክስና የጉምሩክ አስተዳደር አገልግሎቶችን ዲጂታላይዝ ማድረግ፣ • የታክስና ጉምሩክ የመጠባበቂያ ዳታ ማዕከል መገንባት፣ • የታክስና የጉምሩክ የመረጃ ደህንነት የሚጠበቅበትን ስርዓት መዘርጋት፣ • የትልልቅ መረጃዎች ትንተና ስርዓት መዘርጋት፣ • በመረጃ ቴክኖሎጂ ዙሪያ የአቅም ግንባታ ድጋፍ መስጠት፣	• በታክስና ጉምሩክ አስተዳደር ዉስጥ የአርተፊሺያል ኢንተለጀንስን ተግባራዊ ማድረግ፣
06.የንግድና ኢንዱስትሪ ሚ/ር	• የአንድ አለቅ (One Stop) የንግድ ምዝገባና የክሊራንስ አገልግሎት ስርዓት መዘርጋት፣ • ህገወጥ ንግድን በጋራ መከላከል፣ • የወጪና ገቢ ዕቃዎች በትክክለኛ ዋጋ ስለመሸጣቸዉ ወይም ስለመገዛታቸዉ ለማረጋገጥ የሚያስችል ስርዓት መዘርጋት፣ • የግበዓት ምርት ጥምርታ (Input Output Coefficient) ማዘጋጀት፣ • በወጪ እና ገቢ እቃዎች ላይ ፈጣን የደረጃ ማረጋገጫ የሚሰጥበትን ስርዓት መዘርጋት፣	• የኤሌክትሮኒክስ ንግድ (e-Commerce) ስርዓት መዘርጋት፣
07.የፌዴራል ዓቃቤ ህግ	• የታክስ እና ጉምሩክ የወንጀል ጉዳዮች ላይ ፈጣን ክስ መመስረትና መከራከር፣ • በፍትሀብሄር ጉዳዮች ላይ ተቋሙን ማማከርና ክስ መመስረት፣	• የታክስና ጉምሩክ ወንጀሎችን አስቀድሞ ለመከላከል የሚያስችል ስትራቴጂ መቅረፅ፣
08.የኢትዮጵያ ኢንቨስትመንት ኮሚሽን	• የአንድ አለቅ (One Stop) ኢንቨስትመንት ምዝጋባ ስርዓት መዘርጋት፣ • የኢንደስትሪ ፓርኮችን አሰራር ከታክስና ጉምሩክ የአሰራር ስርዓት ጋር የተጣጣመ ማድረግ፣ • በከፍተኛ ኢንቨስትመንት ላይ የተሰማሩ ባለሃብቶች ከታክስ አስተዳደሩ ጋር የተሳለጠ የመረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋት፣ • በኢንቨስትመንት ስም የገቡ የካፒታል ዕቃዎች ለታለመላቸዉ ዓላማ ስለመዋላቸዉ መከታተል የሚያስችል የአሰራር ስርዓት መዘርጋት፣	• ኦንላይን የኢንቨስትመንት ምዝገባና መረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መቅረፅና መተግበር፣
09.የከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ሚ/ር	• ከኮንስትራክሽን ስራዎች ጋር የተያያዙ የንግድ ስራ ሀብቶች ፈጣን የመረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋት፣ • የኮንስትራክሽን የንግድ ስራ ሀብቶች የገበያ ዋጋ	• ኦንላይን የኮንስትራክሽን ንግድ ስራ ሀብቶች መረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋት፣

የመ/ቤቱ ስም	2013 — 2017	2018 — 2022
	ግምት መረጃ ስርዓት መዘርጋት፣	
10.ሰላም ሚኒስቴር	• ፈጣን የታክስና የጉምሩክ ወንጀሎች ምርመራ ስርዓት መዘርጋት፣ • በኮንትሮባንድ ንግድ ላይ የተሰማሩ ወንጀለኞች ላይ ፈጣን የመከላከል ዕርምጃ መዉሰድ፣ • የታክስ ማጭበርበር፣ የኮንትሮባንድና የህገ-ወጥ ንግድ የመረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋት፣ • ብሄራዊ የመታወቂያ ስርዓት መተግበር፣ • ወደ ሀገር የሚገቡ የመገናኛ መሳሪያዎች ፈቃድ አሰጣጥ ስርዓት ማጠናከር፣	• የታክስና ጉምሩክ ወንጀሎችን አስቀድሞ ለመከላከል የሚያስችል ስትራቴጂ መቅረፅ፣ • ኦንላይን የታክስና ጉምሩክ ወንጀሎች መረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋት፣
11.የፕላንና ልማት ኮሚሽን	• የማክሮ ኢኮኖሚ ማዕቀፍ ፈጣን የመረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋት፣	• ኦንላይን የማክሮ ኢኮኖሚ መረጃዎች ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋት፣
12.የሳይንስና ከፍተኛ ትምህርት ሚ/ር	• ተቋሙ በሚፈልጋቸዉ የሙያ መስኮች የሰለጠነ የሰዉ ኃይል ማፍራት፣ • በታክስና ጉምሩክ አስተዳደር ዙሪያ ገቢራዊ ጥናቶችን ማካሄድ፣ • የታክስና ጉምሩክ ጉዳይ በከፍተኛ ትምህርት ስርዓት ውስጥ ማካተት፣ • የማማከርና የቴክኒክ ድጋፍ መስጠት፣ • የከፍተኛ ትምህርት ወጪ መጋራት ችግሮችን ለመቅረፍ ስትራቴጂ ቀርፆ መተገበር፣	• በከፍተኛ ደረጃ የሰለጠነ የሰዉ ኃይል ማቅረብ፣
13.ግብርና ሚ/ር	• የገቢና የወጪ የእንስሳት ኳራንቲን አገልግሎት አሰጣጥ ስርዓት መዘርጋት፣ • ከግብርና ጋር ለተያያዙ ገቢ ዕቃዎች ፈጣን የሙያ ድጋፍ አገልግሎት መስጠት፣ • ለኮንትሮባንድ መከላከል ስራ ትብብር ማድረግ፣	
14.ትምህርት ሚኒስቴር	• የታክስና ጉምሩክ ጉዳይ በትምህርት ስርዓት ውስጥ ማካተት፣	
15.የውጪ ጉዳይ ሚኒስቴር	• በታክስና ጉምሩክ አስተዳደር ዙሪያ የቴክኒክ፣ የአቅም ግንባታ እና የመረጃ ድጋፍ የሚሰጡ የዉጪ አጋር አካላትን ማስተባበር፣ • በዉጪ የሚኖሩ ኢትዮጵያዊያን እና ትዉልደ ኢትዮጵያዊያን የዉጪ ዜጎች በተቀላጠፈ ሁኔታ የግብር ከፋዮች ምዝገባ እንዲያገኙ ድጋፍ መስጠትና በታክስና ጉምሩክ ዙሪያ ግንዛቤያቸዉን ማሳደግ፣ • የዉጪ ኢንቨስተሮች በታክስ ዙሪያ የሚያጋጥማቸዉን ችግሮች በጋራ መፍታት፣	• ከዉጪ ግንኙነት ጋር የተያያዙ ኦንላይን የመረጃ ልዉዉጥ በስራ ላይ ማዋል፣

የመ/ቤቱ ስም	2013 — 2017	2018 — 2022
	• ሀገሪቱ ከፍተኛ የንግድ ልዉዉጥ ከምታካሂድባቸዉ ሀገሮች ጋር የጉምሩክ አታሼ አገልግሎት ድጋፍ መስጠት፣ • የቀረጥ ነፃ መብት ያላቸዉ የዲፕሎማቲክ ማህበረሰብ የቀረጥ ነፃ ድጋፍ እና ክሊራንስ አሰጣጥ ስርዓቱን ማጠናከር፣ • በዓለም ዓቀፍ መንግስታዊ ድርጅቶች እና ኤምባሲዎች ተቀጥረዉ የሚሰሩ ኢትዮጵያዊያን ግለሰቦችና ድርጅቶች የታክስ ግዴታቸዉን እንዲወጡ የሚያስችል ድጋፍ መስጠት፣ • ያለመፈተሽ መብት ያላቸዉ የዲፕሎማቲክ አካላት የጉምሩክን ህጎች አክብረዉ እንዲንቀሳቀሱ ግንዛቤ እንዲኖራቸዉ ማድረግ፣	
16.የማዕድንና ነዳጅ ሚ/ር	• የማዕድን ኮንትሮባንድን በጋራ መከላከል የሚያስችል ስትራቴጂ ቀርጾ መተግበር፣ • በማዕድን ዘርፍ የተሰማሩ ባለሀብቶች ከታክስና ከቀረጥ ነፃ ጋር የተያያዙ መረጃዎች ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋት፣ • የማዕድን የንግድ ስራ ሀብቶች መረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋት፣	• ከማዕድን ስራዎች ጋር የተያያዙ ኦንላይን የመረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋትና መተግበር፣
17.ጤና ሚኒስቴር	• በገቢና የወጪ የምግብና የመድሃኒት ዕቃዎች ላይ ፈጣን የጥራት ማረጋገጫ ስርዓት መዘርጋት፣ • ከዉጪ የሚገቡ መድሀኒት እና የህክምና መገልገያ ዕቃዎች በፍጥነት ከደረቅ ወደብ የሚወጡበትን አሰራር ተግባራዊ ማድረግ፣	
18.የዉሃ መስኖና ኢነርጂ ሚ/ር	• በጠረፋማ አካባቢዎች የገቢና ወጪ ትራንዚት አገልግሎትን ለማሳላጥ አስተማማኝ የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት እንዲያገኙ ድጋፍ መስጠት፣	
19.የባህልና ቱሪዝም ሚኒስቴር	• በጊዜያዊነት በቱሪስት መልክ ሀገር ዉስጥ የሚገቡ እቃዎች ተመልሰዉ እንዲወጡ ተገቢዉን ትብብር ማድረግ፣ • የሀገሪቱ ቅርሶች በህገወጥ መንገድ ከሀገር እንዳይወጡ ተገቢዉን ድጋፍ መስጠት፣	• ኦንላይን የመረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መዘርጋት፣
20.የሴቶች ህፃናትና ወጣቶች ሚኒስቴር	• ሀገራዊ የስርዓተ ፆታ ማካተቻ ጋይድላይን በወቅቱ ማዘጋጀት፣ • ሴቶችን ወደ አመራር ማምጣት የሚያስችሉ የተለያዩ የአቅም ግንባታ ስልጠናዎችን	

የመ/ቤቱ ስም	2013 — 2017	2018 — 2022
	መስጠት፣	
21.የሰራተኛና ማህበራዊ ሚኒስቴር	• የኮርፖሬት /ፐብሊክ/ ማህበራዊ ኃላፊነትን ለመወጣት የሚያስችል ፖሊሲ እና ስትራቴጂ መቅረፅ፣ • ለውጭ ሀገር ዜጋ ለሆኑ ታክስ ከፋዮች የስራ እና የመኖሪያ ፍቃድ ማመቻቸት፣	

7 ስጋቶች እና የመፍትሄ ሃሳቦች

ሚኒስትር መ/ቤቱ የአምስት ዓመት ስትራቴጂያዊ ዕቅድ ለመፈፀም በሚያደርገዉ እንቅስቃሴ የተለያዩ ዉስጣዊና ዉጪያዊ ተግዳሮቶች እንደሚገጥሙ ይጠበቃል፡፡ ከነዚህም ዉስጥ ዓለማቀፋዊና አህጉራዊ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ፣ የግብር ከፋዩ ለግብር ያለዉ አመለካከት እና የተቋሙ አጠቃላይ የአገልግሎት አሰጣጥ ሁኔታ ተጠቃሽ ናቸዉ፡፡ ለዚህም ተቋሙ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ስጋቶችና ስጋቶችን ለመቀነስ ሊወስዳቸዉ የሚገቡ ዕርምጃዎች እንደሚከተለዉ ተቀምጧል፡፡

ሰንጠረዥ 14፡ ስጋቶች እና የመፍትሄ ሀሳቦች

ስጋቶች	መግለጫ	የመፍትሄ እርምጃዎች
የማክሮ ኢኮኖሚ ተጽዕኖዎች፣	• የዓለም ኢኮኖሚ መለዋወጥ በሀገራዊ የማክሮ ኢኮኖሚ ላይ የሚንፀባረቅና ይህም በገቢ አሰባሰቡ ላይ ተፅዕኖ ሊያሳድር የሚችል መሆኑ፣	• በታክስ አስተዳደሩ ላይ የሚከሰቱ ተፅዕኖዎችን ከሚመለከታቸዉ አካላት ጋር በመቀናጀት ዕርምጃ እንዲወሰድ ማድረግ፣
የህቡዕ ኢኮኖሚ እንቅስቃሴ	• በህጋዊ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ዉስጥ ሳይታቀፉ በህገወጥ ንግድ፣ ኮንትሮባንድ፣ በህገወጥ የገንዘብ ዝዉዉር፣ አራጣ ብድር፣ በህገወጥ ደረሰኝ እና በመሳሰሉት ተግባራት ላይ በመሳተፍ በመንግስት ገቢ፣ በህጋዊ ንግድ እና በሀገር ደህንነት ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ የሚያሳድሩ ህቡዕ እንቅስቃሴዎች መኖርና ወደፊትም ችግሩ ሊቀጥል የሚችል መሆኑ፣	• ህቡዕ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴን ለመከላከል የሚያስችል የትምህርት ስትራቴጂ ነድፎ መተግበር፣ • ባለድርሻ አካላትን ያካተተ ቀጣይነት ያለዉ የኮንትሮባንድ መከላከል ስትራቴጂ ነድፎ መተግበር፣ • የንግድ ልዉዉጦች የባንክ ስርዓትን ተከትለዉ እንዲሄዱ ማድረግ፣ • የአምራችና አስመጪዎች የግብይት ሰንሰለት በመረጃ ቴክኖሎጂ ተደግፎ እንዲከናወን ማድረግ፣ • ህገወጥ የገንዘብ እንቅስቃሴን ለመግታት የሚያስችል ስትራቴጂ መቅረፅና መተግበር፣ • ከድርጊታቸዉ በማይታረሙ ዋና ዋና ተዋናዮች ላይ የማያዳግምና አስተማሪ የሆነ ህጋዊ እርምጃዎችን መዉሰድ፣
የህግ ተገዥነት በተሟላ ሁኔታ አለማረጋገጥ	• ከግብይት ዋጋ በታችና በላይ ማቅረብ፣ ዋጋ ማሸጋገር፣ ያልተገባ ተመላሽ መጠየቅ፣ ከህግ ዉጪ	• የህግ ተገዢነት ማረጋገጫ ስትራቴጂ ቀርፆ መተግበር፣ • የተቋሙን የህግ ማስከበር አቅም

ስጋቶች	መግለጫ	የመፍትሄ እርምጃዎች
	ማሳወቅ ያቆሙ፣ ባዶ፣ ኪሳራና ተመላሽ ማሳወቅ ሊቀጥል የሚችል መሆኑ፣	ማጠናከር፣ • ከባለድርሻ አካላት ጋር ያለዉን ቅንጅት በማጠናከር ህገወጥነትን መከላከል፣
የማስፈፀም አቅም ውስንነት	• የአመራሩ እና የፈፃሚ የተያዘውን ዕቅድ በብቃት፣ በጊዜ እና በጥራት የማስፈፀም አቅም ክፍተት ሊያጋጥም የሚችል መሆኑ፣	• ተቋማዊ የሆነ እና በስትራቴጂ የሚመራ ተከታታይነት ያለው የአቅም ግንባታ ስራ ማከናወን፣
ዲጅታል የታክስ አስተዳደር ስርዓት አለመረጋገጥ	• የሀገሪቱን የታክስ አስተዳደር ስርዓት ዓለም ወደ ደረሰበት የመረጃ ቴክኖሎጂ ዕድገት ለማሸጋገር የሚያስችል የተቋማዊ አቅም እጥረት ሊያጋጥም መቻል፣	• የዲጅታል ቴክኖሎጂ ስትራቴጂ መቅረፅና መተግበር፣
ቅንጅታዊ አሰራር አለመረጋገጥ	• ከሀገር ዉስጥና ከዉጪ አጋር አካላት ጋር የሚጠበቀዉ ቅንጅታዊ አሰራር በሚጠበቀዉ ደረጃ ተግባራዊ ሊደረግ አለመቻሉ፣	• ጠንካራ የቅንጅት ስትራቴጂ ቀርፆ መተግበር፣
የሙስና ተጋላጭነት	• ዘርፉ ከዉስጥና ከዉጪ ለሙስና ተጋላጭ መሆኑ፣	• አሳታፊና ጠንካራ የሙስና መከላከል ስትራቴጂ ቀርፆ መተግበር፣
የኮሮና ወረርሽኝ ተፅዕኖ	• የኮሮና ቫይረስ ወረርሽኝ በሚቀጥሉት አመታት ከቀጠለ በኢኮኖሚ ፣ በንግድ ስርአቱ እና ታክስ አስተዳደር ስርአቱ ላይ ተፅዕኖ የሚያሳድር መሆኑ	• ከነባራዊ ሁኔታ ጋር የተጣጣመ አመራር መስጠት • የሰራተኞች እና ተገልጋዮች ደህንነትን ማረጋገጥ • አገልግሎቶችን በቴክኖሎጂ ማስደገፍ

8 የክትትልና ግምገማ ስርዓት

ይህ የገቢዉ ዘርፍ የመካከለኛ ዘመን (የአምስት ዓመት) እቅድ ሲተገበር በዋናነት የተቋሙ የበላይ አመራር በባለቤትነት የሚመራዉ ሲሆን ለሚኒስቴር መ/ቤቱ ተጠሪ የሆኑ ተቋማት በዚህ እቅድ ላይ መሰረት በማድረግ የየዘርፋቸዉን እቅድ የሚያዘጋጁና ለበላይ አመራሩ የሚያስተዋዉቁ ይሆናል፡፡ በመቀጠልም በአምስት ዓመት እቅድ ላይ መሰረት ያደረገና በዚህ ዓመስት ዓመት እቅድ ዉስጥ በቀጣይ አምስት ዓመታት ሊተገበሩ የተያዙ ጉዳዮችንና እነዚህን ተግባራት እዉን በማድረግ በአምስት ዓመት ሊደረስበት የተያዘን ግብ ሊያሳካ በሚችል መልኩ የየዓመቱ እቅድ እየተዘጋጀ ለተቋሙ ማህበረሰብ የሚተዋወቅና በዚህ ልክ ወደፈፃሚ አካላት የሚወርድ ይሆናል፡፡ ለዚህም ይረዳ ዘንድ ጠንካራ የስትራቴጂ እቅድ ትግበራ ክትትል የስራ ክፍል በየደረጃዉ በማጠናከር አፈፃፀሙን ይከታተላል፣ ይገመግማል፣ ግብረ መልስ ይሰጣል፣ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ተገቢዉን የማስተካከያ እርምጃ ይወስዳል፡፡ የዘርፉ እቅድ ከአገራዊ የብልጽግና እቅድ ጋር የተሳሰረ በመሆኑ ተቋሙ አፈፃፀሙን በየጊዜዉ እየገመገመ ጥራት ያለዉ ሪፖርት በተጠያቂነት መንፈስ ወቅቱን ጠብቆ ለሚመለከታቸዉ ተቆጣጣሪ አካላት ያቀርባል በሚሰጠዉ ግብረ መልስ መሰረት አስፈላጊዉን ማስተካከያ ያደርጋል፡፡

በዚህ አግባብ ዘርፎችና ቅ/ጽ/ቤቶች የራሳቸዉን እቅድ በማዘጋጀት ስራዎችን ስትራቴጂክ በሆነ አግባብ ይመራሉ ይከታተላሉ፣ ስራዎች የሚጠበቀዉን ዉጤት ማምጣታቸዉን ይገመግማሉ ለበላይ አካል የአፈፃፀም ሪፖርት በማቅረብ ያስገመግማሉ በሚሰጣቸዉ ግብረመልስ መሰረት አስፈላጊዉን ማስተካከያ ያደርጋሉ፡፡

8.1 የዕሴት መግለጫዎች

1. **አገልጋይነት፡-** ማለት ራስን ለሌሎች መስጠት ማለት ሲሆን ተገልጋዮችን በታማኝነት፣ በተጠያቂነት እና በጥራት ያለአድልዎ ማስተናገድ ማለት ነው፡፡ በተጨማሪም ለሚቀርቡ ቅሬታዎችና አቤቱታዎች ፈጣንና ተገቢ ምላሽ መስጠት፣ ተጨባጭ ምክንያት ካልተገኘ በስተቀር በተገልጋዮች ላይ ሙሉ እምነት ማሳደር እንዲሁም ሙሉ ትኩረቱ የደንበኞችን ፍላጎት ማሟላት እንደመሆኑ መጠን ከደንበኞች ጋር ቋሚ ምክክር ማድረግ ነው፡፡
2. **መስጠት፡-** ከቁርጠኝነት ጋር ተመሳሳይ ሲሆን የገቡትን ቃል ሳይሸራረፍ እንደውም ከሚጠበቀውም በላይ ተግባራዊ ማድረግ ማለት ነው፡፡ አገልግሎት የሚሻሻለው ተሰጥዎ ባላቸው አመራሮችና ሠራተኞች

ጥረት ነው፡፡ መሰጠት ካለ መፍጠር ማሻሻል ከመቻሉም በላይ ችግር ሲያጋጥምም ተስፋ አለመቁረጥ ማለት ነው፡፡

3. **ሙያዊ ብቃት ፡-** ኃላፊነትን፣ ቅንነትን እና ተጠያቂነትን እና የላቀ የሆነ ሥራን አጣምሮ የያዘ እና በእሴቱ ላይ በፍጹም የማይደራደር ባለሙያ ማለት ነው፡፡ መያዊ ብቃት ያለው አመራርም ይሁን ፈጻሚ ሁልጊዜም ቢሆን ዝግጁ የሆነ ሲሆን ቅድሚያ ያቅዳል፣ ጊዜ ይወስናል፣ ትኩረት አድርጎ ይሰራሉ፣ በመጨረሻም በየጊዜው ዕቅዱን እየገመገመ እና እያሻሻለ የሚሄድ ማለት ነው፡፡

4. **ታማኝነት፡-** ማለት የገቡትን ቃል ኪዳን መጠበቅ፣ ህጎችን፣ ደንቦችና መመሪያዎችን ሳያዛንፉ ተግባራዊ ማድርግ ማለት ነው፡፡ ለሀገርና ለህገመንግስት ታማኝ መሆን፣ ቃል ለገቡትና ለተስማሙበት የሥነምግባር ደንብ ተገዥ መሆን፣ የመንግሥትን ሃብት በጥንቃቄና ለተፈቀደው ተግባር ብቻ ማዋል፡ ሕገ ወጥ ተግባር ሲፈፀም አግባብ ላለው ኃላፊ ማሳወቅ በመጨረሻም በስራው አማካኝነት ያገኘውን የተቋሙን መረጃ ለማይገባው ሰው አሳልፎ አለመስጠት ማለት ነው፡፡

5. **በቡድን መስራት፡-** አስቀድሞ ዓላማን ማጋራት እና መግባባት ላይ መድረስ፣ የሌሎችን ሀሳብና ዕውቀት ማክበርና ማዳመጥ፣ በጋራ ችግሮችን መፍታት፣ ሥራን ተጋግዞ በቅንጅት መስራት፣ መተማመንና በግልፅ መነጋገር፣ ኃላፊነትን በጋራ መውሰድ፣ ዕውቀትን፣ መረጃና ልምድን ማካፈል /መለዋወጥ/መማማር፣ ጤናማ የሆነ የቡድን መንፈስ መፍጠር ነው፡፡

9 የሰው ሀብት እና የፋይናንስ ፍላጎት

9.1 የሰው ሀብት ፍላጎት[3]

የተቋሙን የአምስት ዓመት ዕቅድ ለማሳካት በየዓመቱ የሚያስፈልግ የሰዉ ኃይል ትንበያ በሚከተለዉ ሰንጠረዥ መሰረት ቀርቧል፡፡

ሰንጠረዥ 15፡ የተጠቃለለ የሰው ሀብት ፍላጎት

	(መነሻ)2012	መድረሻ (2017)	2013	2014	2015	2016	2017
ምርታማነት (በሰው የሚሰበሰብ ገቢ በሚሊዮን ብር)	18	37	20	22	25	30	37
የሰው ሀብት ፍላጎት							
ገቢዎች ሚ/ር	4,013	5,899	4,696	5,237	5,910	5,861	5,899
ጉምሩክ ኮሚሽን	6,716	14,428	9,619	12,023	12,825	13,626	14,428
ሎተሪ	885	1,301	1,036	1,155	1,303	1,292	1,301
ድምር	11,614	21,629	15,350	18,416	20,039	20,779	21,629

[3] የተቀረፀው የሰው ሀብት ስትራቴጂ ፣ የቢዝነስ ፕሮሰስ ትራንስፎርሜሽን እና ቴክኖሎጂ ለውጦች የሰው ሀይል ትንበያውን ሊቀይሩ ይችላሉ።

9.2 የፋይናንስ ፍላጎት

ተቋሙ የአምስት ዓመት ዕቅዱን ለመተግበር የሚያስችል የመደበኛ፣ የካፒታል እና የስትራቴጂክ እርምጃዎች ማስፈፀሚያ የሚዉል የበጀት ፍላጎት በሚከተለዉ ሰንጠረዥ መሰረት ቀርቧል፡፡

ሰንጠረዥ 16፡ የ5 ዓመት የፋይናንስ ፍላጎት በቢሊዮን ብር

ተ.ቁ	ዝርዝር	መነሻ ዓመት	ትንበያ (Projection)					የ5 ዓመት ድምር
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	
1	ጠቅላላ ወጪ (1.1 + 1.2 + 1.3)	3.5	14.48	11.65	8.57	13.21	13.94	61.85
1.1	የካፒታል በጀት	0.3	5.52	3.23	0.9	0.4	1.05	11.1
1.2	የመደበኛ ወጪ	3.2	4.66	5.13	6.07	11.69	12.32	39.87
1.3	ስትራቴጂክ እርምጃ ማስፈፀሚያ በጀት	0	4.3	3.29	1.6	1.12	0.57	10.88
2	የውጭ ምንዛሬ ፍላጎት ከጠቅላላ ወጪ በሚሊዮን አሜሪካን ዶላር	11	37	28	22	40	45	172
3	የፋይናንስ ምንጭ በቢሊዮን ብር	3.5	14.48	11.65	8.57	13.21	13.94	61.85
3.1	ከመንግስት በጀት	3.5	14.48	11.65	8.57	13.21	13.94	61.85

10 ዕዝሎች

10.1የአምስት ዓመት የወጪ ፍላጎት (በቢሊዮን ብር)

10.1.1 የስትራቴጂክ ዕርምጃዎች ማስፈፀሚያ የበጀት ፍላጎት

ሰንጠረዥ 17: የስትራቴጂክ ዕርምጃዎች ማስፈፀሚያ በጀት

ኢኒሼቲቮች እና ፕሮጀክቶች	ዓመት					
	2013	2014	2015	2016	2017	ድምር
የፈፃሚ እና አመራር ብቃትን ማሳደግ	165.1	165.1	162.1	162.1	162.1	816.50
የታክስ እና የጉምሩክ ስልጠና ማዕከልን አቅም መገንባት	300.1	240.1	75.0	15.0	15.0	645.20
ምቹ የሆነ የስራ ከባቢ መፍጠር	1,980.7	1,950.7	900.3	540.2	-	5,371.90
ዲጂታል የታክስ እና የጉምሩክ አስተዳደር መዘርጋት*	1,453.5	532.7	66.0	66.0	66.0	2,184.20
የታክስ kiosks እና Tax Clinic ፕሮግራም መዘርጋትና መተግበር	25.5	19.5	19.5	19.5	19.5	103.50
የስራ ሂደቶች ማሻሻያ (Transformation) መቅረፅና መተግበር	30.0	30.0	-	-	-	60.00
ከአዋሳኝ ሀገሮች ጋር የአንድ አለቅ (One Stop Board Post) ፕሮጀክቶችን ማጠናቀቅ	90.0	90.0	90.0	90.0	90.0	450.00
የዋጋ ትልልፍ ኦዲት አቅምን ማጎልበት	60.0	60.0	60.0	-	-	180.00
የትምህርትና የተግባቦት ስትራቴጂ መቅረፅ	150.1	150.1	150.1	150.1	150.1	750.50
የግብር ፍትሃዊነትና ትብብር ፕሮጀክት መጀመር*	45.0	49.5	54.5	59.9	65.9	274.80
ከዉጪ አጋር አካላት ጋር የመረጃ ልዉዉጥ ስርዓት መቅረፅ	-	-	25.0	-	-	25.00

ኢኒሼቲቮች እና ፕሮጀክቶች	ዓመት					
	2013	2014	2015	2016	2017	ድምር
የዳታ ሞዴሊንግ እና የቢግ ዳታ አናሊሲስ ስርዓት መዘርጋት	-	-	-	20.0	-	20.00
ድምር	4,300	3,287.7	1,602.5	1,22.8	568.6	10,881.30

10.1.2 የሀገር ዉስጥ ታክስ የካፒታል በጀት ፍላጎት እቅድ

ሰንጠረዥ 18፡ የአገር ዉስጥ ታክስ የካፒታል በጀት እቅድ

ተ. ቁ	ነባር ፕሮጀክቶች (on-going projects)	የፕሮጀክቱ ባለቤት	ፕሮጀክቱ የሚካሄድበት ቦታ	የተጀመረበት ጊዜ	የሚጠናቀቅበት ጊዜ	የተመደበለት ካፒታል በቢሊዮን ብር
1	የአዳማ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት ህንፃና ተያያዥ ስራዎች ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	አዳማ ከተማ	የካቲት 21/2010	የካቲት 29/2012	0.09
2	የሀዋሳ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት ህንፃና ተያያዥ ስራዎች ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ሀዋሳ ከተማ	ጥር 24/2010	ሰኔ 30/2012	0.11
ጠቅላላ ካፒታል (በሚሊዮን ብር)						0.192
ተ. ቁ	አዲስ ወደ ትግበራ የሚገቡ ፕሮጀክቶች	የፕሮጀክቱ ባለቤት[1]	የሚተገበርበት ቦታ	የሚጀመርበት ጊዜ	የሚጠናቀቅበት ጊዜ	የተመደበለት ካፒታል
1	የባህር ዳር ቅርንጫፍ ጽ/ቤት ህንፃና ተያያዥ ስራዎች ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ባህር ዳር	የካቲት 1/2012	ሐምሌ 30/2014	0.36
2	የመቀሌ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት ህንፃና ተያያዥ ስራዎች ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	መቀሌ	የካቲት 1/2012	ሐምሌ 30/2014	0.38
3	የከፍተኛ ግብር ከፋዮች ቅርንጫፍ ጽ/ቤት ህንፃና ተያያዥ ስራዎች ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	አዲስ አበባ	ጥቅምት 01/2014	መስከረም 30/2016	0.48
4	የመካከለኛ ግብር ከፋዮች ቅርንጫፍ ጽ/ቤት ህንፃና ተያያዥ ስራዎች ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	አዲስ አበባ	ጥቅምት 01/2014	መጋቢት 30/2016	0.45
5	የምስራቅ አነስተኛ ግብር ከፋዮች ቅርንጫፍ ጽ/ቤት ህንሣና ተያያዥ	ገቢዎች ሚኒስቴር	አዲስ አበባ	ጥቅምት 01/2014	መጋቢት 30/2016	0.45
6	የመረጃ ቴክኖሎጂ ማዕከል ግንበታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	አዲስ አበባ	ጥቅምት	መጋቢት 30/2016	0.50

ተ. ቁ	ነባር ፕሮጀክቶች (on-going projects)	የፕሮጀክቱ ባለቤት	ፕሮጀክቱ የሚካሄድበት ቦታ	የተጀመረበት ጊዜ	የሚጠናቀቅበት ጊዜ	የተመደበለት ካፒታል በቢሊዮን ብር
				01/2014		
7	ኮምቦልቻ ቅ/ጽ/ቤት ህንፃ ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ኮምቦልቻ	ጥቅምት 01/2015	መጋቢት 30/2017	0.40
8	ድሬዳዋ ቅ/ጽ/ቤት ህንፃ ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ድሬዳዋ	ጥቅምት 01/2015	መጋቢት 30/2017	0.40
9	ጅግጅጋ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ጅግጅጋ (ሶማሌ)	ጥቅምት 01/2016	መጋቢት 30/2018	0.40
10	አሶሳ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	አሶሳ (ቤንሻንጉል ጉምዝ)	ጥቅምት 01/2017	መጋቢት 30/2019	0.35
11	ጋምቤላ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ጋምቤላ (ጋምቤላ)	ጥቅምት 01/2017	መጋቢት 30/2019	0.35
12	ሰመራ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ሰመራ (አፋር)	ጥቅምት 01/2017	መጋቢት 30/2019	0.35
13	ሁመራ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ሁመራ (ትግራይ)	ጥቅምት 01/2018	መስከረም 30/2020	0.10
14	ሚዛን ተፈሪ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ሚዛን ተፈሪ (ደቡብ)	ጥቅምት 01/2018	መስከረም 30/2020	0.10
15	ወልዲያ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ወልዲያ (አማራ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
16	እንጅባራ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	እንጅባራ(አማራ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
17	ሮቤ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ሮቤ(ኦሮሚያ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
18	ዲላ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ዲላ(ደቡብ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
19	ወላይታ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ወላይታ ሶዶ (ደቡብ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
20	አርባምንጭ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	አርባምንጭ(ደቡብ)	ጥቅምት	መስከረም 30/2021	0.10

ተ. ቁ	ነባር ፕሮጀክቶች (on-going projects)	የፕሮጀክቱ ባለቤት	ፕሮጀክቱ የሚካሄድበት ቦታ	የተጀመረበት ጊዜ	የሚጠናቀቅበት ጊዜ	የተመደበለት ካፒታል በቢሊዮን ብር
				01/2019		
21	ወልቂጤ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ወልቂጤ(ደቡብ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
22	ሆሳዕና ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ሆሳዕና (ደቡብ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
23	ነቀምት ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ነቀምት(ኦሮሚያ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
24	ሽሬ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ሽሬ(ትግራይ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
25	አክሱም ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	አክሱም(ትግራይ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
26	ደብረብርሃን ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ደብረብርሃን (አማራ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
27	ደብረማርቆስ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ደብረማርቆስ (አማራ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
28	ቦሾፍቱ ታክስ ማዕከል ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ቦሾፍቱ(ኦሮሚያ)	ጥቅምት 01/2019	መስከረም 30/2021	0.10
ጠቅላላ ካፒታል (በሚሊዮን ብር)						6.47
ተ. ቁ	በጥናትና ዲዛይን ደረጃ ላይ ያሉ ፕሮጀክቶች	የፕሮጀክቱ ባለቤት	የሚተገበርበት ቦታ	የሚጀመርበት ጊዜ	የሚጠናቀቅበት ጊዜ	የተመደበለት ካፒታል
1	የጅማ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት ህንፃና ተያያዥ ስራዎች ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	ጅማ	ሚያዝያ 1/2012	መጋቢት 30/2015	0.36
2	የዋናው መ/ቤት የታክስ ስልጠና ማዕከልና ጉምሩክ ላቦራቶሪ ግንባታ	ገቢዎች ሚኒስቴር	አዲስ አበባ	ሚያዝያ 1/2012	መጋቢት 30/2018	1.00
ጠቅላላ ካፒታል						1.36

10.1.3 የጉምሩክ ኮሚሽን የካፒታል በጀት ፍላጎት ዕቅድ

ሰንጠረዥ 19፡ የጉምሩክ ኮሚሽን የካፒታል በጀት እቅድ

ጠቅላላ ካፒታል (በሚሊዮን ብር)						
ተ. ቁ	አዲስ ወደ ትግበራ የሚገቡ ፕሮጀክቶች	የፕሮጀክቱ ባለቤት	የሚተገበርበት ቦታ	የሚጀመርበት ጊዜ	የሚጠናቀቅበት ጊዜ	የተመደበለት ካፒታል
1	አዳማ ቢሮ ተያያዥ ግንባታዎች	ጉምሩክ ኮሚሽን	አዳማ	መስከረም 1/2013	ግንቦት 30/2015	0.25
2	ጋላፊ የሳይት ኤሌክትሪካልና የሰራተኛ መኖርያ	ጉምሩክ ኮሚሽን	ጋላፊ	ህዳር 1/2014	ጥቅምት 30/2014	0.15
3	ጅማ ቢሮና ተያያዥ ግንባታዎች	ጉምሩክ ኮሚሽን	ጅማ	ህዳር 1/2013	ግንቦት 30/2015	0.25
4	አ/አበባ ቃሊቲ ጉምሩክ ቢሮና ተያያዥ ግንባታዎች	ጉምሩክ ኮሚሽን	አ/አበባ	ህዳር 1/2014	ህዳር 1/2017	0.50
5	መቀሌ ቢሮና ተያያዥ ግንባታዎች	ጉምሩክ ኮሚሽን	መቀሌ	ህዳር 1/2013	ግንቦት 30/2015	0.25
6	ባሕር ዳር ቢሮና ተያያዥ ግንባታዎች	ጉምሩክ ኮሚሽን	ባሕር ዳር	ህዳር 1/2013	ግንቦት 30/2015	0.25
7	አዋሽ ተጨማሪ ቢሮና ተያያዥ ግንባታዎች	ጉምሩክ ኮሚሽን	አዋሽ	ህዳር 1/2015	ህዳር 1/2016	0.10
8	ሞጆ ቢሮና ተያያዥ ግንባታዎች	ጉምሩክ ኮሚሽን	ሞጆ	ህዳር 1/2013	ግንቦት 30/2015	0.25
9	ድሬዳዋ ቢሮና ተያያዥ ግንባታዎች	ጉምሩክ ኮሚሽን	ድሬዳዋ	ህዳር 1/2013	ግንቦት 30/2015	0.25
10	ሞያሌ መኖሪያና ተያያዥ ግንባታዎች	ጉምሩክ ኮሚሽን	ሞያሌ	ግንቦት 1/2012	ግንቦት 30/2015	0.15
11	ሀዋሳ ቢሮና ተያያዥ ግንባታዎች	ጉምሩክ ኮሚሽን	ሀዋሳ	ህዳር 1/2013ዓ.ም	ግንቦት 30/2015ዓ.ም	0.25
12	ዋናው መ/ቤት	ጉምሩክ ኮሚሽን	አ/አበባ	ህዳር 1/2014ዓ.ም	ግንቦት 30/2015ዓ.ም	0.50
13	40 መቅረጫ ጣብያ 40*30	ጉምሩክ ኮሚሽን	በተለያዩ ቦታዎች	ህዳር 1/2013	ግንቦት 30/2015	1.20
14	ካርጎ ስካኒንግ መሰረተ ልማትና ተያያዥ ግንባታ4*35	ጉምሩክ ኮሚሽን	በተለያዩ ከተሞች	ህዳር 1/2013	ግንቦት 30/2015	0.14

ጠቅላላ ካፒታል (በሚሊዮን ብር)						
ተ. ቁ	አዲስ ወደ ትግበራ የሚገቡ ፕሮጀክቶች	የፕሮጀክቱ ባለቤት	የሚተገበርበት ቦታ	የሚጀመርበት ጊዜ	የሚጠናቀቅበት ጊዜ	የተመደበለት ካፒታል
15	ጅቡቲ ቅ/ጽ/ቤት	ጉምሩክ ኮሚሽን	ጅቡቲ	ህዳር 1/2014	ግንቦት 30/2015	0.20
ጠቅላላ ካፒታል (በሚሊዮን ብር)						4.69
ተ. ቁ	በጥናትና ዲዛይን ደረጃ ላይ ያሉ ፕሮጀክቶች	የፕሮጀክቱ ባለቤት1	የሚተገበርበት ቦታ	የሚጀመርበት ጊዜ	የሚጠናቀቅበት ጊዜ	የተመደበለት ካፒታል
1	አሰሳ መቅረጫና መቆጣጠርያ ጣብያ የቢሮና ተያያዥ ግንባታ	ጉምሩክ ኮሚሽን	አሰሳ	የካቲት 20/2012	የካቲት 19/2013	0.02
2	ካርጎ ስካኒንግ መሰረተ ልማትና ተያያዥ ግንባታ	ጉምሩክ ኮሚሽን	በተለያዩ ከተሞች	ግንቦት 15/2012	ህዳር 14/2012	0.04
3	መተማ ቢሮ ግንባታ	ጉምሩክ ኮሚሽን	መተማ	ግንቦት 15/2012	ህዳር 14/2012	0.01
ጠቅላላ ካፒታል						0.07
ተ. ቁ	ነባር ፕሮጀክቶች (on-going projects)	የፕሮጀክቱ ባለቤት	ፕሮጀክቱ የሚካሄድበት ቦታ	የተጀመረበት ጊዜ	የሚጠናቀቅበት ጊዜ	የተመደበለት ካፒታል
1	የኮምቦልቻ ቅ/ጽ/ቤት ቢሮ ህንፃ ግንባታ	ጉምሩክ ኮሚሽን	አማራ ክልል (ኮምቦልቻ)	ህዳር 27/2010	26/2011	0.08
2	የጋምቤላ ጉ/ቅ/ጽ/ቤት የቢሮና ተያያዥ ግንባታዎች ፕሮጀክት	ጉምሩክ ኮሚሽን	ጋምቤላ ክልል (ጋምቤላ)	Sep 17,2018	Nov.2/2019	0.02
3	ቶጎውጫሌ ጉ/መ/ጣቢያ የስካኒንግ መንገድና የአጥር ስራ ግንባታ ፕሮጀክት	ጉምሩክ ኮሚሽን	ሱማሌ ክልል (ሱማሌ)	ሴፕቴምበር 12/2016	Nov.2/2019	0.02
	ጠቅላላ ካፒታል (በሚሊዮን ብር)					0.12

10.2የአምስት ዓመት የሰው ሀብት ፍላጎት ዕቅድ

ሰንጠረዥ 20፡ ዝርዝር የሰው ሀብት ፍላጎት

ትምህርት	2012 (መነሻ)	በየዓመቱ የሚጨመር					የሚደረስበት (ድምር)
		2013	2014	2015	2016	2017	
ማህበራዊ ሳይንስ	8,036	3,432	2,815	1,491	677	777	17,229
ሁለተኛ ድግሪ	528	186	152	90	31	38	1,025
ሰው ሀብት(Human Resource Management)	9	-	-	-	- -	- -	9
ማርኬቲንግ ማኔጅመንት(Marketing management)	1	-	-	-	- -	- -	1
አካውንቲንግ(Accounting)	30	20	17	8	5	5	85
አካውንቲንግ እና ፋይናንስ(Accounting and Finance)	43	22	18	12	4	5	104
ንግድ ስራ አመራር(Business Administration)	106	54	44	29	9	12	254
ኢንተርፕሪነርሺፕ(Enterpreneurship)	1	-	-	-	-	-	1
መልካም አስተዳደር እና ዕድገት(Good governance and development)	2	-	-	-	-	-	2
ሳይኮሎጂ(Psychology)	2	-	-	-	- -	- -	2
ፐብሊክ ማኔጅመንት(Public management)	5	-	-	-	- -	- -	5
ሎጂስቲክስ እና አቅርቦት(Logistics and Supply)	1	-	-	-	-	-	3
ዲቨሎፐመንት ስተዲስ(Development Studies)	3	-	-	-	- -	- -	3
ኢኮኖሚክስ(Economics)	32	-	-	-	- -	- -	30
ጸሀፊነት እና ቢሮ አስተዳደር(Secretarial Science and Office management)	10	-	-	-	- -	- -	9
ህግ(Law)	9	5	4	3	-	1	23
አስተዳደር(Management)	14	5	4	4	-	-	29
ህዝብ ልማት አስተዳደር(Public administration)	10	-	-	-	- -	- -	9
ግዢና ንብረት አስተዳደር(Procurement and Resource management)	1	-	-	-	- -	- -	1
ዲቨሎፐመንት አስተዳደር(Development management)	24	-	-	-	- -	- -	22
ታክስ አስተዳደር(Tax Administration)	29	11	9	8	-	2	60
አለም አቀፍ ንግድ(International Trade)	1	-	-	-	-	-	3
ግዢና አቅርቦት(Procurement and supply management)	4	-	-	-	- -	- -	4
ጉምሩክ አስተዳደር(Customs Administration)	76	57	47	19	15	16	231

ትምህርት	2012 (መነሻ)	በየዓመቱ የሚጨመር					የሚደረስበት (ድምር)
		2013	2014	2015	2016	2017	
ፐብሊክ ፋይናንሺያል ማኔጅመንት(Public financial management)	35	-	-	-	- -	- -	33
ታክስ እና ጉምሩክ አስተዳደር(Tax and Customs Administration)	25	9	7	7	-	1	49
ፖለቲካል ሳይንስ እና አለም አቀፍ ግንኙነት(Political Science and International Relations)	1	-	-	-	-	-	1
ፐብሊክ ፖሊሲ(Public Policy)	9	-	-	-	- -	- -	9
አመራር እና ለውጥ አስተዳደር(Leadership and Change Management)	1	-	-	-	-	-	1
ፐብሊክ ፋይናንስ(Public finance)	4	-	-	-	- -	- -	4
ዴቨሎፕመንት ኢኮኖሚክስ(Development Economics)	13	-	-	-	- -	- -	12
ፐብሊክ ፕሮኩረመንት(Public procurement)	1	-	-	-	- -	- -	1
ፋይናንስ እና ዴቨሎፕመንት ኢኮኖሚክስ(Finance and Development Economics)	1	-	-	-	- -	- -	1
ፐብሊክ አድሚኒስትሬሽን(Public Administraion)	1	-	-	-	- -	- -	1
ስርዓተ ጾታ(Gender studies)	1	-	-	-	-	-	1
ከተማ አስተዳደር(Urban Management)	12	-	-	-	-	-	12
ገጠር ልማት እና ቤተሰብ ሳይንስ(RDFS)	1	-	-	-	-	-	1
ሊደርሺፕ(Leadership)	1	-	-	-	- -	- -	1
ፕሮጀክት አስተዳደር(Project management)	2	-	-	-	- -	- -	2
ትምህርት ዕቅድ እና አስተዳደር(Education planning and management)	4	-	-	-	-	-	4
የመጀመሪያ ድግሪ	6,874	3,060	2,513	1,284	631	712	15,073
ጽህፈት(Secretarial Science)	30	-	-	-	- -	- -	28
ፖሊስ ሳይንስ(Police Science)	5	-	-	-	-	-	5
ቋንቋና ስነ ጽሁፍ(Language and literature)	43	-	-	-	-	-	43
ሰው ሀብት(Human Resource Management)	23	-	-	-	- -	- -	22
ማርኬቲንግ ማኔጅመንት(Marketing management)	167	-	-	-	- -	- -	157
አካውንቲንግ(Accounting)	1,459	663	538	410	84	125	3,279
ላይብረሪ እና ኢንፎርሜሽን ሳይንስ(Library and Information science)	3	-	-	-	-	-	3
ፖለቲካል ሳይንስ(Political Science)	32	-	-	-	-	-	32
አካውንቲንግ እና ፋይናንስ(Accounting and Finance)	1,184	886	732	291	236	244	3,573

ትምህርት	2012 (መነሻ)	በየዓመቱ የሚጨመር					የሚደረስበት (ድምር)
		2013	2014	2015	2016	2017	
ንግድ ስራ አመራር(Business Administration)	417	263	216	109	59	65	1,129
ንግድና ኢኮኖሚክስ(Business and Economics)	7	6	5	2	2	2	23
ኢንተርፕሪነርሺፕ(Enterpreneurship)	2	-	-	-	-	-	2
መልካም አስተዳደር እና ዕድገት(Good governance and development)	23	-	-	-	-	-	23
ሳይኮሎጂ(Psychology)	17	-	-	-	- -	- -	16
ሶሾሎጂ(Sociology)	35	-	-	-	- -	- -	33
ትምህርት ዕቅድ እና አስተዳደር(Education Administration)	71	-	-	-	-	-	71
ስነ ዜጋ(Ethics)	14	-	-	-	-	-	14
ስጋት አስተዳደር(Risk management)	1	-	-	-	-	-	3
ፐብሊክ ማኔጅመንት(Public management)	12	-	-	-	- -	- -	11
ታሪክ(History)	13	-	-	-	-	-	13
ባንኪንግ እና ፋይናንስ(Banking and Finance)	59	46	38	14	13	13	183
ሎጂስቲክስ እና አቅርቦት(Logistics and Supply)	176	149	124	41	44	44	578
ሆቴል እና ቱሪዝም(Hotel and Tourism)	2	-	-	-	-	-	2
ጂኦግራፊ/ አካባቢ ጥናት(Geography/Environmental Science)	23	-	-	-	-	-	23
ቱሪዝም አስተዳደር(Tourism management)	3	-	-	-	-	-	3
ዲቨሎፕመንት ስተዲስ(Development Studies)	60	-	-	-	- -	- -	56
ኢኮኖሚክስ(Economics)	884	-	-	-	- -	- -	832
ህትመት(Printing)	1	-	-	-	-	-	1
ጸሀፊነት እና ቢሮ አስተዳደር(Secretarial Science and Office management)	87	-	-	-	- -	- -	82
ህግ(Law)	94	59	48	25	13	15	253
ማናጀሪያል ኢንፎርሜሽን ሳይንስ(Managerial Information Science)	1	-	-	-	- -	- -	1
አስተዳደር(Management)	1,266	818	673	326	191	209	3,483
ህዝብ ልማት አስተዳደር(Public administration)	65	-	-	-	- -	- -	61
ግዢና ንብረት አስተዳደር(Procurement and Resource management)	6	-	-	-	- -	- -	6
ዲቨሎፕመንት አስተዳደር(Development management)	31	-	-	-	- -	- -	29
አገልግሎት አስተዳደር(Service management)	9	-	-	-	-	-	9

ትምህርት	2012 (መነሻ)	በየዓመቱ የሚጨመር					የሚደረስበት (ድምር)
		2013	2014	2015	2016	2017	
ግዢ አስተዳደር(Purchasing management)	6	-	-	-	- -	- -	6
አለም አቀፍ ንግድ እና ኢንቨስትመንት ማኔጅመንት(International Trade and Investment Management)	30	25	21	7	7	7	98
ታክስ አስተዳደር(Tax Administration)	10	7	6	3	2	2	30
አካውንቲንግ እና ማኔጅመንት(Accounting and Management)	11	9	8	3	3	3	36
ግዢ(Procurement)	2	-	-	-	- -	- -	2
ማህበረሰብ ሳይንስ(Social Science)	8	-	-	-	-	-	8
ማኔጅመንት ኢንፎርሜሽን ሲስተም(Management Information System)	56	33	27	15	7	8	147
አለም አቀፍ ንግድ(International Trade)	2	2	1	-	-	-	7
ሽያጭ(Sales)	2	-	-	-	-	-	2
አካውንቲንግ እና ኦዲት(Accounting and Audit)	26	19	16	7	5	5	79
ግዢና አቅርቦት(Procurement and supply management)	29	-	-	-	- -	- -	27
ጉምሩክ አስተዳደር(Customs Administration)	15	13	11	4	4	4	49
ዳታቤዝ(Database)	5	2	1	2	- -	-	10
ጀነራል ቢዝነስ(General Business)	3	-	-	-	- -	- -	3
አለም አቀፍ ኢንቨስትመንት(International Investment)	2	2	1	-	-	-	7
ፋይናንስ(Finance)	4	3	3	-	-	-	13
ፐብሊክ ፋይናንሺያል ማኔጅመንት(Public financial management)	16	-	-	-	- -	- -	15
ታክስ እና ጉምሩክ አስተዳደር(Tax and Customs Administration)	65	26	21	18	2	4	137
ባንኪንግ እና አካውንቲንግ(Banking and Accounting)	16	14	11	4	4	4	53
ማርኬቲንግ እና ሽያጭ አስተዳደር(Marketing and Sales)	8	-	-	-	- -	- -	8
ፐብሊክ ፕሮኩሬመንት እና ሀብት አስተዳደር(Public procurement and resource management)	45	-	-	-	- -	- -	42
ፖለቲካል ሳይንስ እና አለም አቀፍ ግንኙነት(Political Science and International Relations)	16	-	-	-	-	-	16
ፐብሊክ ፖሊሲ(Public Policy)	2	-	-	-	- -	- -	2
አገልግሎት አስተዳደር እና ቴክኖሎጂ(Service management and technology)	2	-	-	-	-	-	2
ኮሚኒኬሽን(Communication)	4	-	-	-	- -	- -	4
አካውንቲንግ እና ፐብሊክ ፋይናንስ(Accounting and Public Finance)	2	2	1	-	-	-	7

ትምህርት	2012 (መነሻ)	በየዓመቱ የሚጨመር					የሚደረስበት (ድምር)
		2013	2014	2015	2016	2017	
ቢዝነስ አስተዳደርና ኢንፎርሜሽን ሲስተም(Business Administration and Information Systems)	9	8	6	2	2	2	30
አመራር እና ለውጥ አስተዳደር(Leadership and Change Management)	3	-	-	-	-	-	3
ጋዜጠኝነት/ኮሙኒኬሽን(Journalism/Communication)	8	-	-	-	- -	- -	8
ፐብሊክ ፋይናንስ(Public finance)	4	-	-	-	- -	- -	4
ገጠር ልማት(Rual Development)	3	-	-	-	-	-	3
ፐብሊክ ፕሮኩረመንት(Public procurement)	1	-	-	-	- -	- -	1
ማርኬቲንግ(Marketing)	4	-	-	-	- -	- -	4
ፋይናንስ እና ዲቨሎፕመንት ኢኮኖሚክስ(Finance and Development Economics)	1	-	-	-	- -	- -	1
አግሪካልቸራል ኢኮኖሚክስ(Agricultural Economics)	1	-	-	-	-	-	1
ፐብሊክ አድሚኒስትሬሽን(Public Administraion)	79	-	-	-	- -	- -	75
ስርዓተ ጾታ(Gender studies)	3	-	-	-	-	-	3
አርት(Art)	3	-	-	-	-	-	3
ህዝብና ልማት አስተዳደር(Public administration and development)	14	-	-	-	- -	- -	13
ኦዲት አካውንቲንግ(Audit Accounting)	3	3	2	-	-	-	10
ከተማ አስተዳደር(Urban Management)	5	-	-	-	-	-	5
ታሪክ እና ባህል አስተዳደር(History and Heritage management)	6	-	-	-	-	-	6
ፖለቲካል ሳይንስ እና ስትራቴጂክ ጥናት(Political Science and Strategic Studies)	1	-	-	-	-	-	1
አስተዳደር(Business Management)	1	-	-	-	- -	-	2
ቢዝነስ ኢዱኬሽን (Business Education)	2	-	-	-	-	-	2
አንትሮፖሎጂ ማኔጅመንት(Anthropology)	3	-	-	-	-	-	3
ጽህፈት እና ቢሮ አስተዳደር(Secretarial Science and Office management)	3	-	-	-	- -	- -	3
ኮሌጅ ዲፕሎማ	634	186	150	118	16	28	1,132
ጽህፈት(Secretarial Science)	28	-	-	-	- -	- -	26
ፖሊስ ሳይንስ(Police Science)	3	-	-	-	-	-	3
ቋንቋና ስነ ጽሁፍ(Language and literature)	4	-	-	-	-	-	4
ሰው ሀብት(Human Resource Management)	27	-	-	-	- -	- -	26

ትምህርት	2012 (መነሻ)	በየዓመቱ የሚጨመር					የሚደረስበት (ድምር)
		2013	2014	2015	2016	2017	
ማርኬቲንግ ማኔጅመንት(Marketing management)	3	-	-	-	- -	- -	3
አካውንቲንግ(Accounting)	311	120	97	91	7	17	643
አካውንቲንግ እና ፋይናንስ(Accounting and Finance)	12	10	8	3	3	3	39
ንግድ ስራ አመራር(Business Administration)	23	8	6	7	- -	-	45
ትምህርት ዕቅድ እና አስተዳደር(Education Administration)	1	-	-	-	-	-	1
ስነ ዜጋ(Ethics)	3	-	-	-	-	-	3
ባንኪንግ እና ፋይናንስ(Banking and Finance)	1	-	-	-	-	-	3
ጂኦግራፊ/ አካባቢ ጥናት(Geography/Environmental Science)	3	-	-	-	-	-	3
ኢኮኖሚክስ(Economics)	1	-	-	-	- -	- -	1
ጸሀፊነት እና ቢሮ አስተዳደር(Secretarial Science and Office management)	8	-	-	-	- -	- -	8
ህግ(Law)	33	24	19	8	6	6	96
አስተዳደር(Management)	22	16	13	6	4	4	66
ህዝብ ልማት አስተዳደር(Public administration)	2	-	-	-	- -	- -	2
ግዢና ንብረት አስተዳደር(Procurement and Resource management)	7	-	-	-	- -	- -	6
ሰርተፊኬት(Certificate)	3	-	-	-	-	-	3
ደንበኛ አገልግሎት(Customer Relations)	1	-	-	-	- -	- -	1
አለም አቀፍ ንግድ እና ኢንቨስትመንት ማኔጅመንት(International Trade and Investment Management)	11	7	5	3	1	2	29
ግዢ(Procurement)	9	-	-	-	- -	- -	9
ማህበረሰብ ሳይንስ(Social Science)	6	-	-	-	-	-	6
ግዢና አቅርቦት(Procurement and supply management)	1	-	-	-	- -	- -	1
ፐብሊክ ፋይናንሺያል ማኔጅመንት(Public financial management)	1	-	-	-	- -	- -	1
ንብረት አስተዳደር(Resource Administration)	1	-	-	-	- -	- -	1
ህብረት ስራ አደረጃጀት(Cooperatives)	1	-	-	-	-	-	1
ፐብሊክ ፋይናንስ(Public finance)	1	-	-	-	- -	- -	1
ህብረተሰብ ሳይንስ(Social Science)	2	-	-	-	-	-	2
መሰረታዊ ሙያ ትምህርት(Basic Skills)	1	-	-	-	-	-	1
ኦዲዮ ቪዲዮ(Audio/Video)	1	-	-	-	-	-	1

ትምህርት	2012 (መነሻ)	በየዓመቱ የሚጨመር					የሚደረስበት (ድምር)
		2013	2014	2015	2016	2017	
መምህር(Teacher)	1	-	-	-	-	-	1
ማርኬቲንግ(Marketing)	12	-	-	-	- -	- -	11
አርት(Art)	1	-	-	-	-	-	1
እንጨት ስራ(Wood work)	2	-	-	-	-	-	2
ስርዓተ ምግብ(Food science)	2	-	-	-	-	-	2
ጽህፈት እና ቢሮ አስተዳደር(Secretarial Science and Office management)	85	-	-	-	- -	- -	80
ተፈጥሮ ሳይንስ	759	304	250	132	63	72	1,580
ሁለተኛ ድግሪ	33	8	7	7	-	1	57
ሂሳብ(Mathematics)	4	-	-	-	- -	- -	4
ኤሌክትሪካል ኢንጂነሪንግ(Electrical Engineering)	1	-	-	-	- -	-	2
ፊዚክስ(Physics)	2	-	-	-	-	-	2
ላይብረሪ እና ኢንፎርሜሽን ሳይንስ(Library and Information science)	1	-	-	-	-	-	1
ባዮሎጂ(Biology)	1	-	-	-	-	-	1
መረጃ ቴክኖሎጂ(Information Technology)	9	3	3	3	-	-	17
ስታቲስቲክስ(Statistics)	4	2	1	1	-	-	9
ኮምፒተር ሳይንስ(Computer Science)	9	3	3	3	-	-	17
አግሪካልቸራል ኢኮኖሚክስ(Agricultural Economics)	1	-	-	-	-	-	1
ሲቪል ኢንጂነሪንግ(Civil Engineering)	1	-	-	-	-	-	1
የመጀመሪያ ድግሪ	458	213	175	89	47	52	1,033
ሂሳብ(Mathematics)	29	-	-	-	- -	- -	27
ኤሌክትሪካል ኢንጂነሪንግ(Electrical Engineering)	7	6	5	2	2	2	23
ፊዚክስ(Physics)	6	-	-	-	-	-	6
እንስሳት ጤና/ሳይንስ(Animal Health/Science)	11	-	-	-	-	-	11
መስኖ(Irrigation)	1	-	-	-	-	-	1
ሰውነት ማጎልበሻ(Physical Science)	4	-	-	-	-	-	4
ላይብረሪ እና ኢንፎርሜሽን ሳይንስ(Library and Information science)	2	-	-	-	-	-	2
ኬሚካል ኢንጂነሪንግ(Chemical Engineering)	8	7	6	2	2	2	26

ትምህርት	2012	በየዓመቱ የሚጨመር					የሚደረስበት (ድምር)
	(መነሻ)	2013	2014	2015	2016	2017	
ባዮሎጂ(Biology)	19	-	-	-	-	-	19
መረጃ ቴክኖሎጂ(Information Technology)	81	50	41	21	11	12	217
ኬሚስትሪ(Chemistry)	16	14	11	4	4	4	53
ተፈጥሮ ሳይንስ(Natural Science)	8	-	-	-	-	-	8
ተፈጥሮ ሀብት(Natural Resource Management)	6	-	-	-	-	-	6
ስታቲስቲክስ(Statistics)	58	36	30	15	8	9	156
መካኒካል ኢንጂነሪንግ(Mechanical Engineering)	20	11	9	5	2	3	51
መረጃ ሳይንስ(Information Science/System)	25	21	17	6	6	6	81
ኮምፒተር ሳይንስ(Computer Science)	35	28	23	9	8	8	109
አውቶሞቲቭ ቴክኖሎጂ(Automotive Technology)	6	5	4	1	1	1	20
ማኔጅመንት ኢንፎርሜሽን ሲስተም(Management Information System)	5	4	4	1	1	1	16
አንትሮፖሎጂ(Antropology)	5	-	-	-	-	-	5
ውሃ አቅርቦት እና ንጽህና(Sanitation and Water Supply)	2	-	-	-	-	-	2
ኤሌክትሮኒክስ(Electronics)	4	-	-	-	-	-	4
ኮምፒተር ኢንጂነሪንግ(Computer Engineering)	4	3	3	-	-	-	13
ላይብረሪ ሳይንስ(Library science)	1	-	-	-	-	-	1
ጤና መኮንን(Health Officer)	1	-	-	-	- -	- -	1
መረጃ ቴክኖሎጂ አስተዳደር(Information Technology Administration)	3	3	2	-	-	-	10
ክሊኒካል ነርሲንግ(Clinical Nursing)	1	-	-	-	-	-	1
አርቲቴክቸራል ኢንጅነሪንግ(Architectural Engineering)	1	-	-	-	-	-	1
ቴክስታይል ኢንጂነሪንግ(Textile Engineering)	5	4	4	1	1	1	16
አግሪካልቸራል ኢኮኖሚክስ(Agricultural Economics)	4	-	-	-	-	-	4
ኢንዱስትሪያል(Industrial)	1	-	-	-	- -	- -	1
ኮምፒተር ጥገና እና ኔትወርኪንግ(Computer Maintenance and Networking)	1	-	-	-	-	-	3
ፊዚዮሎጂ(Physiology)	1	-	-	-	-	-	1
ሲቪል ኢንጂነሪንግ(Civil Engineering)	4	-	-	-	-	-	4
ኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂ እና ማኔጅመንት(Construction Technology and Management)	1	-	-	-	- -	- -	1

ትምህርት	2012 (መነሻ)	በየዓመቱ የሚጨመር					የሚደረስበት (ድምር)
		2013	2014	2015	2016	2017	
ቀለም	1	-	-	-	-	-	1
ኮምፒውተር ሳይንስ(Computer Science)	57	17	14	17	- -	1	105
ነርሲንግ(Clinical Nursing)	3	-	-	-	-	-	3
ኢንፎርሜሽን ሲስተም(Information Science/System)	10	3	2	3	- -	-	18
ኮሌጅ ዲፕሎማ	267	83	68	37	16	19	490
ጽህፈት(Secretarial Science)	5	-	-	-	- -	- -	5
ሂሳብ(Mathematics)	15	-	-	-	- -	- -	14
ኤሌክትሪካል ኢንጂነሪንግ(Electrical Engineering)	6	5	4	1	1	1	20
ፊዚክስ(Physics)	2	-	-	-	-	-	2
እንስሳት ጤና/ሳይንስ(Animal Health/Science)	3	-	-	-	-	-	3
ሰውነት ማጎልበሻ(Physical Science)	3	-	-	-	-	-	3
ኬሚካል ኢንጂነሪንግ(Chemical Engineering)	3	3	2	-	-	-	10
ባዮሎጂ(Biology)	4	-	-	-	-	-	4
መረጃ ቴክኖሎጂ(Information Technology)	56	25	21	15	3	5	125
ኬሚስትሪ(Chemistry)	3	2	2	-	-	-	9
ሶሾሎጂ(Sociology)	3	-	-	-	- -	- -	3
ተፈጥሮ ሳይንስ(Natural Science)	6	-	-	-	-	-	6
ኔትወርኪንግ(Networking)	2	2	1	-	-	-	7
ተፈጥሮ ሀብት(Natural Resource Management)	3	-	-	-	-	-	3
ስታቲስቲክስ(Statistics)	2	2	1	-	-	-	7
መካኒካል ኢንጂነሪንግ(Mechanical Engineering)	1	-	-	-	-	-	3
መረጃ ሳይንስ(Information Science/System)	9	8	6	2	2	2	30
ኮምፑተር ሳይንስ(Computer Science)	10	8	7	2	2	2	33
አውቶሞቲቭ ቴክኖሎጂ(Automotive Technology)	8	7	6	2	2	2	26
ማህበረሰብ ሳይንስ(Social Science)	1	-	-	-	-	-	1
ዳታቤዝ(Database)	7	6	5	2	2	2	23
ኤሌክትሪሲቲ(Electricity)	11	-	-	-	-	-	11

ትምህርት	2012 (መነሻ)	በየዓመቱ የሚጨመር					የሚደረስበት (ድምር)
		2013	2014	2015	2016	2017	
አንትሮፖሎጂ(Antropology)	2	-	-	-	-	-	2
ኤሌክትሮኒክስ(Electronics)	7	-	-	-	-	-	7
ሜታል እንጂነሪንግ ፕሮጀክት አስተዳደር(Construction Project Management)	1	-	-	-	-	-	1
ላይብረሪ ሳይንስ(Library science)	2	-	-	-	-	-	2
ሃርድ ዌር እና ኔትወርኪንግ(Hardware and Networking)	11	6	5	3	-	1	26
ፋርማሲስት(Pharmaceutical)	4	3	3	-	-	-	13
ጤና መኮንን(Health Officer)	1	-	-	-	- -	- -	1
መረጃ ቴክኖሎጂ አስተዳደር(Information Technology Administration)	1	-	-	-	-	-	3
አውቶመካኒክ(Automechanic)	4	-	-	-	- -	- -	4
ክሊኒካል ነርሲንግ(Clinical Nursing)	7	-	-	-	-	-	7
መሰረታዊ ደህንነት ሙያ ትምህርት(Basic Skills)	1	-	-	-	-	-	1
ማሽነሪ(Machinary)	1	-	-	-	-	-	1
ፕላንት ሳይንስ(Plant Science)	3	-	-	-	-	-	3
አግሪካልቸራል ኢኮኖሚክስ(Agricultural Economics)	1	-	-	-	-	-	1
ሬድዮ ኤሌክትሮኖክስ(Electronics)	1	-	-	-	-	-	1
አነስተኛ መስኖ እና ተፋሰስ(Small scale irrigation and drainage)	3	-	-	-	-	-	3
ጀነራል መካኒክ(General mechanic)	1	-	-	-	- -	- -	1
ኮምፑተር(Computer)	1	-	-	-	- -	- -	1
ቢውልዲንግ ኮንስትራክሰን(Building construction)	1	-	-	-	-	-	1
ሰርቬዩንግ(Surveying)	2	-	-	-	-	-	2
መንገድ ግንባታ(Road Construction)	1	-	-	-	-	-	1
ኮምፒውተር ሳይንስ(Computer Science)	7	2	2	2	- -	-	12
ዳታ ቤዝ አድሚኒስትሬሽን(Database)	4	1	1	1	- -	-	8
ላይብረሪና ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ(Library and Information science)	4	-	-	-	-	-	4
ጤና ሳይንስ(Health Officer)	2	-	-	-	- -	- -	2
አውቶ ሜካኒክ /አውቶሞቲቭ/አውቶ ኢንጂን(Automechanic)	14	-	-	-	- -	- -	13
ኤሌክተረሮኒክ ኮንሱመር ሰርቪስ(Electronics)	2	-	-	-	-	-	2

ትምህርት	2012 (መነሻ)	በየዓመቱ የሚጨመር					የሚደረስበት (ድምር)
		2013	2014	2015	2016	2017	
የውሃ አቅርቦት ሲስተም (Small scale irrigation and drainage)	1	-	-	-	-	-	1
ሀርድዌርና ኔትወርክ ሰርቪስ(Hardware and Networking)	5	2	1	2	- -	-	10
ኤሌክተትሪሲቲ(Electronics)	3	-	-	-	-	-	3
ጀኔራል መካኒክ (General mechanic)	3	-	-	-	- -	- -	3
ፎቶና ቪዲዮ ግራፊክስ(Audio/Video)	1	-	-	-	-	-	1
ቴክኒክና ሙያ	802	-	-	-	-	-	802
ደረጃ (level) 1	43	-	-	-	-	-	43
ደረጃ (level) 2	92	-	-	-	-	-	92
ደረጃ (level) 3	146	-	-	-	-	-	146
ደረጃ (level) 4	517	-	-	-	-	-	517
ደረጃ (level) 5	4	-	-	-	-	-	4
ቀስም	2,017	-	-	-	-	-	2,017
10ኛ ክፍል ያጠናቀቀ/ች	658	-	-	-	-	-	658
11ኛ ክፍል ያጠናቀቀ/ች	2	-	-	-	-	-	2
7ኛ ክፍል ያጠናቀቀ/ች	1	-	-	-	-	-	1
8ኛ ክፍል ያጠናቀቀ/ች	876	-	-	-	-	-	876
9ኛ ክፍል ያጠናቀቀ/ች	51	-	-	-	-	-	51
መሰናዶ (12ኛ ክፍል) ያጠናቀቀ/ች	418	-	-	-	-	-	418
4ኛ ክፍል ያጠናቀቀ/ች	12	-	-	-	-	-	12
Grand Total	11,614	3,736	3,065	1,623	740	849	21,629

10.3የመለኪያዎች መግለጫ

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል
የዘላቂ ገቢ ዕድገት መለኪያዎች/9/						
የገቢ አሰባሰብ ውጤታማነትን ማሻሻል	አጠቃላይ የታክስ ገቢ ዕቅድ በቢሊዮን ብር	ከተለያዩ የገቢ ምንጮች በሀገር አቀፍ ደረጃ የተሰበሰበ አጠቃላይ የገቢ ድምር	የፌደራል መንግስትና ክልሎች ከሁሉም የገቢ ምንጮች በበጀት ዓመቱ ዉስጥ የሚሰበሰቡት የገቢ ድምር ማለት ነዉ	ዓመታዊ ሪፖ`ርት	በየዓመቱ	የገንዘብ ሚኒስቴር፣ ክልሎች እና ገቢዎች ሚኒስቴር
	የታክስ ገቢ ለሀገራዊ ምርት ያለዉ ጥምርታ በመቶኛ	አጠቃላይ በሀገር አቀፍ ደረጃ የተሰበሰበ ገቢ ሲካፈል ለጠቅላላ ሀገራዊ ምርት ሲባዛ በመቶ	በአጠቃላይ የተሰበሰበ ገቢ ማለት በፌደራል መንግስት እና በክልሎች የተሰበሰበ ገቢ ሲሆን ገቢዉ ለአጠቃላይ ሀገራዊ ምርት ተካፍሎ የሚመጣ ነዉ	ዓመታዊ ሪፖ`ርት	በየዓመቱ	የገንዘብ ሚኒስቴር፣ ክልሎች እና ገቢዎች ሚኒስቴር
	የታክስ ገቢ ከሀገራዊ ወጪ ያለዉ ድርሻ በመቶኛ	አጠቃላይ በሀገር አቀፍ ደረጃ የተሰበሰበ ገቢ ሲካፈል ለጠቅላላ የመንግሥት ወጪ ሲባዛ በመቶ	በአጠቃላይ የተሰበሰበ ገቢ ማለት በፌደራል መንግስት እና በክልሎች የተሰበሰበ ገቢ ሲሆን ጠቅላላ የመንግሥት ወጪ ማለት የፌደራል መንግሥት የመደበኛና የካፒታል ወጪ ድምርን ይይዛል	ዓመታዊ ሪፖ`ርት	በየዓመቱ	የገንዘብ ሚኒስቴር፣ ክልሎች እና ገቢዎች ሚኒስቴር
	የፌደራል ገቢ ዕቅድ በቢሊዮን ብር	ከተለያዩ የገቢ ምንጮች የተሰበሰበ አጠቃላይ ገቢ ድምር	ተቋሙ ከሁሉም የገቢ ምንጮች በበጀት ዓመቱ ውስጥ የሰበሰበዉ የገቢ ድምር ማለት ነው	ወርሀዊ/ዓመታዊ ሪፖ`ርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን፣ የብሄራዊ ሎተሪ አስተ፣ ስትራቴጂክ ፕ/ፕ/አ/ዳይሬክቶሬት
	የፌደራል ታክስ ገቢ ለሀገራዊ ምርት ያለው ጥምርታ በመቶኛ	አጠቃላይ በፌደራል መንግስት የተሰበሰበ ገቢ ሲካፈል ለጠቅላላ ሀገራዊ ምርት ሲባዛ በመቶ	በአጠቃላይ የተሰበሰበ ገቢ ማለት ከሀገር ውስጥ ታክስ፣ ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ እንዲሁም ታክስ ካልሆኑ ገቢዎች የተሰበሰበ ገቢ ሲሆን ጠቅላላ ሀገራዊ ምርት ማለት የመንግሥት ሀገራዊ ምርት ማለት ነዉ	ዓመታዊ ሪፖ`ርት	በየዓመቱ	የገቢዎች ሚኒስቴር
	የፌደራል ታክስ ገቢ ከሀገራዊ ወጪ ያለው ድርሻ በመቶኛ	አጠቃላይ የፌደራል ታክስ ገቢ ሲካፈል ለጠቅላላ ሀገራዊ ወጪ ሲባዛ በመቶ	ጠቅላላ የፌደራል ታክስ ገቢ ማለት በበጀት ዓመቱ የተሰበሰበና ወደ መንግስት ትሬዠሪ ፈሰስ የተደረገ የገንዘብ መጠን ሲሆን ጠቅላላ ሀገራዊ ወጪ ማለት ለፌዴራል መንግስት የተመደበው ጠቅላላ ዓመታዊ በጀት ማለት ነው	ዓመታዊ ሪፖ`ርት	በየዓመቱ	የገቢዎች ሚኒስቴር
	የሀገር ውስጥ ገቢ ከአጠቃላይ ገቢ ያለው ድርሻ በመቶኛ	የሀገር ውስጥ ታክስ ገቢ ሲካፈል ለአጠቃላይ ገቢ ሲባዛ በመቶ	የሀገር ውስጥ ታክስ ገቢ ማለት ከሀገር ውስጥ የንግር ትርፍ ግብርና ታክስ የተሰበሰበ ገቢ ማለት ሲሆን አጠቃላይ ገቢ ማለት ደግሞ ከሀገር ውስጥ ታክስና ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ የተሰበሰበ ገቢ ድምር ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖ`ርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የስትራቴጂክ ፕ/ፕ/አ/ዳይሬክቶሬት
	የጉምሩክ ገቢ ከአጠቃላይ ገቢ ያለው ድርሻ በመቶኛ	በጉምሩክ የተሰበሰበ ገቢ ሲካፈል ለአጠቃላይ ገቢ ሲባዛ በመቶ	የጉምሩክ ገቢ ማለት ከወጭ ንግድ ቀረጥና ታክስ የተሰበሰበ ገቢ ማለት ሲሆን አጠቃላይ ገቢ ማለት ደግሞ በሀገር ውስጥ ታክስና በጉምሩክ የተሰበሰበ የቀረጥና ታክስ ገቢ ድምር ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖ`ርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የስትራቴጂክ ፕ/ፕ/አ/ዳይሬክቶሬት
	የታክስ አስተዳደር ወጪ በመቶኛ (100 ብር ለመሰብሰብ)	ታክስና ታክስ ያልሆኑ ገቢዎችን ለመሰብሰብ የወጣ ወጪ ሲካፈል ለተሰበሰበው አጠቃላይ ገቢ ሲባዛ በመቶ	ታክስ ለመሰብሰብ በየወሩ የወጣ ወጪ ሲሆን አጠቃላይ ገቢ ማለት ከሁሉም ታክስና ታክስ ያልሆኑ የገቢ ምንጮች የተሰበሰበ ገቢ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖ`ርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን፣ ተቋማዊ አቅምና ድጋፍ ዘርፍ፣ ስትራቴጂክ ፕ/ፕ/አ/ዳይሬክቶሬት
የህግ ተገዥነት አመራር ልህቀት መለኪያዎች/13/						
የታክስ ህግ ተገዥነት አፈፃፀምን ማሻሻል	ወደ ታክስ መረቡ የገቡ ግብር ከፋዮች	በተደረገ የተግባቦት ሥራ የጨመረ የግብር ከፋዮች ቁጥር ማለት ነው	የተቋሙን ተልዕኮ፣ ርዕይ፣ ስትራቴጂ እና ዕሴቶች በማስተዋወቅ የተቋሙን ገፅታ በመገንባት ወደ ታክስ መረቡ የገቡ የግብር ከፋዮች ቁጥር ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖ`ርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል
	በቁጥር(በሺ.ህ)					
	በፈቃደኝነት የተከፈለ የታክስ ገቢ ድርሻ በመቶኛ	በፈቃደኝነት የተሰበሰበ የገቢ መጠን ሲካፈል ለአጠቃላይ ገቢ ሲባዛ በመቶ	በፈቃደኝነት የተሰበሰበ የገቢ መጠን ማለት ከአጠቃላይ የተሰበሰበ የገቢ መጠን ውስጥ በራስ ፈቃድ የተከፈለ የገቢ መጠን ወይም ከዉዝፍ የታክስ ዕዳ ዉጪ የተሰበሰበ ገቢ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	የንግድ ትርፍ ግብር በወቅቱ ያሳወቁ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	የንግድ ትርፍ ግብር በወቅቱ ያሳወቁ ግብር ከፋዮች ሲካፈል ለጠቅላላው የንግድ ትርፍ ግብር ከፋዮች በዛት ሲባዛ በመቶ	በወቅቱ የንግድ ትርፍ ግብራቸዉን ያሳወቁ ግብር ከፋዮች ማለት ከአጠቃላይ የንግድ ትርፍ ግብር ከፋዮች ዉስጥ በሂሳብ ጊዜዉ የንግድ ትርፍ ግብራቸዉን ያሳወቁ የግብር ከፋዮች ድርሻ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	የተጨማሪ እሴት ታክስ በወቅቱ ያሳወቁ ታክስ ከፋዮች በመቶኛ	የተጨማሪ እሴት ታክስ በወቅቱ ያሳወቁ ታክስ ከፋዮች ሲካፈል ለጠቅላላው የተጨማሪ እሴት ታክስ ከፋዮች ሲባዛ በመቶ	በወቅቱ የተጨማሪ እሴት ታክስ ያሳወቁ ታክስ ከፋዮች ማለት ከአጠቃላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ ከፋዮች ዉስጥ በወቅቱ ቀርበዉ የተጨማሪ እሴት ታክሳቸዉን ያሳወቁ ታክስ ከፋዮች ድርሻ ማለት ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	የንግድ ትርፍ ግብር ከክፍያ ጋር ያሳወቁ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	የንግድ ትርፍ ግብር ከክፍያ ጋር ያሳወቁ ግብር ከፋዮች ሲካፈል ለጠቅላላው የንግድ ትርፍ ግብር ከፋዮች ሲባዛ በመቶ	የንግድ ትርፍ ግብራቸዉን ከክፍያ ጋር ያሳወቁ ግብር ከፋዮች ማለት ከጠቅላላዉ የንግድ ትርፍ ከፋዮች ዉስጥ ከክፍያ ጋር ያሳወቁ የንግድ ትርፍ ግብር ከፋዮች ድርሻ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	የተጨማሪ እሴት ታክስ ከክፍያ ጋር ያሳወቁ ታክስ ከፋዮች በመቶኛ	የተጨማሪ እሴት ታክስ ከክፍያ ጋር ያሳወቁ ታክሰ ከፋዮች ሲካፈል ለጠቅላላው የተጨማሪ እሴት ታክሰ ከፋዮች ሲባዛ በመቶ	የተጨማሪ እሴት ታክሳቸዉን ከክፍያ ጋር ያሳወቁ ታክስ ከፋዮች ማለት ከጠቅላላዉ የተጨማሪ እሴት ከፋዮች ዉስጥ ከክፍያ ጋር ያሳወቁ የተጨማሪ እሴት ታክስ ከፋዮች ድርሻ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	የታክስ ኦዲት ሽፋን በመቶኛ	በስጋት ደረጃቸዉ ተለይተው ኦዲት የተደረጉ ግብር ከፋዮች ሲካፈል ለአጠቃላይ ኦዲት ተደራጊ ግብር ከፋዮች ሲባዛ በመቶ	በስጋት ደረጃቸዉ ተለይተው ኦዲት የተደረጉ ግብር ከፋዮች ማለት ከጠቅላላዉ ኦዲት ተደራጊ ግብር ከፋዮች ዉስጥ ኦዲት የተደረጉት ግብር ከፋዮች ያላቸዉ ደርሻ ማለት ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የህግ ተገዥነት ዘርፍ
	በታክስ ኦዲት በልዩነት የተወሰነ ገቢ /በቢሊዮን ብር/	በታክስ ኦዲት በልዩነት የተወሰነ የፍሬ ግብር ገቢ /በቢሊዮን ብር/ ድምር	በስጋት ደረጃቸው ተመርጠው ኦዲት ከተደረጉ ማሀደሮች በልዩነት የተገኘ የፍሬ ግብር ገቢ መጠን በቢሊዮን ብር ማለት ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የህግ ተገዥነት ዘርፍ
	በፍርድ ቤት የመዘገብ መርታት አቅም በመቶኛ	ለፍትሀብሄር ከቀረቡ መዝገቦች ውስጥ ለመ/ቤቱ የተወሰኑ መዝገቦች ሲካፈል ለጠቅላላ ዉሳኔ ላገኙ መዝገቦቸ ብዛት ሲባዛ በመቶ	ለፍትሀብሄር የቀረቡ መዘገቦች ማለት ግብር ከፋዩ የተወሰነበትን የግብር መጠን በመቃወም ይግባኝ ጠይቆ ወደ ፍ/ቤት የሄዱ ፋይሎች ብዛት ማለት ሲሆን ለተቋሙ የተወሰኑት ማለት ደግሞ ተቋሙ ተከራክሮ የረታባቸው መዝገቦች ብዛት ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የህግ ተገዥነት ዘርፍ
የታክስ ማጭርበርና ኮንትሮባንድ መከላከል አፈጻጸምን	የኢንተለጀንስ ውጤታማነት በመቶኛ	ውጤታማ የሆኑ የኦፕሬሽን ስራዎች ሲካፈል አጠቃላይ ለተደረጉ ኦፕሬሽኖች ሲባዛ	ውጤታማ የሆኑ የኢንተለጀንስ ስራዎች ማለት የኢንተለጀንስ ኦፕሬሽን ተደርጎ በውጤታማነት የተጠናቀቁ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የህግ ተገዥነት ዘርፍ

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል
ማሻሻል		በመቶ				
	የኮንትሮባንድ መከላከል ውጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	በኢንዴክስ ላይ የተቀመጡ የመለኪያዎች ዉጤት ድምር ሲካፈል ለመለኪያዎች ብዛት ሲባዛ በመቶ	የኮንትሮባንድ ውጤታማነት ኢንዴክስ ማለት የኮንትሮባንድ ዉጤታማነትን ለማረጋገጥ የተቀመጡ የቼክሊስት መስፈርቶችን ያሟላ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን
የስጋት ሥራ አመራር ውጤታማነትን ማሻሻል	በስጋት መሰረት የተመረጡ የታክስ ከፋዮች ማህደራት ውጤታማነት በመቶኛ	በስጋት ደረጃቸዉ ተመርጠዉ ውጤታማ የሆኑ ማህደራት ሲካፈል ለአጠቃላይ በስጋት ለተመረጡ ማህደራት ሲባዛ በመቶ	በስጋት ተመርጠዉ ዉጤታማ የሆኑ የታክስ ከፋዮች ማህደራት ማለት ኦዲት ተደርገዉ በልዩነት የታክስ ገቢ የተገኘባቸዉ ፋይሎች ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የህግ ተገዥነት ዘርፍ
	የጉምሩክ ሥራ አመራር ውጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	በኢንዴክስ ላይ የተቀመጡ መለኪያዎች ውጤት ድምር ሲካፈል ለመለኪያዎች ብዛት ሲባዛ በመቶ	የጉምሩክ ስራ አመራር ኢንዴክስ ማለት የግቡን ውጤት ለመለካት የተቀመጡ የተለያዩ የመለኪያዎች ጥምረት ሲሆን የመለኪያዎች ውጤት ማለት ደግሞ በእያንዳንዱ መለኪያ የተገኘ ውጤት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን
የአሰራር ልህቀት መለኪያዎች/16/						
የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደር ስርዓት	የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደር አፈፃፀም ኢንዴክስ በመቶኛ	የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደር አፈፃፀም ኢንዴክስ ላይ የተቀመጡ መለኪያዎች ውጤት ድምር ሲካፈል ለመለኪያዎች ብዛት ሲባዛ በመቶ	የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደር አፈፃፀም ኢንዴክስ ማለት እያንዳንዱ የታክስ ማጣጣም ስራ በኢንዴክስ መሰረት ተመዝኖ የተገኘ ውጤት ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የህግ ተገዥነት ዘርፍ
የአሰራር ስርዓት አፈፃፀምን ማሻሻል	በስታንዳርድ መሰረት የተመዘገቡ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	በስታንዳርድ መሰረት የተመዘገቡ ግብር ከፋዮች ብዛት ሲካፈል ጠቅላላ ለተመዘገቡ ግብር ከፋዮች ሲባዛ በመቶ	በስታንዳርድ መሰረት የተመዘገቡ ግብር ከፋዮች ማለት ግብር ከፋዮች ለምዝገባ የሚጠበቅባቸውን መስፈርት አሟልተው ሲመጡ ለመመዝገብ በሚፈጅ የጊዜ ስታንዳርድ መሰረት የተመዘገቡ ግብር ከፋዮች ማለት ሲሆን ጠቅላላ የተመዘገቡ ግብር ከፋዮች ማለት ደግሞ በበጀት ዓመቱ የተመዘገቡ አጠቃላይ የግብር ከፋዮች ብዛት ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	በስታንዳርድ መሰረት ታክስ በማሳወቅ የከፈሉ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	በስታንዳርድ መሰረት ታክስ አሳውቀው የከፈሉ ግብር ከፋዮች ብዛት ሲካፈል ለጠቅላላ ታክስ አሳውቀው ለከፈሉ ግብር ከፋዮች ሲባዛ በመቶ	በስታንዳርድ መሰረት ታክስ አሳውቀው የከፈሉ ግብር ከፋዮች ማለት ታክስ የማስታወቁና የመክፈሉ ተግባር በጊዜ ስታንዳርዱ መሰረት የተከናወነ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	በኢ-ታክስ ያሳወቁ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	በኢ-ታክስ ያሳወቁ ግብር ከፋዮች ሲካፈል ጠቅላላ ላሳወቁ ግብር ከፋዮች ሲባዛ በመቶ	በኢ-ታክስ ያሳወቁ ግብር ከፋዮች ማለት የኢ-ታክስ ሲስተምን ተጠቅመዉ ግብራቸውን ያሳወቁ ግብር ከፋዮች ማለት ነዉ። በኢ-ታክስ ያሳወቁ ግብር ከፋዮች ከአጠቃላይ ግብራቸዉን ካሳወቁ ግብር ከፋዮች ያላቸዉ ድርሻ ማለት ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል
	በኢ-ታክስ የከፈሉ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	የኢ-ታክስ ሲስተምን ተጠቅመው ግብራቸውን የከፈሉ ግብር ከፋዮች ብዛት ሲካፈል ለጠቅላላ ክፍያ ለፈፀሙ ግብር ከፋዮች ሲባዛ በመቶ	የኢ-ታክስ ሲስተምን ተጠቅመው ግብራቸውን የከፈሉ ግብር ከፋዮች ማለት ሲስተሙን ተጠቅመው የከፈሉ ግብር ከፋዮች ሲሆኑ በሲስተሙ የከፈሉት ግብር ከፋዮች ከአጠቃላይ ክፍያ ከፈፀሙ ግብር ከፋዮች ያላቸዉ ድርሻ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፐሬሽን ዘርፍ
	በስታንዳርድ መሰረት ኦዲት የተደረገላቸው ግብር ከፋዮች በመቶኛ	በታክስ ኦዲት ስታንዳርድ መሰረት ኦዲት የተደረጉ ግብር ከፋዮች ብዛት ሲካፈል በስጋት ተመርጠው ኦዲት ለተደረጉ አጠቃላይ ግብር ከፋዮች ሲባዛ በመቶ	በተቀመጠው ስታንዳርድ መሰረት ኦዲት የተደረጉ ግብር ከፋዮች ማለት ለኦዲት አሰራር በተቀመጠው ስታንዳርድ መሰረት ኦዲት የተደረጉ የግብር ከፋይ ፋይሎች ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የህግ ተገዥነት ዘርፍ
	የተከማቸ የታክስ ዕዳ በዓመት ውስጥ ከተሰበሰበው የታክስ ገቢ ያለው ድርሻ በመቶኛ	የተከማቸ የታክስ ዕዳ መጠን ሲካፈል በዓመት ውስጥ ለተሰበሰበ የገቢ መጠን ሲባዛ በመቶ	የተከማቸ የታክስ ዕዳ መጠን ማለት የመክፈያ ጊዜያቸው ያለፉ የዕዳዎች ክምችት ማለት ሲሆን በየትኛውም ደረጃ በአቤቱታ ሂደት ላይ ያሉትን አያካትትም	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፐሬሽን ዘርፍ
	በስታንዳርድ መሰረት የታክስ ክሊራንስ ያገኙ ግብር ከፋዮች በመቶኛ	በስታንዳርድ መሰረት የታክስ ክሊራንስ ጠይቀው ያገኙ ግብር ከፋዮች ሲካፈል አጠቃላይ ለቀረቡ የክሊራንስ ጥያቄዎች ሲባዛ በመቶ	በስታንዳርድ መሰረት የታክስ ክሊራንስ ጠይቀው ክሊራንስ የተሰጣቸው ማለት የክሊራንስ ጥያቄ አቅርበው በስታንዳርዱ መሰረት ምላሽ ያገኙ ማለት ነው፡፡	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፐሬሽን ዘርፍ
	በስታንዳርድ መሰረት የታክስ ተመላሽ የተደረገላቸው ግብር ከፋዮች በመቶኛ	በስታንዳርድ መሰረት የታክስ ተመላሽ የተደረገላቸው ግብር ከፋዮች ሲካፈል ለቀረቡ የተመላሽ ጥያቄዎች ሲባዛ በመቶ	በስታንዳርድ መሰረት የታክስ ተመላሽ የተደረገላቸው ግብር ከፋዮች ማለት የተመላሽ ጥያቄ አቅርበው በስታንዳርዱ መሰረት ምላሽ ያገኙ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፐሬሽን ዘርፍ
	በስታንዳርድ መሰረት የታክስ ቅሬታ የታየላቸው ግብር ከፋዮች በመቶኛ	በስታንዳርድ መሰረት ቅሬታ የታየላቸው ግብር ከፋዮች ሲካፈል ለቀረቡ አጠቃላይ ቅሬታዎች ሲባዛ በመቶ	በስታንዳርድ መሰረት ቅሬታ የታየላቸው ግብር ከፋዮች ማለት ቅሬታ አቅርበው በስታንዳርዱ መሰረት ምላሽ ያገኙ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፐሬሽን ዘርፍ
	በወቅቱ የተዘጉ የገቢ ሂሳቦች በመቶኛ	በወቅቱ የተዘጉ የገቢ ሂሳቦች ሲካፈል ጠቅላላ ለተዘጉ የገቢ ሂሳቦች ሲባዛ በመቶ	በወቅቱ የተዘጉ የገቢ ሂሳቦች ማለት መዘጋት ባለባቸው ጊዜ ተጠናቀዉ የተዘጉ ሂሳቦች ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፐሬሽን ዘርፍ
	በስታንዳርድ መሰረት የተፈፀመ የገቢ ትልልፍ በመቶኛ	ለየገቢው ባለቤቶች የተላለፈ የገቢ መጠን ሲካፈል መተላለፍ ለነበረበት ትክክለኛ የገቢ መጠን ሲባዛ በመቶ	ለየገቢው ባለቤቶች የተላለፈ የገቢ መጠን ለየገቢ ባለቤቶቹ ማለትም ለክልልና ለከተማ አስተዳደሮች በስታንዳርዱ መሰረት የተላለፈ ትክክለኛ የገቢ ድርሻ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፐሬሽን ዘርፍ

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል
	በስታንዳርድ መሠረት የተሰጡ የጉምሩክ አገልግሎቶች በመቶኛ	በስታንዳርድ መሰረት የተሰጡ አገልግሎቶች ሲካፈል ለጠቅላላ ለተሰጡ አገልግሎቶች ሲባዛ በመቶ	በስታንዳርድ መሰረት የተሰጡ አገልግሎቶች ማለት በተገልጋዮች ቻርተር ላይ በተቀመጠው የአገልግሎት መስጫ ስታንዳርድ እና ባነሰ ጊዜ ውስጥ የተሰጡ አገልግሎቶች ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	ገበያ ላይ የዋሉ አዳዲስ የሎተሪ ጨዋታ ዓይነቶች በቁጥር	ገበያ ላይ የዋሉ አዳዲስ የሎተሪ ጨዋታዎች በቁጥር	ገበያ ላይ የዋሉ አዳዲስ የሎተሪ ጨዋታዎች ማለት ከዚህ በፊት ያልነበሩና አዲስ የተጀመሩ የእድል ጨዋታዎች ማለት ነው።	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የብሄራዊ ሎተሪ አስተዳደር
የመረጃ አስተዳደር አፈፃፀምን ማሻሻል	የመረጃ አስተዳደር አፈፃፀም ኢንዴክስ በመቶኛ	በኢንዴክስ ላይ የተቀመጡ መለኪያዎች ውጤት ሲካፈል ለመለኪያዎች ብዛት ሲባዛ በመቶ	የመረጃ አስተዳደር አፈፃፀም ኢንዴክስ ማለት የመረጃ አፈፃፀም ውጤታመነትን ለመለካት የተቀመጡ የተለያዩ የመለኪያዎች ጥምረት ሲሆን የመለኪያዎቹ ውጤት ማለት ደግሞ ከእያንዳንዱ መለኪያዎች የተገኘ ውጤት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን፣ የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
የአገልግሎት አሰጣጥ አፈፃፀምን ማሻሻል	የተገልጋዮች ዕርካታ በመቶኛ	ከተቋሙ ባገኙት አገልግሎት የዕርካታ ደረጃቸው መካከለኛ እና ከዛ በላይ መሆኑን የገለፁ ተገልጋዮች ብዛት ሲካፈል ለአጠቃላይ መጠይቅ ለተደረገላቸው ተገልጋዮች ሲባዛ በመቶ	የተገልጋይ ዕርካታ ማለት በአገልግሎት አሰጣጥ ሂደት ወቅት ተገልጋዮች በተቋሙ ላይ ያላቸው የዕርካታ ደረጃ መካከለኛ እና ከዛ በላይ መሆኑን የገለፁ ተገልጋዮችን የሚያካትት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን፣ የተቋማዊ አቅምና ድጋፍ ዘርፍ
የስትራቴጂክ አጋርነት ልህቀት መለኪያዎች						
የሀገር ውስጥ አጋር አካላት አጋርነት ትብብር ማሻሻል	የሀገር ውስጥ ትብብር አፈፃፀም ውጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	በኢንዴክስ ላይ የተቀመጡ መለኪያዎች ውጤት ሲካፈል ለመለኪያዎች ብዛት ሲባዛ በመቶ	የሀገር ውስጥ ትብብር አፈፃፀም ውጤታማነት ኢንዴክስ ማለት እያንዳንዱ በሀገር ውስጥ ከተቋማትና ከንግዱ ማህበረሰብ ጋር የሚሰሩ አንኳር ሥራዎች በተቀመጠው መመዘኛ መስፈርት መሰረት ተመዝኖ የተገኘ ውጤት ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን፣ ሚኒስትር ጽ/ቤት
የውጭ አገራትና ድርጅቶች አጋር አካላት አጋርነትና ትብብር ማሻሻል	የውጭ ትብብር አፈፃፀም ውጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	በኢንዴክስ ላይ የተቀመጡ መለኪያዎች ውጤት ሲካፈል ለመለኪያዎች ብዛት ሲባዛ በመቶ	የውጭ ትብብር አፈፃፀም ውጤታማነት ኢንዴክስ ማለት እያንዳንዱ የውጭ አገራትና ድርጅቶች የሚሰሩ አንኳር ሥራዎች በተቀመጠው መመዘኛ መስፈርት መሰረት ተመዝኖ የተገኘ ውጤት ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን፣ ሚኒስትር ጽ/ቤት
የተቋማዊ አቅም ልማት መለኪያዎች						
የሰው ኃይል የመፈጸም ብቃት ማሳደግ	የሰራተኛ ምርታማነት (በአንድ ሰዉ የሚሰበሰብ ገቢ በሚሊዮን ብር)	የተሰበሰበ ገቢ ሲካፈል ለጠቅላላ የሠራተኛ ብዛት	የተሰበሰበ ገቢ ማለት ከታክስና ቀረጥ እንዲሁም ታክስ ካልሆኑ የገቢ ምንጮች የተሰበሰበ አጠቃላይ ገቢ ሲሆን ጠቅላላ ሰራተኛ ማለት የተቋሙን አጠቃላይ ቋሚ ሰራተኞች የሚያካትት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የተቋማዊ አቅምና ድጋፍ ዘርፍ
	የሠራተኛ ዕርካታ በመቶኛ	በሚደረግ የዳሰሳ ጥናት	የሠራተኞች ዕርካታ ማለት ጥናት ላይ መሠረት በማድረግ ሰራተኞች በተቋሙ ያላቸው ዕርካታ ምን ያህል እንደሆነ የሚታወቅበት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየዓመቱ	የተቋማዊ አቅምና ድጋፍ ዘርፍ

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል
የባለብዙ ዘርፍ አካታችነትና ተጠቃሚነት ማሳደግ	ወደ አመራር የመጡ የሴት ሠራተኞች ድርሻ በመቶኛ	ወደ አመራር የመጡ የሴት ሠራተኞች ሲካፈል ለጠቅላላ የተቋሙ አመራር ሲባዛ በመቶ	ወደ አመራር የመጡ የሴት ሠራተኞች ማለት ቡድን እና ከቡድን በላይ ባሉ የሰራ ኃላፊነት ላይ የሚሰሩ የሴት ሰራተኞ ድርሻ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የተቋማዊ አቅምና ድጋፍ ዘርፍ
	የባለብዙ ዘርፍ አካታችነት ኢንዴክስ	በኢንዴክስ ላይ የተቀመጡ መለኪያዎች ውጤት ሲካፈል ለመለኪያዎች ብዛት	የባለብዙ ዘርፍ አካታችነት ኢንዴክስ ማለት እያንዳንዱ የባለብዙ ዘርፍ አካታችነት አመላካቾች ላይ በተቀመጠው መመዘኛ መስፈርት መሰረት ተመዝኖ የተገኘ ውጤት ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የተቋማዊ አቅምና ድጋፍ ዘርፍ
የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነትን ማሻሻል	የኦዲት ግኝት ልዩነት ማስተካከል አፈፃፀም በመቶኛ	ማስተካካያ የተደረገባቸው የኦዲት ግኝቶች ሲካፈል ማስተካከያ እንዲደረግባቸው አስተያየት የተሰጠባቸው ሲባዛ በመቶ	ማስተካከያ የተደረገባቸው የኦዲት ግኝቶች ማለት በኦዲት ዕርምጃ እንዲወሰድባቸው ከተሰጡ አስተያየቶች ውስጥ ተግባራዊ የተደረጉ የኦዲት ግኝቶች ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የተቋሙ ሁሉም ዘርፎች
	የበጀት አጠቃቀም ውጤታማነት በመቶኛ	አጠቃላይ ጥቅም ላይ የዋለ በጀት ሲካፈል ለበጀት ዓመቱ የተፈቀደ በጀት ሲባዛ በመቶ	አጠቃላይ ጥቅምት ላይ የዋለ በጀት ማለት በበጀት ዓመቱ ወጪ የተደረገ የበጀት መጠን ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የተቋማዊ አቅምና ድጋፍ ዘርፍ
የመረጃ ቴክኖሎጂ ሀብት እና አጠቃቀም ማሻሻል	በስራ ላይ የዋሉ ቴክኖሎጂዎች ውጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	በኢንዴክስ ላይ የተቀመጡ መለኪያዎች ውጤት ሲካፈል ለመለኪያዎች ብዛት ሲባዛ በመቶ	በስራ ላይ የዋሉ ቴክኖሎጂዎች ኢንዴክስ ማለት ከእያንዳንዱ በስራ ላይ የዋሉ ቴክኖሎጂዎች በተቀመጠው መመዘኛ መስፈርት መሰረት ተመዝኖ የተገኘ ውጤት ማለት ነው፡፡	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሁሉም ዘርፎች እና ሚኒስትር ጽ/ቤት
ተቋማዊ የስጋት ስራ አመራርን ማሻሻል	የቀነሰ የስጋት ተጋላጭነት በመቶኛ	መፍትሄ ያገኙ ስጋቶች ሲካፈል ለአጠቃላይ ለተለዩ ስጋቶች ሲባዛ በመቶ	ስጋት ማለት የተቋም ተልዕኮ እንዳይሳካ የሚያደርግ ውስጣዊ ተግዳሮት ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሁሉም ዘርፎች እና ሚኒስትር ጽ/ቤት
	የቀነሰ የስነምግባር ግድፈት በመቶኛ	የስነምግባር ግድፈት የተገኘባቸው ሠራተኞች ብዛት ሲካፈል ለአጠቃላይ ሰራተኞች ሲባዛ በመቶ	የስነምግባር ግድፈት የተገኘባቸው ሰራተኞች ማለት የተቋሙን የስነምግባር መርህ ተላልፈው የተገኙ ሰራተኞች ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሚኒስትር ጽ/ቤት

10.4የኢንዴክሶች መግለጫ

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል
የኮንትሮባንድ መከላከል ዉጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	የተያዙ ኮንትሮባንድ በቢሊዮን ብር (ዕቅድ አፈፀፃም በመቶኛ)	የተያዙ የኮንትሮባንድ ዕቃዎች ዋጋ በብር ሲካፈል ለዕቅድ ሲባዛ በመቶ	የኮንትሮባንድ ዕቃ ዋጋ ማለት የተያዙ ዕቃዎች በወቅቱ ባላቸው የገበያ ግምታዊ ዋጋ የሚያሳይ ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን
	የተቋቋመ ቅንጅታዊ የፀረ ኮንትሮባንድ ግብረ ኃይል በመቶኛ	የተቋቋመ ግብረ ኃይል ብዛት ሲካፈል ለአጠቃላይ ዕቅድ ሲባዛ በመቶ	የተቋቋመ ግብረ ኃይል ማለት ኮንትሮባድን ለመከላከል ከሌሎች ባለድርሻ አካላት ጋር በቅንጅት ለመስራት የሚያስችል በዕቅድ የሚመራና አሰራር የተዘረጋለት አደረጃጅት	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን
	የተዘጋጁ የግንዛቤ ማስጨበጫ መድረኮች በመቶኛ	የተዘጋጁ የግንዛቤ ማስጨበጫ መድረኮች ሲካፈል ለታቀዱ መድረኮች ሲባዛ በመቶ	የግንዛቤ ማስጨበጫ መድረክ ማለት ተቋሙ ህግ ተገዥነትን ለማሳደግ ከተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች ጋር በሚፈጥራው የግኝኙነት ዘዴዎች ማለትም የገጽ ለገጽ፣	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን
	ኮንትሮባንድ ለመከላከል ጥቅም ላይ የዋሉ ቴክኖሎጂዎች በመቶኛ	ጥቅም ላይ የዋሉ ቴክሎጂዎች ሲካፈል ለአጠቃለይ ዕቅድ ሲባዛ በመቶ	ጥቅም ላይ የዋሉ ቴክሎጂዎች ማለት ተግባር ላይ የዋሉ ቴክኖሎጂዎች ናቸው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን
	አስተማሪ ዕርምጃ የተወሰደባቸው ኮንትሮባንዲስቶች በመቶኛ	ዕርምጃ የተወሰደባቸው ኮንትሮባንዲስቶች ብዛት ሲካፈል ለጠቅላላ ተጠርጣሪ ኮንትሮባንዲስቶች ሲባዛ በመቶ	ዕርምጃ የተወሰደ ማለት በፍርድ ቤት ወይም በተቋሙ አስተዳደራዊ ውሳኔ መሠረት የተወሰደ ዕርምጃ ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን
የጉምሩክ ስጋት ስራ አመራር ዉጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	የሥጋት ሥራ አመራር ውጤታማነት በመቶኛ	ግኝት የተገኘባቸዉ ሰነዶች ሲካፈል ለአጠቃላይ የመሀከለኛ ወይም ከፍተኛ ሥጋት ሰነዶች ሲባዛ በመቶ	ግኝት ማለት የዕቃ ፍተሻ ልዩነት፣ የሰነድ ምርመራ ልዩነት/የዋጋ፣ታሪፍ ምደባ፣ የጉምሩክ አሰራ ኮድ/ የሚያካትት ሲሆን መሀከለኛ ወይም ከፍተኛ የስጋት ደረጃ ማለት	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን
	ወቅታዊ የተደረጉ የስጋት መስፈርቶች ፕሮፋይል በመቶኛ	ወቅታዊ የተደረጉ የሥጋት ፕሮፋይሎች ሲካፈል ለአጠቃላይ ዕቅድ ሲባዛ በመቶ	ወቅታዊ የተደረጉ የሥጋት ፕሮፋይሎች ማለት ሥጋትን ለመወሰን የተቀመጡ መስፈርቶችን በየጊዜው ያሉበትን ሁኔታ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን
	የጨመረ ዝቅተኛና መካከለኛ የስጋት ደረጃ በመቶኛ	ዝቅተኛና መካከለኛ የስጋት ደረጃ ብዛት ሲካፈል ለጠቅላላ ሥጋት ደረጃ ሲባዛ በመቶ	ዝቅተኛ የስጋት ደረጃ ማለት በዕቃ አወጣጥ በኩል ምንም ዓይነት የጉምሩክ ማጣራት ሳይከናወን የሚለቀቅ ዕቃ ሲሆን መካከለኛ የስጋት ደረጃ ማለት የሰነድ ምርመራ ብቻ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የጉምሩክ ኮምሽን
የተጣጣመ ሀገራዊ የታክስ አስተዳደር አፈፃፀም	የታክስ ህጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች ማጣጣም በመቶኛ	የተጣጣሙ የታክስ ህጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች ብዛት ሲካፈል ለጠቅላላ የህግ ማዕቀፎች ሲባዛ በመቶ	የተጣጣሙ የታክስ ህጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች ማለት በፌደራል ደረጃ የሚወጡት የህግ ማዕቀፎች ከክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች ጋር ከሚወጡ የታክስ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	የተጣጣመ የታክስ ስርዓት በመቶኛ	የተጣጣመ የታክስ ስርዓት ሲካፈል ለጠቅላላ ለተዘረጋ የታክስ ስርዓት ሲባዛ በመቶ	የተጣጣመ የታክስ ስርዓት ማለት በፌደራል ደረጃ የተዘረጋዉ የታክስ ስርዓት ከክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች ጋር ከሚዘረጋዉና ከሚተገበረዉ የአሰራር ስርዓት ጋር የተጣጣመ እንዲሆን ማድረግ ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፐሬሽን ዘርፍ

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል
ኢንዴክስ በመቶኛ	የተጣጣመ የታክስ አስተዳደር አደረጃጀት በመቶኛ	የተጣጣመ የታክስ አስተዳደር አደረጃጀት ሲካፈል ለጠቅላላ የታክስ አስተዳደር አደረጃጀት ሲባዛ በመቶ	የተጣጣመ የታክስ አስተዳደር አደረጃጀት ማለት በፌደራል ደረጃ የተዘረጋዉ የታክስ አስተዳደር አደረጃጀት ከክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች ጋር ከማዘረጋወና ከማተገበረወ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	የተጣጣመ የታክስ ፖሊሲ አተገባበር በመቶኛ	የተጣጣመ የታክስ ፖሊሲ አተገባበር ሲካፈል ለጠቅላላ የታክስ ፖሊሲ አተገባበር ሲባዛ በመቶ	የተጣጣመ የታክስ ፖሊሲ አተገባበር ማለት በፌደራል ደረጃ የተዘረጋዉ የታክስ ፖሊሲ አተገባበር ከክልሎችና ከተማ አስተዳደሮች ጋር ከተዘረጋው የታክስ ፖሊሲ አተገባበር ጋር	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
የመረጃ አስተዳደር አፈፃፀም ኢንዴክስ በመቶኛ	ተሰብስቦ የተደራጀ መረጃ በመቶኛ	ተሰብስቦ የተደራጀ መረጃ ብዛት ሲካፈል ለአጠቃላይ ለታቀደ መረጃ ሲባዛ በመቶ	ተሰብስቦ የተደራጀ መረጃ ማለት ለታለመ ዓላማ ከተለያየ አካል የሚሰበሰብና የሚደራጅ መረጃ ነው፡፡	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	ተተንትኖ የተሰራጨ መረጃ በመቶኛ	ተተንትኖ የተሰራጨ መረጃ ብዛት ሲካፈል ለአጠቃላይ ተሰብስቦ ለተደራጀ መረጃ ሲባዛ በመቶ	ተተንትኖ የተሰራጨ መረጃ ማለት ጥቅም ላይ ማዋል በሚያስችል ደረጃ ተዘጋጅቶ የተሰራጨ መረጃ ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
	ጥቅም ላይ የዋለ መረጃ በመቶኛ	ጥቅም ላይ የዋለ መረጃ ብዛት ሲካፈል ለአጠቃላይ ተተንትኖ የተሰራጨ መረጃ ሲባዛ በመቶ	ጥቅም ላይ የዋለ መረጃ ማለት ከተሰራጨ መረጃ ውስጥ ለውሳኔ አሰጣጥና ሌሎች ዓላማዎች ጥቅም ላይ የዋለ መረጃ ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የታክስ ኦፕሬሽን ዘርፍ
የሀገር ውስጥ ትብብር አፈፃፀም ዉጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	የሀገር ውስጥ አጋርነት ቅንጅት የሚመራበት ጋይድላይን በማዘጋጀት ግንዛቤ መፍጠር	በተዘጋጀ ጋይድላይን ላይ የተፈጠረ ግንዛቤ ሲካፈል ግንዛቤ ለመፍጠር በዕቅድ ለተያዘ ሲባዛ በመቶ	የተፈጠረ ግንዛቤ ማለት በሚዘጋጀዉ ጋይድላይን ላይ ለሀገር ዉስጥ አጋር አካላት የሚፈጠር ግንዛቤ ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሚኒስትር ጽ/ቤት
	አጋር አካላትን መለየት እና መረጃቸውን በየጊዜው ወቅታዊ ማድረግ	መረጃቸዉ ወቅታዊ የተደረገ የተለዩ አጋር አካላት ሲካፈል ለአጠቃላይ አጋር አካላት ብዛት ሲባዛ በመቶ	መረጃቸዉ ተለይቶ ወቅታዊ የተደረገ የተለዩ አጋር አካላት ማለት ከጠቅላላዉ አጋር አካላት ዉስጥ መረጃቸዉ ተለይቶ ወቅታዊ የተደረገ የተለዩ አጋር አካላት ድርሻ ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሚኒስትር ጽ/ቤት
	ከስትራቴጂክ አጋር አካላት ጋር በቅድሚያ ሚናቸውን በመለየት መተማመን ለመፍጠር በፊርማ የተደገፈ ስምምነት እና ቋሚ	ስምምነት እና ቋሚ አደረጃጀት የተፈጠረላቸዉ ስትራቴጂክ አጋር አካላት ሲካፈል ለአጠቃላይ አጋር አካላት ብዛት	ስምምነት እና ቋሚ አደረጃጀት የተፈጠረላቸዉ አጋር አካላት ማለት ከጠቅላላዉ ስትራቴጂክ አጋር አካላት ዉስጥ ስምምነት እና ቋሚ አደረጃጀት ያላቸዉ አጋር አካላት ድርሻ ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሚኒስትር ጽ/ቤት
	የጋራ ዕቅድ በማዉጣት የተፈረሙ ስምምነቶችን ተግባራዊ በማድረግ የሚከሰቱ ችግሮችን በጋራ መፍታት	ተፈርመዉ ተግባራዊ የተደረጉ ስምምነቶች እና የተፈቱ ችግሮች ሲካፈል ለአጠቃላይ ስምምነቶች ብዛት	ተፈርመዉ ተግባራዊ የተደረጉ ስምምነቶች እና የተፈቱ ችግሮች ማለት ከጠቅላላዉ ስምምነቶች ዉስጥ በተግባር ላይ የዋሉት እና በትግበራ ሂደት የተፈቱ ቸግሮች ድርሻ ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሚኒስትር ጽ/ቤት
	አጋር አካላት እና ባለድርሻ አካላትን በገቢ ጉዳዮች ዙሪያ በሚወጡ አዋጆችና መመሪያዎች ላይ እና አዳዲስ የታክስ ጉዳዮች ማሳተፍ እና በቂ ግንዛቤ እንዲያገኙበት የማስተባበር እና የመምራት ሥራ መስራት	ለአጋር እና ባለድርሻ አካላት በገቢና በህግ ማዕቀፎች ዙሪያ የተያዘ ግንዛቤ ሲካፈል ለአጠቃላይ አብሮ ለመስራት ለተለዩ አጋርና ባለደርሻ አካላት	በገቢና በህግ ማዕቀፎች ዙሪያ ግንዛቤ የተፈጠረላቸዉ አጋርና ባለድርሻ አካላት ማለት ከጠቅላላዉ አብሮ ለመስራት ከተለዩት አጋር አካላት ዉስጥ ግንዛቤ የተፈጠረላቸዉ ደርሻ ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሚኒስትር ጽ/ቤት

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል
የዉጪ ትብብር አፈፃፀም ዉጤታማነት	የውጭ ሀገር አጋርነት የሚመራበት ጋይድላይን በየጊዜው ወቅታዊ ማድረግ ኣና ለውጤታማነቱም ግንዛቤ መፍጠር	የዉጭ ሀገር አጋረነትን ለማጠናከር በተዘጋጀ ጋይድላይን ላይ የተፈጠረ ግንዛቤ ሲካፈል ግንዛቤ ለመፍጠር በዕቅድ	ለዉጭ ሀገር አጋር አካላት የተፈጠረ ግንዛቤ ማለት በሚዘጋጀዉ ጋይድላይን ላይ ለዉጭ ሀገር አጋር አካላት የሚፈጠር ግንዛቤ ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሚኒስትር ጽ/ቤት
	አዲስና ነባር የውጭ አጋር አካላትን መለየትና መረጃቸውን በየጊዜው ወቅታዊ ማድረግ	መረጃቸዉ ወቅታዊ የተደረጉ የዉጪ ሀገር አጋር አካላት ሲካፈል ለአጠቃላይ ለተለዩ	መረጃቸዉ ተለይቶ ወቅታዊ የተደረጉ የተለዩ የዉጭ ሀገር አጋር አካላት ማለት ከጠቅላላዉ የዉጭ ሀገር አጋር አካላት ዉስጥ መረጃቸዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሚኒስትር ጽ/ቤት
	የአጋርነት ሚናቸዉ በቅድሚያ ተለይቶ በፊርማ የተደገፈ የአጋርነት ስምምነት	የአጋርነት ሚናቸዉ ተለይቶ በፊርማ የተደገፈ ስምምነት ሲካፈል ለአጠቃላይ ስምምነቶች ብዛት ሲባዛ በመቶ	የአጋርነት ሚናቸዉ ተለይቶ በፊርማ የተደገፈ ስምምነት ማለት ከአጠቃላይ ከቀረቡ ስምምነቶች ዉስጥ በፊርማ የተደገፉት የስምምነቶች ድርሻ ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሚኒስትር ጽ/ቤት
	የውጭ ቴክኒክ ድጋፍ የሚያስፈልጋቸውን አካላት ለመለየት የፍላጎት ዳሰሳ ጥናት ማካሄድ	የዉጭ ሀገር አጋር አካላትን ለመለየት የሚያስችል የተካሄደ የዳሰሳ ጥናት ብዛት ሲካፈል ለአጠቃላይ ሊጠና ለታሰበዉ የጥናት ብዛት ሲባዛ በመቶ	የዉጭ ሀገር አጋር አካላትን ለመለየት የሚያስችል የተካሄደ የዳሰሳ ጥናት ማለት የተካሄደዉ ጥናት ከአጠቃላይ ሊጠና ከታሰበዉ ጥናት ያለዉ ድርሻ ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሚኒስትር ጽ/ቤት
	የቴክኒክ ድጋፍ ለማግኘት ፕሮፖዛል መንደፍና ማጽደቅ፣ ድጋፍ ከሰጡ አካላት ጋር ስምምነት መፈራረምና ስለተፈጻሚነቱ ክትትል ማድርግ	ተፈርመዉ መስራ ላይ የዋሉ ስምምነቶች ሲካፈል ለአጠቃላይ የተፈረሙ ስምምነቶች ብዛት ሲባዛ በመቶ	ተፈርመዉ በስራ ላይ የዋሉ ስምምነቶች ማለት ከአጠቃላይ ከተፈረሙ ስምምነቶች ዉስጥ በስራ ላይ የዋሉት ድርሻ ነዉ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	ሚኒስትር ጽ/ቤት
የባለብዙ ዘርፍ አካታችነየባለብዙ ዘርፍ አካታችነት አፈጻጸም ኢንዴክስ	የሴቶች ተሳትፎ ድርሻ በመቶኛ	የሴት ሰራተኞች ብዛት ሲካፈል ለጠቅላላ ሰራተኞች ሲባዛ በመቶ	ሴት ሰራተኞች ማለት የተቋሙ ቋሚ ሴት ሰራተኞች ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የሚኒስትር ጽ/ቤት
	የተከናወኑ የዉስጥና የውጪ ማህበራዊ ኃላፊነቶች በመቶኛ	የተከናወኑ የዉስጥና የዉጪ ማህበራዊ ኃላፊነቶች ሲካፈል ለታቀዱ ማህበራዊ ኃላፊነቶች	የውጭ ማህራዊ ሃላፊነት ማለት በግቡ ስትራቴጂክ ተግባራት ውስጥ የተዘረዘሩ ሥራዎችንና የመሳሰሉትን ያካትታል	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የሚኒስትር ጽ/ቤት
	ለህፃናትና ለአካል ጉዳተኞች የተደረገ ድጋፍ በመቶኛ	ድጋፍ የተደረገላቸዉ ህፃናትና አካል ጉዳተኞች ብዛት ሲካፈል ለአጠቃላይ ድጋፊ ለሚያስፈለጋቸዉ ህፃናትና አካል	ለህፃናትና ለአካል ጉዳተኞች የተደገ ድጋፍ ማለት ከጠቅላላዉ ድጋፍ ከሚያስፈልጋቸዉ ህፃናትና አካል ጉዳተኞች ዉስጥ ድጋፍ የተደገላቸዉ ህፃናትና አካል ጉዳተኞች ድርሻ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የሚኒስትር ጽ/ቤት
	ለሴት ነጋዴዎች የተደረገ ድጋፍ በመቶኛ	ለሴት ነጋዴዎች የተሰጠ ድጋፍ ሲካፈል በእቅድ የተያዘ የድጋፍ ብዛት ሲባዛ በመቶ	ለሴት ነጋዴዎች የተሰጠ ድጋፍ ማለት ሞያዊ ስልጠና፣የግንዛቤ ማስጨበጫ መድረክ፣እና ሌሎች የድጋፍ ስራዎችን ያካትታል።	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የሚኒስትር ጽ/ቤት
	የተከናወኑ የኤችአይቪ መከላከልና ድጋፍ ሥራዎች በመቶኛ	የተከናወኑ ሥራዎች ሲካፈል በእቅድ ለተያዙ ሥራዎች ሲባዛ በመቶ	የኤችአይቪ መከላከልና ድጋፍ ማለት ለውስጥ ሰራኞች እና ለውጭ አካላት የኢኮኖሚና ግንዛቤ ማስጨበጫ ሥራዎች ማለት ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የሚኒስትር ጽ/ቤት

ዓላማ	መለኪያ	ቀመር	የቀመር መግለጫ	የመረጃ ምንጭ	የመረጃ ድግግሞሽ	ሪፖርት የሚያቀርብ አካል
	የስራ ከባቢ ምቹነትና የአካባቢ ጥበቃ ሥራዎች በመቶኛ	የተፈፀሙ የስራ ከባቢ ምቹነትና የአካባቢ ጥበቃ ስራዎች ሲካፈል ለአጠቃላይ ምቹ መደረግ ላለባቸዉ የስራ ከባቢና የአካባቢ ጥበቃ ስራዎች ብዛት ሲባዛ	የተፈፀሙ የስራ ከባቢ ምቹነትና የከባቢ ጥበቃ ሰራዎቸ ማለት ከጠቅላላዉ ምቹ መደረግ ካለባቸዉ የስራ ከባቢ ምቹነትና የአካባቢ ጥበቃ ሰራዎቸ ዉሰጥ ምቹ የተደረጉት የስራ ከባቢ ምቹነትና የአካባቢ ጥበቃ ስራዎች ድርሻ ነው	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የሚኒስትር ጽ/ቤት
በስራ ላይ የዋሉ ቴክኖሎጂዎች ውጤታማነት ኢንዴክስ በመቶኛ	ስራ ላይ የዋሉ የቴክኖሎጂ ሞጁሎች በመቶኛ	ስራ ላይ የዋሉ ሞጅሎች ብዛት ሲካፈል አጠቃላይ የለሙ ሞጅሎች ሲባዛ በመቶ	ሞጁል ማለት አንድን አሰራር በመረጃ ቴክኖሎጂ ለማስደገፍ የለማ መተግበሪያ ነው፡፡	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የሚኒስትር ጽ/ቤት
	ለአጠቃቀም ምቹ የሆኑ የቴክኖሎጂ ሥርዓቶች በመቶኛ	በዳሰሳ ጥናት የሚረጋገጥ	ለአጠቃቀም ምቹ ማለት ተደራሽነት፣ ቀላልነት፣ፍጥነት፣የሚፈለግ ሪፖርት ማግኘት እና የመሳሰሉትን መስፈርቶች ማሟላት	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የሚኒስትር ጽ/ቤት
	ከሌሎች ተመሳሳይ አገልግሎት ጋር የተሳሰሩ (Interfaced) የመረጃ ቴክኖሎጂዎች በመቶኛ	የተሳሰሩ ቴክኖሎጂዎች ብዛት ሲከፈል ለታቀዱ ብዛት ሲባዛ በመቶ	የተሳሰሩ ቴክኖሎጂዎች ማለት የመረጃ ልውውጥ ለማድረግ የሚያስችል የውስጥ እና የውጪ የመረጃ ቴክኖሎጂ የእርስ በርስ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የሚኒስትር ጽ/ቤት
	የመረጃ ደህንነታቸው (IT Security) አስተማማኝ የሆኑ የቴክኖሎጂ ሥርዓቶች በመቶኛ	ደህንነታቸው የተረጋገጠ የመረጃ ቴክኖሎጂዎች ብዛት ሲካፈል ጥቅም ላይ ለዋሉ መረጃ	የመረጃ ደህንነት ማለት በመረጃ ኦዲት መስፈርቶች (It audit criteria) መሠረት ለውስጥ እና ለውጭ ጥቃት ያልተጋለጡ	ወርሃዊ/ዓመታዊ ሪፖርት	በየወሩ/በየዓመቱ	የሚኒስትር ጽ/ቤት